This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Acerca de este libro

Esta es una copia digital de un libro que, durante generaciones, se ha conservado en las estanterías de una biblioteca, hasta que Google ha decidido escanearlo como parte de un proyecto que pretende que sea posible descubrir en línea libros de todo el mundo.

Ha sobrevivido tantos años como para que los derechos de autor hayan expirado y el libro pase a ser de dominio público. El que un libro sea de dominio público significa que nunca ha estado protegido por derechos de autor, o bien que el período legal de estos derechos ya ha expirado. Es posible que una misma obra sea de dominio público en unos países y, sin embargo, no lo sea en otros. Los libros de dominio público son nuestras puertas hacia el pasado, suponen un patrimonio histórico, cultural y de conocimientos que, a menudo, resulta difícil de descubrir.

Todas las anotaciones, marcas y otras señales en los márgenes que estén presentes en el volumen original aparecerán también en este archivo como testimonio del largo viaje que el libro ha recorrido desde el editor hasta la biblioteca y, finalmente, hasta usted.

Normas de uso

Google se enorgullece de poder colaborar con distintas bibliotecas para digitalizar los materiales de dominio público a fin de hacerlos accesibles a todo el mundo. Los libros de dominio público son patrimonio de todos, nosotros somos sus humildes guardianes. No obstante, se trata de un trabajo caro. Por este motivo, y para poder ofrecer este recurso, hemos tomado medidas para evitar que se produzca un abuso por parte de terceros con fines comerciales, y hemos incluido restricciones técnicas sobre las solicitudes automatizadas.

Asimismo, le pedimos que:

+ *Haga un uso exclusivamente no comercial de estos archivos* Hemos diseñado la Búsqueda de libros de Google para el uso de particulares; como tal, le pedimos que utilice estos archivos con fines personales, y no comerciales.

+ *No envíe solicitudes automatizadas* Por favor, no envíe solicitudes automatizadas de ningún tipo al sistema de Google. Si está llevando a cabo una investigación sobre traducción automática, reconocimiento óptico de caracteres u otros campos para los que resulte útil disfrutar de acceso a una gran cantidad de texto, por favor, envíenos un mensaje. Fomentamos el uso de materiales de dominio público con estos propósitos y seguro que podremos ayudarle.

+ *Conserve la atribución* La filigrana de Google que verá en todos los archivos es fundamental para informar a los usuarios sobre este proyecto y ayudarles a encontrar materiales adicionales en la Búsqueda de libros de Google. Por favor, no la elimine.

+ *Manténgase siempre dentro de la legalidad* Sea cual sea el uso que haga de estos materiales, recuerde que es responsable de asegurarse de que todo lo que hace es legal. No dé por sentado que, por el hecho de que una obra se considere de dominio público para los usuarios de los Estados Unidos, lo será también para los usuarios de otros países. La legislación sobre derechos de autor varía de un país a otro, y no podemos facilitar información sobre si está permitido un uso específico de algún libro. Por favor, no suponga que la aparición de un libro en nuestro programa significa que se puede utilizar de igual manera en todo el mundo. La responsabilidad ante la infracción de los derechos de autor puede ser muy grave.

Acerca de la Búsqueda de libros de Google

El objetivo de Google consiste en organizar información procedente de todo el mundo y hacerla accesible y útil de forma universal. El programa de Búsqueda de libros de Google ayuda a los lectores a descubrir los libros de todo el mundo a la vez que ayuda a autores y editores a llegar a nuevas audiencias. Podrá realizar búsquedas en el texto completo de este libro en la web, en la página `http://books.google.com`

600

REESE LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF CALIFORNIA.
798
Class G963

L' ÁNIMA MORTA

TRAGEDIA

EN TRES ACTES Y EN VERS

ORIGINAL DE

ANGEL GUIMERÁ

Estrenada en lo *Teatre Catalá*, instalat en lo de Novedats la vetlla del 14 de Maig de 1892.

BARCELONA

IMPREMPTA "LA RENAIXENSA," XUCLÁ, 13, BAIXOS

1892

L' ÁNIMA MORTA

L'ÁNIMA MORTA

TRAGEDIA

EN TRES ACTES Y EN VERS

ORIGINAL DE

ANGEL GUIMERÁ

Estrenada en lo *Teatre Catalá,* instalat en lo de Novedats la vetlla del 14 de Maig de 1892.

BARCELONA

IMPRENPTA "LA RENAIXENSA," XUCLÁ, 13, BAIXOS

1892

PRESERVATION
COPY ADDED

SE

Ningú podrá traduhir, representar ni reimprimir aquesta tragedia, sense permís de son autor.

D. Joan Molas y Casas, qual despatx se troba en lo carrer del Hospital, núm. 12 y 14, pis segon, es l' únich encarregat d' aquesta obra, y ab ell deurán entendres tots los teatres y societats que vúlgan representarla.

Quedan reservats tots los drets.

REPARTIMENT

Personatges.	Actors.
EGLA.	D.ª CARLOTA DE MENA.
PETRONELLA.. .	» CONCEPCIÓ PALÁ.
FERRAN.	D. TEODOR BONAPLATA.
DAGOBERT. . . .	» ANTONI TUTAU.
FRA ERVICH. . .	» JAUME VIRGILI.
ASTOR..	» RICART ESTEVE.
MONTABRANY. .	» MIQUEL PIGRAU.
GUALBES.. . . .	» ENRICH GUITART.
GUILLEM. . . .	» JOAN OLIVA.
GUERAU.	» VICENTS DAROQUI.
BERTRAN. . . .	» LLUIS MUNS.
OSVALT.	» JOSEPH FERRANDIZ.

MONJAS, DAMAS, CABALLERS, SOLDATS, SERVIDORS.

DIRECTOR ARTÍSTICH D. ANTONI TUTAU

Esquerra y dreta: las del actor.

158692

ACTE PRIMER

Cambra real. Al miti gran porta que dona á una galeria. A la dreta un balcó per hont se veurá la plassa. A la esquerra una porta cuberta d' una cortina. Es á la tarde.

ESCENA PRIMERA

GUALBES y SERVIDORS del Palau. Aquestos arrenglerats: anirán sortint quan los hi acabi de parlar Gualbes, qui consulta un pergamí que porta á la má. Surten pel mitj.

GUALBES

Aymerich, ara vos. Tota la guardia
en la escala poseu en duas renglas.
Vos, lo d' Eril, de vostra gent més noble
triheu la flor, y feu en mitj la plassa
un camí pera 'l Rey: qu' en dreta via
d' aquest palau arribi fins al temple.
Vos l' estandart real. Vos, quan ell surti
ja casat de la iglesia, en l' alta torre
feu senyal per tres cops: igual jo feya
quan esposa va pendre 'l rey son pare.
Y escoltéu, Valladám; si 'l Rey de joya
te 'l rostre al entornársen, y ell se mira
complascut á sa esposa, las trompetas
sónin als quatre vents, arpas y címbals

llóhin als desposats, pluja abundosa
cayga de flors sobre son cap y 'l d' ella:
mes si 's mostra sever, ni un clam; no soni
ni un instrument tan sols; llenséu la murtra
y las rosas y 'ls lliris, y en silenci
femlo entrar al palau, com qui s' entorna
de tancar un sepulcre. Y plorém sempre.

ESCENA II

ASTOR y GUALBES. Ve de la esquerra.

ASTOR

Tal que us sentís, mon caballer, diría
que l' orde comanéu d' una batalla.

GUALBES

Y 'l Rey?

ASTOR

Oh! S' ha dormit. Ni se 'n recorda
de que prenga muller.

GUALBES

Pobre!

ASTOR

Dormintse
me parlava com sempre de son pare.
Que ell no es el Rey: que viu entre cadenas
qui la vida li ha dat, y que ab sas tropas
anirá á deslliurarlo. Y així sempre.

GUALBES

Y vos creyéu que ha de curar, casantlo?

ASTOR

Jo, Gualbes, qué us puch dir?...

GUALBES

Bella manera
de curar al qu' es boig: donantli esposa!

ASTOR

Donchs los metjes ho han dit: jo vaig sentirlos.
Ells deyan: «Fa dos anys que 'l Rey se troba
igual que avuy. D' ensá la nit infausta
en que morí 'l gran rey, ni sols un día
s' ha aclarit sa rahó.»

GUALBES

Y es cert.

ASTOR

«La ciencia
no sap qué fer.» Los metjes ho parlavan.
Llavors un, lo més vell, va dir: «A voltas
fa miracles l' amor: lo tendre afecte
amanseix á las feras. Si una esposa,
un ángel que 's trobés, al rey li davam.....
Qui sap...» Y tots van avenirshi. Als llibres
ja no hi trobavan res.

GUALBES

Y á mes, el trono
vol successió. Si 'l pobre rey mancava. .

ASTOR

Quina guerra llavors! Tothom odía
al que és germá del Rey.

GUALBES

Oh 'l bort! May véurel
fins al trono pujar: prou semblaría

que s' hi ha sentat el diable. No tinch forsas:
mes per tréurel, encara!...

ASTOR

Pts! Te espías
ell per tot lo palau.

GUALBES

Es bort, fins d' ánima.

ASTOR

Mireu: tota la plassa está guarnida:
finestras y balcons. Tothom s' aboca
pels carrers. Oh, quin dia!

GUALBES

Sí, tot canta
fora d' aquest palau; tot plora á dintre.
Mes si esperan, casando, que 's desperti
lo seny de nostre Rey, perque fins ara ...

ASTOR

Y hont trobarli muller? Quina donzella
d' ab llinatge sabran pera 'l tiam
del tigre

GUALBES

Oh. Qu' heu dit!

ASTOR

Es qu' no es á voltas.
Li haurian dat la vostra filla, Gualbes

GUALBES

No. May; per qu' es un crim lo qu' ara 's prova.

ASTOR

Calleu.

GUALBES

Es que demá sols un cadáver
trobarán prop del Rey.

ASTOR

Ella serena
hi va.

GUALBES

La coneixéu?

ASTOR

No: mes puch dirvos
que ha viscut en un clastre ben reclosa:
que anava á professar; y que no arriva
als divuyt anys.

GUALBES

Astor, ó es una santa
ó un diable aqueixa dona.

ASTOR

El bort. Silenci.

ESCENA III

ASTOR, GUALBES y DAGOBERT. De la porta del mitj.

DAGOBERT

Y mon germá?

ASTOR

Senyor, el Rey descansa.

DAGOBERT

Per qué no hi sou al seu costat? Vaig dirvos
que no 'ls deixéssiu ni un moment.

ASTOR

Reposa...

DAGOBERT

Donchs ni en repós: y si no us plau, anéusen:
y no torneu may més!

ASTOR

Senyor!...

DAGOBERT

Sa ira
sols vos sabéu calmar. Donchs sempre, sempre
com un cá jo us hi vuy!

Dagobert s' asenta preocupat.

ASTOR, a Dagobert que no l' escolta.

El se 'n recorda.
ab tot y son estat de la infantesa.
Li doná 'l pit ma mare, y nen me mira
com quan éram dos nens. Si ab mí fas fuga.

DAGOBERT

Encara us veig aquí

Dagobert passegant molt ipsat

ASTOR, mirant per la esquerra.

Senyor...

DAGOBERT, a Gualbes qu' estava mirant esperanoriles.

La vila.
Gualbes: qué diu la vila?

GUALBES

Es tota nova.

DAGOBERT

Y en lo palau: qué 's diu

GUALBES

Tothom alegre
esperant que 'l Senyor fará un prodigi.

DAGOBERT

¡Donchs tothom se 'n alegra?

GUALBES

Com no!

DAGOBERT, passejantse febrós.

(Y ara
la noblesa juntada per resoldre
quins serán consellers... d' aquesta... reyna!
Ara ma sort se juga: si ells sospitan,
y 'm llensan del palau...) Qué voléu? Fora!
Esperéuvos.

GUALBES

Infant...

DAGOBERT

Que 's diu pel regne
de la mort de mon pare... y de la trista
malaltía del... Rey?

GUALBES

Tothom ho plora.

DAGOBERT

Y... res més?

GUALBES

No sé pas...

DAGOBERT

Vos... aquell vespre
hont érau?

GUALBES

Lluny del Rey, que sía en gloria.

DAGOBERT

Mentíu!

GUALBES

Jo no sé res, senyor.

DAGOBERT

Que us veya
com ara us veig, á vora de mon pare!

GUALBES

Quan va morir, mes avans no.

DAGOBERT

Y diguéume:
vos... que vau veure?

GUALBES

Oh! No!

DAGOBERT

Es que jo us ho mano.

GUALBES

Sols sé que vaig sentir com crits d' angunia
al menjador del Rey. Hi corro: y miro
que sobre del llosat se revolcava
vostre pare, 'l gran rey, y 'l germá vostre.

DAGOBERT

Y com vos espliquéu la mort estranya
de mon pare?

GUALBES, ab terror creixent.

No sé...

DAGOBERT, ab imperi creixent.

Fou crim? Mormuran
d' algú en lo regne?

GUALBES

Oh, jo no.

DAGOBERT

Y 'ls altres?
Parléu!

GUALBES

Jo no sé res, senyor.

DAGOBERT

Que parlis,
mirantme als ulls.

GUALBES, ab terror molt marcat.

Perdó!

DAGOBERT, agafantlo per un bras.

De qui sospitan?

ESCENA IV

DAGOBERT, MONTABRANY y GUALBES

Montabrany ve per la porta del mitj: per la esquerra se 'n anirá Gualbes.

MONTABRANY

S' ha acabat lo consell.

Al veure Dagobert á Montabrany s' olvida de Gualbes.

DAGOBERT

A la bon' hora.

GUALBES

(Lo cómplice del bort: á infern tufejan.)

Surt.

MONTABRANY

Vol la noblesa qu' en lo punt que sía
casada ab nostre Rey la dona aquesta
mani ella en tot.

DAGOBERT

Fins que 'n Ferrán la escanyi,
com al patje Odulart ó al comte Gora.
Y jo?... Qué soch... equí?

MONTABRANY

Vol la noblesa
que vora de la Reyna aconsellantla
hi quedéu vos y jo.

DAGOBERT, ribent sarcastich.

¿Donchs no sospitan
ni de vos ni de mí!

MONTABRANY

Potser reselan;
mes no han gosat los uns, y son los altres
amichs ben nostres. Donan á la Reyna
un conseller á més.

DAGOBERT

Un altre?

MONTABRANY

Un monjo.

DAGOBERT

Prop de nosaltres, quí?

MONTABRANY

La augusta dama
aixís ho ha demanat; y la noblesa
ho ha concedit al punt. Ell la servia
de confessor...

DAGOBERT

Que vinga: no haig de témer.

MONTABRANY

Units vos y jo sempre...

DAGOBERT

Tinch un' arma
contra eixa dona.

MONTABRANY

Vos?

DAGOBERT

Diguéu: lo núvol
que 'l verí va deixar dins d' eixa testa
Senyala la cambra real.
pot fondres ab l' amor?...

MONTABRANY

Això es desvari!

DAGOBERT

Donchs, Montabrany, beneyta sia l' hora
en que 'l Rey pren estat.
Riu fréstegament.

MONTABRANY

No sé...

DAGOBERT

La dama
que va á ser nostra Reyna, fou un dia
la meva amor.

MONTABRANY

Qu' heu dit?

DAGOBERT, molt indiferent.

A ella la duyan
á las festas de cort; y 'ns varem veure
y estimar. Juraments; de tot hi havia.
Vaig estrényerla al pit y... vaig cansármen.
Ella no: y 's feya monja.

MONTABRANY, riu ab malicia.

Oh! ..

DAGOBERT

No: us ho juro
qu' es pura com los ángels. Mes jo ara
vuy tornarla á estimar, y será meva
y manaré en l' estat. Si no en lo trono
assentat als grahons. Sobre, qu' estiga
per fer por als aucells un rey fantasma.

MONTABRANY

Senyor, juguéu ab foch; que aqueixa dona
si al Rey no cura á vos no us esclavisi.

DAGOBERT

No es feta per l' amor aquesta entranya.
Montabrany, vostra ma. Estrenyéu la destra
d' un bort... que ja te tálam y te trono.

ESCENA V

DAGOBERT, MONTABRANY y FRA ERVICH, de la porta del mitj.

FRA ERVICH

(Tots van atrafegats, y ningú escolta.
Aquestos m' ho dirán.) Senyors, voldría
veure á sa altesa 'l Rey. Per hont?...

MONTABRANY, Dagobert seu.

Oh, 'l monjo:
está més lluny del que us penséu la cambra..
Te costas lo camí.

FRA ERVICH

Donchs jò que 'm creya
qu' era pla.

Dagobert s' ha aixecat y s' aparta molestat.

DAGOBERT, à Montabrany

Va, deixéulo.

FRA ERVICH, à Montabrany per Dagobert.

Voldréu dirme.
qui es? (Trepitja fort! Sembla la mula
de nostre abat).

MONTABRANY

Germá es del Rey!...

FRA ERVICH, à Dagobert.

Ah! Us prego
que perdonéu, senyor. Jo no sabía
que 'l Rey tingués germá. Ja ho entench ara.

DAGOBERT

Treyéulo!

Molestat ho diu a Montabrany.

MONTABRANY, afectuós.

Anéu!...

FRA ERVICH

Es que ab un duch y... un' altre,
potser los dos, m' han elegit per serne
conseller de la Reyna.

MONTABRANY, preguntant si 'l treu o no.

Infant?...

DAGOBERT, sen mirant fixament al monjo.

Que vinga.

FRA ERVICH

Segons veig som els tres: fins las montanyas
diu que 's troban: si 's buscan.

MONTABRANY, mitj burlantsen.

Cert.

FRA ERVICH

Ho diuhen.
Donchs, sí: ja fem un cos. Y que á la pobre
li calen los consells. Vint y dos mesos
tancada en un convent. Si li mancava
per esser monja un dia! Fou, que un vespre
ella s' estava al cor: vingué la nova
de que son pare, 'l comte, que 's moría
la cridava. Hi va anar la pobrissona:
y al sendemá 'm va dir: jo la confesso.

DAGOBERT

Y qué us va dir?

FRA ERVICH

[illegible] la esposa
[illegible] Quan se morta
[illegible]
[illegible] Rey que posa
[illegible]

MONTABRANY, [illegible]

[illegible] son pare

DAGOBERT, [illegible]

Y [illegible]

FRA ERVICH

[illegible] hora

contéu s' hi hé traballat pera distréurela!
Que 'l claustre. . Que si 'l Rey te bojería...
Ey, perdonéu. Te divuyt anys, la pobre;
y una tórtora aixís entre las urpas
d' un esparver... Mare de Deu, si esglaya!

ESCENA VI

DAGOBERT, MONTABRANY, FRA ERVICH, BERTRAN, OSVALT y CABALLERS Van entrant poch a poch; tots per la porta del mitj.

MONTABRANY

Los caballers ja venen.

Plantant en sech á Fra Ervich.

BERTRAN, á Dagobert

Que de gloria
sia aquest jorn, infant.

OSVALT

Sobre nosaltres
prou desventuras.

DAGOBERT

Vúlgaho Deu.

BERTRAN

Ja arriba
l' instant de prova pera 'l trist.

FRA ERVICH, desde un costat ahont está sol s' admira de tot.

(Quins trajos!)

OSVALT

Y á la donzella coneixéu?

Fan dos rotllos los caballers; en l' un parlan Osvalt y Bertrán; en l' altre Dagobert y Montabrany.

BERTRAN

Uns parlan
de qu' es hermosa.

OSVALT

El comte la tenía
tancada en lo convent. Quan una dona
no ensenya 'l rostre de segur qu' es fletja.

BERTRAN

Donchs potser que la salvi sa figura

OSVALT

Al Rey li fará por: y aixó es un arma.

Risha.

FRA ERVICH

Donchs, caballers, la Reyna, vostra Reyna
á qui estéu ofensant, es dona hermosa:
y no la mereixéu per soberana.

OSVALT

Sermonayre tením?...

Se 'n [illegible] de Fra Ervich.

BERTRAN

No som al temple:
allá podéu...

OSVALT

Per hont ha entrat? Las portas
quedan obertas, y ve 'l gat ..

FRA ERVICH

La cuyna
ja us deixaré tranquila

OSVALT, [illegible]

Com!

MONTABRANY, d' un rotilo anant al altra.

Vos parla
Fra Ervich. Pera 'l consell de vostra Reyna
l' heu elegit vosaltres.

BERTRAN

No sabiam...

OSVALT

Perdonéu.

FRA ERVICH, lo voltan los caballers.

Com vos deya, es molt hermosa,
y més pura que 'ls lliris, nostra Reyna.
Tot seguit la veuréu: dins la clausura
s' estará fins que 'l Rey al temple arribi.
No mes al serhi 'l Rey sortirá ella,
de las monjas al mitj, per una porta
que hi ha vora l' altar y qu' es tancada.

ESCENA VII

DAGOBERT, MONTABRANY, FRA ERVICH, OSVALT, BERTRAN, GUALBES y CABALLERS. Després FERRAN, ASTOR y altres CABALLERS de la esquerra.

GUALBES, de la esquerra.

Infant, lo Rey que va á venir: es l' hora.
Tot, fins que ve 'l Rey dit ab reculliment.

DAGOBERT

Caballers, es l' instant. Lo Rey s' acosta.
Repós á vora seu: ni una paraula
que son enuig encengui; jo us ho prego.

FRA ERVICH, l' han deixat darrera y s' obra pas per quedar devant movent avalot.

Jo no he vist may al Rey: deixéumel veure.

ASTOR, ve de la esquerra.

Pts! Ja ve. Molt repós; ni una paraula.

MONTABRANY

Baixéu 'ls ulls mos caballers, y enrera.

DAGOBERT, á Astor.

No 'l deixéu ni un instant.

ASTOR

Ja es aquí. Ara.

GUALBES, alsant la cortina.

El Rey.

Entra Ferrán sens fixarse en ningú. No parla fins qu' es al mitj.

FERRAN

Astor?... No 't veya.

ASTOR

Senyor...

FERRAN

Vina.

Lo Rey li posa un bras al coll; Astor lo porta cap al sillo.

Han menjat los cadells?

Ab veu recullida.

ASTOR

Si.

FERRAN, riu estúpidament.

Tots? Y 'l negre?

Es negre y estelat. Vuy que li posin
collar de pedras finas, totas verdas.

Riu estúpit.

Que no l' has vist com salta? La corona
li poso aixís, y 'l faig passar per dintre.

Riu.

Y que unas dents li surten per la cassa!...
Oy, Astor? Oy Astor?

Lo segon cop cridant mitj irritat.

ASTOR

Si, mon Rey.

BERTRAN

Digas:
y... Dagobert?

DAGOBERT

Senyor...

FERRAN, á Astor.

Oh, 'l germá! Sembla
que te 'l cap per portar una corona.
Prenéula.

Oferintli.

DAGOBERT, negantse á péndrela.

Oh!...

FERRAN, exaltantse.

Qué ho vuy!

ASTOR, suplicant á Dagobert que no 'l contradiga.

Senyor...

FERRAN, mes exaltat.

Prenéula!

DAGOBERT

Vos obehesch.

Dagobert allarga la má: Ferrán retira la corona tornántsela á posar.

FERRAN, á Astor rihent.

Y la prenía 'l lladre!

DAGOBERT

(Ira de Deu!)

FRA ERVICH, está darrera dels caballers y s' obra pas; un xich d' avalot.

Vuy veure al Rey. Deixéume!

FERRAN

Vos hi sembléu al pare; sols qu' ell mira
ab dolcesa del cel, y la mirada,
germá meu, la teníu com de tempesta.
Rihent sempre.
Quí va ser vostra mare? May resposta
me feu, germá: no heu vingut pas dels núvols.
Diu, que 'l pare us va fer pagant cent lliuras!
Rialla estrepitosa y molt llarga del Rey.

DAGOBERT

(Oh! Per qué viu!)

FERRAN, de cop serio y exaltantse poch à poch.

Te: 'l mall, aqui altra volta.
El mall! El mall! Sentíu? Es aqui dintre!
Per son cap.
Escoltéulo germá. Tu, Astor, acóstat.
Agafa 'l cap dels dos perque escoltin.
No 'l sentíu en mon cap? A cau d' orella.
Molt baix.
Vos ho haig de dir: vuy deslliurar al pare.
No es mort, no: es presoner de gent traydora,
lluny, lluny, en un castell. De nit y dia
caminarém, caminarém fins serhi.
Exaltació creixent.
El mall! Sentíu! Per obrador ma testa
los vassalls han guarnit. Pts! Pts! Fan armas.
Sents? Dins, endins batre y rebatre 'l coure?
Lo metall fos, com brilla! Com espurna

la fornal! Quins llampechs! Ayre! bon ayre!
Mos obrers, al travall! Cops á la enclusa!
que 'l pare es presoner en presó fonda!
El mall! El mall! Vuy armas! Donéume armas!

Tothom recula parlant baix. Sols no 's monhen Dagobert que está molt abatut y Astor que tracta de contenir al Rey.

ASTOR

Senyor!

FRA ERVICH, volent anarhi.

Potser que jo li parli.

MONTABRANY, contenintlo per lo bras.

El monjo!

ASTOR

Rey y senyor!

FERRAN

Lo rey es lo meu pare
presoner en las mans de gent ruhina!

Segueix la exaltació que no ha minvat ni un moment.

ASTOR

Si, presoner. Mes, ja ho sabéu; es festa
avuy en lo palau.

FERRAN, ja calmat somriu com un nen.

Si?

ASTOR

El vostre pare
vol que prenguéu muller: y está disposta
la donzella en l' altar. Aném al temple.

FERRAN, somrihent.

Ah, si, al temple! La esposa! Ho vol lo pare.
Gran festa avuy. Aném.

Astor procurant fer seguir avant al Rey. Las últimas paraulas las dira 'l Rey ja en mitj de caballers perdentse sota las voltas del corredor. Al parlar Fra Ervich ab lo Rey los caballers lo fan retrocedir entre mormulls de desaprobació y 'l Rey passa. Dagobert queda capficat en un costat.

FRA ERVICH

Senyor, voldría
besar la vostra má

FERRAN, mirant á Astor per Fra Ervich.

Qu' es?

MONTABRANY, als caballers.

Apartéulo.

ASTOR

Aném.

FRA ERVICH

Li vuy parlar!...

FERRAN, a Astor. Aquest l' obliga á caminar.

Qué vol?

ASTOR

Espera
la que ha de ser la vostra companyona.

FERRAN, tot caminant.

El mall? Sentíu 'l mall, el mall com salta?

ASTOR

Senyor, al temple.

FERRAN

El mall, el mall! Vuy armas!
Qu' espurni la fornal! Mos vassalls, pobles!
Per mon pare á combatre! Sentíu, dintre?
El mall! El mall! El mall!...

Los caballers surten ab lo cap baix imposantse silenci 'ls uns als altres.

GUALBES

Oh!

BERTRAN

Deu!

OSVALT

Espanta!

Ja tothom es fora menos Dagobert y Fra Ervich. Crits de visca 'l Rey en la plassa.

DAGOBERT

(Vétela aquí la meva obra. Y ara
á engrillonar la esposa. Aném al temple.)

ESCENA VIII

FRA ERVICH després PETRONELLA y GUILLEM

FRA ERVICH

Oh, Deu meu! Qu' es aixó? ¡Y ab aquest monstre
la casarán á Egla? Si es horrible!
Es portarla á la mort! Jo no ho puch veure!
La pobre mártir!

Venen per la porta del mitj.

PETRONELLA, desde la porta.

L' hem trobat. Te: míral.

GUILLEM

Si que l' es. Ay, Fra Ervich!

Sempre plorant tots dos.

PETRONELLA

Qué farém ara?

FRA ERVICH

Hont anéu?

GUILLEM, á Petronella.

No 'ns coneix.

PETRONELLA

Soch la serventa
d' Egla: la pobreta Egla!

GUILLEM

Jo...

FRA ERVICH

Del pare
l' escuder, si: deixéume.

GUILLEM

Ella es ma esposa.

PETRONELLA

Y aquí 'ns trobém perque Egla vol que sempre
la servim.

GUILLEM

Y 'ns han dit que vos sabiau
quin' era nostra feyna y nostra cambra.

FRA ERVICH

Y jo que sé? Sols sé que tinch d' anármen
hont es ella.

PETRONELLA

Pobreta!

GUILLEM

Pobrissona!

PETRONELLA

No la deixéu, senyor!

GUILLEM

Perdrá la vida!

Al sentirlos Fra Ervich que ja es prop la porta del fons s' atura.

PETRONELLA

Nosaltres ho sabém.

GUILLEM

Tot, tot.

PETRONELLA

La matan!

FRA ERVICH

Que sabéu? Diguéu prompte.

GUILLEM

Perdonéunos.

PETRONELLA

No ho vam fer per cap mal.

FRA ERVICH

Mes que 's?

PETRONELLA

Per ella.

Dígali tu.

GUILLEM

No, tu.

FRA ERVICH

Parléu!

PETRONELLA

Sentírem
tot, tot lo que va dir son pare á Egla
ans de morir.

FRA ERVICH

Oh! Anéu.

GUILLEM, Fra Ervich que se 'n anava torna enrera.

Que hi va sa vida!

PETRONELLA

Va dirli qu' eran tres los que tramáren
la mort del rey y 'l fill. Que las metzinas
al fill tornáren boig; y que 'l trist pare
morí cremat de dintre. La corona
pera 'l bort la volian, mes s' erravan;
puig al obrir lo testament vejéren
que encare que 'n Ferrán fos al sepulcre
may lo bort la duria la corona.

FRA ERVICH

Vos ho vareu sentir?

PETRONELLA

Y ara tu dígali
lo nom d' aquells dolents.

GUILLEM

Tu, tu.

PETRONELLA

Donchs eran
lo duch de Montabrany; y 'l bort.

FRA ERVICH

Ell, contra
de son pare y germá! Y ab mi avuy dia
consellers de la Reyna! Oh, Deu! Y... l' altre?

PETRONELLA

Senyor...

FRA ERVICH

Lo nom de l' altre?

PETRONELLA, preguntant si l' ha de dir.

Guillém?

GUILLEM

Dígal.

PETRONELLA

Va ser lo pare d' Egla.

FRA ERVICH

Ments!

GUILLEM

Vos juro
que aixís ho vam sentir. No, esposa?

PETRONELLA

El pare.

FRA ERVICH

Ara ho veig tot! Y ell al morir vol que Egla
torni 'l be en mal. Y ha consentit! Es santa!

PETRONELLA

Montabrany las va treure eixas metzinas
d' un arbrot que s' arrapa entra las penyas
de son castell de mar. Lo bort las copas
va omplirlas del verí. Y 'l pare d' Egla
va servirlas las dos.

FRA ERVICH

Oh! Si es horrible!
Y á quí heu contat aquest secret qu' espanta?

PETRONELLA

A ningú.

GUILLEM

Sols á vos.

FRA ERVICH

Donchs enterréulo
en lo més fons del pit.

GUILLEM

Perque escoltavam.
Ja t' ho vaig dir!

PETRONELLA

Fra Ervich, salvéula!

FRA ERVICH

Hi corro:
y privo 'l casament. Qué hi fa ma vida!

ESCENA IX

FRA ERVICH, GUALBES, PETRONELLA y GUILLEM.
Al acte que va á sortir Fra Ervich se topa ab Gualbes. Tornan los dos en primer terme. Mes enrera s' están plorant Petronella y Guillem.

GUALBES

Hont anéu?

FRA ERVICH

A la Iglesia!

GUALBES

Ja te esposa
el rey Ferrán.

FRA ERVICH

Qu' heu dit!

GUALBES

La dama es reyna.
Pe 'l be sia de tots.

FRA ERVICH, contrariat.

Si: mes ab calma

se fa 'l seremonial: no ab tanta pressa.
Qué sabéu vos si ella?...

GUALBES, desde milja escena mirant cap al balcó.

Miréu, ara.
A la torre del temple. Veyéu? Treuhen
la bandera real. Oh, quin gran dia!

PETRONELLA

Plora, marit!

GUILLEM

Plora muller!

FRA ERVICH

(La matan!)

GUALBES

Jo tot ho vist com ara á vos us miro.
Han dut al Rey fins al altar. Anava,
los ulls en terra, parlant sol .. Jo 'm penso
que ni sabía fos al temple encara.
De cop s' obra una porta, y la donzella
ha avansat entre monjas. Es ben nina.
Quin ramor per la iglesia! Una ventada
damunt d' un camp de blat. Ha sonat l' orga,
y 'l Rey ha alsat los ulls, y al veure á n' ella
ha somrigut com nen, tot senyalantla
á Astor que no era lluny.

FRA ERVICH

Y ella?

GUALBES

Es hermosa
com treta d' un altar. Llavors silenci
s' ha fet per tot; y 'l sacerdot pregunta:
«Rey Ferrán la voléu per vostra esposa?»

Y 'l Rey ha fet que sí, sempre mirantla
y parlant entre llabis, com qui resa.
Y 'l sacerdot ha dit després: «Vos Egla
lo voléu per espós?» Y ella: «Sí, pare»
plorant ha dit. Y no sabéu hont eran
sos ulls clavats? Donchs sobre del sepulcre
hon son pare descansa al peu del ara.

FRA ERVICH

Senyor! Senyor!
Mirant al cel.

GUALBES

Mes si no es tot: ohiume.
Aqui lo sacerdot á la parella
li ha pregat que 's postrés; y ell duas voltas
ha fet que no, ab lo cap, y de sos llabis
ha eixit una blasfemia!

FRA ERVICH

Oh, Deu!

GUALBES

Quin xiscle
las monjas! Quin esglay tota la iglesia!
Los caballers al rey Ferrán lo voltan;
las fillas del Senyor á sa companya;
y sobre d' aqueix mar, tot groch y trémol
lo sacerdot ha estés lo bras depressa
benehint als esposos.

FRA ERVICH, cau sentat.

No tinch forsas!
Lo cor me fuig del pit.

GUILLEM

La pobre!

PETRONELLA

Ay, Egla!

GUALBES, á Fra Ervich.

Venfu: tot ha passat. Miréu: ja surten
del temple. Y te: las monjas sota tálam
portan als desposats. Lo rey li dona
la má á sa esposa.

Fra Ervich segueix sentat, lo cap en las mans. S' acostan á ell Petronella y Guillem.

GUILLEM, á Fra Ervich.

Oh vetlléu!

PETRONELLA, á Fra Ervich.

Que fugi!

Se senten remors creixents del poble que acompanya als reys.

GUALBES

Oh 'l poble!

A Fra Ervich.

No miréu? Qui son que ploran?

Adonantse de Petronella y Guillém.

PETRONELLA, á Gualbes.

Es que li volen mal!

FRA ERVICH, a Petronella y Guillém.

Calléu!

GUILLEM

Pobre Egla!

GUALBES

Qui 'ls ha deixat entrar?

FRA ERVICH

Jo, jo 'ls trech fora.

GUALBES, mirant per la finestra.

Oh! Costa obrirse pas!

Creix la ramor del poble.

GUILLEM, a Fra Ervich que 'ls va empenyent.

Senyor...

FRA ERVICH

Si.

PETRONELLA

Ella...

FRA ERVICH

Jo soch sa guarda; anéu, anéu!

Surten per la porta del mitj.

GUALBES

Ja arriban!

A Fra Ervich.

Quant de color! Quanta arma! L' espectacle
es hermós!

FRA ERVICH

(Ah! Valor. Puig tots fingeixen
fingim també) Es hermós! Hermós!

Va á la finestra.

ESCENA X

FRA ERVICH, GUALBES, DAGOBERT, després MONTABRANY.

DAGOBERT

(Oh ira!
Visca 'l Rey! Visca 'l Rey! Y jo vaig naixer

primer qu' ell! Mes so 'l bort que 's desprecía.

S' assenta. Pausa.

Ella á mi m' ha mirat y tota groga
la he vista que 's tornava, y jo aqui dintre
lo cor me l' he sentit.

Pausa.

Avans no era
tan hermosa eixa dona: sa mirada
fins á l' ánima arriba. Podrá ella
curar al meu germá? Oh, no! Impossible!)

Aixecantse.

MONTABRANY

Senyor, ja tot está!

DAGOBERT

Va, anéu! No matan
vostras metzinas sino á vells.

MONTABRANY

Jo us prego
que us calméu.

DAGOBERT, sent los crits de fora: amenassant.

Ah, que vils! Mes no; no encara;
no es tot perdut! Coratje. Ets bort? Serveixte
de las armas dels borts.

Gualbes surt per la porta del mitj.

MONTABRANY, senyalantli que hi ha gent al balcó.

Senyor...

FRA ERVICH, intencional.

Gran día,
senyor infant: rebéu ma enhorabona.

DAGOBERT

Rebéula vos com lo meu cor desitja.

Sou 'l seu confessor. Galana honra!

Sarcástich.

Los secrets d' una reyna! Fins Sant Pare
poden ésser un jorn.

FRA ERVICH, rihent sarcástich també.

Sentíu com cridan?

Per lo poble.

Que visca 'l Rey! Que no 'ls sentiu?

DAGOBERT, anant cap á ell ab lo puny clos.

La rabia
m' encega!...

MONTABRANY, contenintlo.

Infant!

ESCENA XI·

DAGOBERT, MONTABRANY, FRA ERVICH, GUALBES, FERRAN, EGLA, OSVALT, BERTRAN, ASTOR, y caballers, damas y moujas. Devant dels Reys servidors ab llums que deixan en la taula.

GUALBES, á la porta fent pas.

Lo Rey! La Reyna.

DAGOBERT

Calma.

FRA ERVICH

(Y aquesta es Egla!)

DAGOBERT

Montabrany, miréulo
Ah! Si curés!

ASTOR

Senyor y Rey... Senyora...

Astor los hi ha indicat sas cadiras. Han quedat en últim terme caballers, damas y monjas. Egla permaneix abrassada á la abadesa, plorant sobre son pit. Lo Rey s' ha assentat.

FERRAN, buscantlo ab los ulls.

Dagobert, mon germá: com fugíu sempre?

DAGOBERT, acostantshi.

Senyor...

FERRAN, buscant la reyna.

Y... ella?

S' ha de notar que no 's recorda del nom.

EGLA, á la abadessa.

Assobre del sepulcre
de mon pare preguéu per mí.

FERRAN

Hont es... ella?

ASTOR

Senyora... 'l Rey...

Egla hi va: las monjas se retiran.

FERRAN

Aquí: assentéuvos. Mírala,

A mitja veu.

Dagobert. Es hermosa. Te: es la Reyna.
Sabs los cadells? Ab ella 'n tinch un altre.

Riu.

Mentras Ferrán está girat á Dagobert, Fra Ervich va á Egla per l' altra costat.

FRA ERVICH

¿Qu' heu fet, senyora?

EGLA

No 'm deixéu!

FERRAN

Un monjo?
Astor, un monjo!

FRA ERVICH

Que la má desitja
besarvos, oh mon Rey.

FERRAN, apartant la má.

Ah, no: no ara.
A la Reyna. á la Reyna. Y benehiula.
Exaltantse, imperios.
Perque es hermosa. Si que ho es! Per pura:
per ésser ma muller. Y prometéuli
la gloria allá en lo cel pera quan mori!

FRA ERVICH

Senyor, aixó es de Deu: y jo...

FERRAN

Es... la Reyna!
Vostre... nom?

EGLA

Egla.

FERRAN

Egla, si. Ma esposa
es com jo omnipotent. Y en tant qu' estiga
mon pare entre cadenas, jo aquí mano
sobre vos y tothom. Vuy que la gloria
li prometéu del cel, devant dels ángeles
y al costat d' un sol Deu!

FRA ERVICH

Ah, no!

REESE LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA

FERRAN, anant á ell.

Ho exigeixo!

Ervich fa que no.

Sou vos traydor? Estéu venut als altres?
Anéu contra mon pare?

EGLA

Oh, Deu meu!

FERRAN

Dígals
que doblin las presons y las cadenas,
que jo 'l seu fill lo salvaré ab mas armas!

Quan més exaltat está s' atura de cop, escolta y se distréu d' Ervich.

Sentíu? El mall! El mall! Los armers trescan
aquí dintre mon cap. Sentíu la enclusa.

ASTOR

Veníu, senyor.

Astor porta 'l Rey á sa cadira. Ell se deixa conduhir.

FFRRAN

Oh, la fornal! Y esquitxan
las espurnas saltant! Quin batre 'l coure!
Al travall! Tot s' arbori! Foch, foch sempre!
Al travall mos armers! Ayre! Bon ayre!

Esglayada per la exaltació del rey Egla s' ha aixecat de sa cadira. Al veure 'l moviment d' Egla, Fra Ervich hi vol anar y Osvalt y Montabrany lo contenen. Entretant Astor calma al Rey. Dagobert riu molt marcat. Tot molt rápit.

EGLA

Oh!

FRA ERVICH

Egla!

MONTABRANY, contenintlo

No!

OSVALT. Id.

Per Deu!

ASTOR, al rey, fent també l' exaltat.

Si, foch!

FERRAN

Qu' encenga

tot lo palau!

ASTOR

Nosaltres!

FERRAN

Foch!

ASTOR

Las vilas!

FERRAN

Qu' en ell se fonga tot: corona, ceptre!...

ASTOR

Vostre germá! Jo!...

FERRAN

Tot!

ASTOR, senyalant la Reyna qu' está dreta apoyada en lo respaller de la cadira.

La esposa!

FERRAN, pausa llarga. Després se la mira seré.

Ella!

MONTABRANY, á Degobert.

Com sempre l' ha calmat.

ASTOR, recomanant silenci.

Pts!

DAGOBERT, rihent satisfet.

(No, no cura!)

FRA ERVICH

Deixéume.

Per los caballers que no 'l deixan passar.

ASTOR, á la Reyna: molt respectuós.

Oh... Assentéuvos.

Lo rey segueix capficat.

EGLA, assentantse.

Deu!

GUALBES

El monjo,
mireu qu' ell es á voltas com lo tigre.

FRA ERVICH

Y un anyell li heu donat! Malas entranyas!

FERRAN

Ella no, Astor: ho sents? Ella no. Cridan!

Per lo poble.

ASTOR

Tothom 'us vol: en lo palau y á fora:
la noblesa y 'l poble.

FERRAN

Sí: m' estiman.

ASTOR

Veniu, senyor: veuréu tota la plassa
com los vassalls la umplenan.

FERRAN, va 'l Rey al balcó apoyat en Astor.

Oh! 'l meu poble!

Alguns nobles segueixen á Astor y Ferrán Aquestos dos desapareixen de la vista del públich. Altres caballers están en segon terme. Los restants y las damas totas se 'n van per la porta del mitj.

FRA ERVICH

Egla, qu' heu fet!

EGLA, aixecantse fora de sí.

Salvéume, que m' espanta
el Rey. Fugím avans que torni!

FRA ERVICH

Ay filla
qu ja es tart!

Crits fora.

Visca 'l Rey! Visca la Reyna?

FRA ERVICH

Sentiu?

EGLA

Jo per mon pare 'l sacrifici
feya gustosa. Ay Deu, que no 'm pensava
que fos un mónstre 'l Rey! Fra Ervich, salvéume!

FRA ERVICH

Mes cóm, Deu meu!

EGLA

M' esglaya aquesta cambra.

ASTOR

Senyora, torna 'l Rey.

EGLA, cau assentada.

Oh!

FRA ERVICH

No la deixo:
primer la mort!

Van sortint per la porta del mitj los caballers.

FERRAN, venint rialler.

Oh 'l poble, cóm m' estima!

Sols hi ha ara en la escena Ferrán, Egla, Gualbes, Montabrany, Dagobert, Astor, Bertrán, Osvalt y Fra Ervich.

MONTABRANY

Treyéu 'l monjo.

A Gualbes.

GUALBES

Anéu.

FRA ERVICH

Oh, no.

BERTRAN

Si us veya

lo rey Ferrán!...

FRA ERVICH

Qué hi fá?

EGLA

Fra Ervich!

FRA ERVICH, lo treuhen entre tots ab violencia.

Senyora!

DAGOBERT

Fora, depressa!

FRA ERVICH

Es que...

OSVALT

Vá!

FRA ERVICH

Que la matan!...

Qu' es un crim! Egla! Egla!

Aixó ja desde fora.

Montabrany, Gualbes, Bertrán y Osvalt surten ab ell. Sois quedan Egla, Ferrán, Astor y Dagobert.

FERRAN

Per qué plora,
Astor?

Mentres que 'l Rey mira fixament á Egla acostantshi, se 'n va Astor per la porta del mitj.

EGLA

Deu meu!

DAGOBERT, desde la porta del mitj.

(Tots sols! Y jo dins l' ánima
sento per ella lo que may sentía.
Torna rápit enrera
Oh, no!
Contenintse.
Qué anava á fer? Fora, tots fora!
Pren la clau de la porta.
Tanquém la gabia: ab lo colom lo tigre.
No hi queda aquí pas Deu: hi queda 'l diable.)
Tanca de part de fora la porta del mitj.

ESCENA XII

EGLA y FERRAN

Egla sentada ab lo cap baix. Ferrán mirántsela: inmóvils los dos.

FERRAN

(No hi son. No hi ha ningú. No més jo... y ella.)

Lo Rey se va á sentar, caminant de reculons, lluny d' ella. Está molt sério; se la mira fixament. De cop riu ab estrépit. Tornant a quedar molt sério.

EGLA

(Pare, mireume desde 'l cel. Jo tota
la vostra falta vuy: deume coratje.)

Lo Rey s' aixeca y s' assenta més aprop d' ella, pero sempre á certa distancia. De cop pega un cop fort en lo bras de sa cadira ó en la taula per sobtar á Egla.

EGLA

Deu meu!

S' ha alsat espantada y torna á caure sentada. Ferrán al notar son espant ha rigut estrepitosament.

FERRAN

Vos he fet por!

EGLA

Ah, pare!

FERRAN

El vostre?
Dorm No vindrá: la pols te la son llarga.
Mes sou poruga! Y te: ploreu. Dirías
que 'us esglaya 'l repós d' aquesta cambra.
Por... por! Cóm es la por? Hont es? Es negra?
Es de color de sanch?... Sols sé que mira
sempre de fit á fit darrera nostre!...
L' heu vista may? L' heu vista? Sempre, sempre
los ulls en terra sospirant! Senyora...
El .. vostre nom. Me fuig, y... Us diheu?...

EGLA

Egla.

FERRAN

Egla, sí, Egla: Egla, Egla. Sona
dols com de címbal. Ara 'l sé. Donchs, Egla:
veniu al meu costat.

Pausa.

No? Es que us aixorda
lo brugit d' aquest mall, que bat, bat sempre?

EGLA

Ah, no, senyor.

FERRAN, complascut rihent.

Vos plau, no es cert?

EGLA

Sí.

FERRAN, id.

Forsa?

EGLA

Tal com á vos.

FERRAN, content rihent de satisfacció.

Parléu.

Pausa.

Estéu callada!

Mortificat.

Teníu mal geni? Estéu resant? En terra
llenséu aqueixos vels que m' agravían.

Creix sa cólera

Sembleu així la lluna que s' amaga
entre las boyras del matí. Va: fora
tants vels! Fora us he dit! Que aquí jo mano!
Si no 'ls trech jo!

EGLA, se 'ls arrenca, fugint d' ell.

Apartéuvos.

FERRAN

Així: ara.
Ja la boyra ha fugit: tot son estrellas.
Mes parléu que m' enutja! Es com font viva
que cau sensa remors!

EGLA

Jo us ho demano
per quant més estiméu. Senyor, las portas
que s' obrin pera mi; y allá, á la celda
deixeu que me 'n entorni á plorar sempre.
Senyor, mon rey, per vos de nit y dia
jo pregaré á mon Deu! Oh! Aquesta porta.
Sí, deixeume sortir; que aquí se 'm glassa
tot lo meu ser, senyor!

FERRAN

Ella voldría
fugir d' aquí!... Jo que l' he fet? M' enfada
Un cop de peu á terra.
quan plora aixís, y 'm plau si está plorosa
Voldría dirli .. Qué sé jo! Voldría ..
dirli cosas de nen: de quan m' estava
prop de la mare meva... y quan al temple
jo sabía resar. Ara... es perduda
la clau dels meus recorts. Cóm, com parlarli
Exaltació creixent.
que obrís los llabis per somriure? 'M dessin
flors ara, flors y aucells y pedras finas,
y esclaus que 'ls hi arrenquessin las entranyas
per qu' ella somrigués! Y atormentessin
á tothom de la terra! A tots á l' una
á una vall los llensessin per combatre
cos á cos ab las feras, fins á véuret
á tu somriure á mi mirantme! Oh, míram:
vuy véuret, un instant, una rialla;
y després, si tu vols, mátam ó móret
ó que 's mori tothom; fins Deu que afini!

EGLA, agenollantse.

Pietat! Pietat. Jo us ho demano en terra!
Ferran somriu complaseut al veurela á sos peus. Pausa.

FERRAN

Egla!... Sí, Egla. (Es nom que 'm plau: y forsa.)
Ah, no us moguéu: jo vuy de la corona
una flor, no més una. Us la vuy pendre.
Jo, jo mateix.

Ella s' ha alsat esporuguida.

EGLA

Ah, no!

FERRAN

La vuy: sols una.

EGLA

No, no!

FERRAN

Donchs ara, las vuy totas; totas!
La corona! Sí, tota!

EGLA, treyéntsela

Jo: deixeume:
jo us la dono. Teniu.

Al treures la corona li ha caigut la cabellera desfeta. Li ha quedat una flor entre 'ls cabells.

FERRAN

Un altre núvol:
y aquest es d' or. Mes ah, una flor vos queda
presa en lo cap, y jo la vuy. Jo us dono
la garlanda per ella. Eixa flor! Ara!

EGLA, procura arrancársela tot fugint del Rey.

Teniu.

No pot.

FERRAN

Jo, jo!

EGLA

No 's pot!...

FERRAN

Jo!

EGLA

No; aparteuvos!

FERRAN, ab exaltació creixent.

La vuy; y us la pendré. Y us faré trossos
á vos com á la flor! Oh rabia!

EGLA

Aussili!

FERRAN

Crida á ton pare, crida!! Ab mas unglas
t' esqueixaré la carn!

EGLA

Socors!

FERRAN

Ja ets meva.

EGLA

Oh! Aquella arma.

Per un' arma que veu al lluny en una paret.

FERRAN, bregant per subjectarla.

Ja 't tinch: y haig d' ofegarte
com un gos, ab mas mans.

EGLA, agafada ab lo Rey va cap al lloch hont es l' arma.

Socors!

FERRÁN, ab las mans al coll d' ella que es al peu del arma.

Ah! Móret.

EGLA

M' ofego. Ah! Teniu! Teniu!

L' Ah! al pendre l' arma. Teniu! al ferirlo.

FERRÁN, deixantla espantat.

Oh! Corre
ma sanch, aquí á la ma!

EGLA, cayent en una cadira.

No puch mes!

FERRAN

(Egla,
Egla ab un arma, y contra mí! Volía
matarme: y no ho semblava Es ben de doldre:
te mal cor.) Bona nit! Bona nit! (Ella
no val lo que un cadell Aquí s' aplanan,
y 'm miran sense por; y si 'ls hi pego,
com me llepan las mans!) Te! La corona!

La d' ella qu' es a terra. Ab molt desprecí li tira al devant ab lo peu.

Sembla d' un mort Teníula: y que us hi enterrin!
Bona nit! Bona nit! Bona nit! Bona!...

Tot donantli la bona nit desapareix darrera la cortina de la esquerra. Després fa una rialla.

ESCENA XIII

EGLA, després DAGOBERT

EGLA, alsantse ràpida.

Ah! Que aixó no pot ser! Que aixó es un somni;
y estich com cada nit dintre ma celda.
Sí, sí: jo vinch del cor com altras vespres.
He dat la bona nit. Las altras monjas

descansan ja. Lo meu Sant Crist? La imatge
de mon Jesús hont es? Jesús, no us trobo!

Se sent una rialla de Ferrán.

Ah, qu' es allí aque'l monstre! Y mos ropatges!...
No, no: jo aixó no ho vuy! Lo sayal pobre!
Las parets blancas! Oh 'l convent me crida!
Mas germanas! Hont sou? Obriu! Las portas!

Remou la porta del mitj.

Ah!

Aquesta s' ha obert. Ella retrocedeix.

DAGOBERT

Senyora...

EGLA

Qui sou?

DAGOBERT

Soch jo.

EGLA

(Lo Príncep!)

DAGOBERT

No 'm coneixeu?

EGLA

No: y pas!

DAGOBERT

Hont va la Reyna?

EGLA

Pas, vos dich!

DAGOBERT

Un instant. Egla, us estimo,
com altra temps.

EGLA

Me feu horror.

DAGOBERT

Als llabis
tinch encara aquell bes de vostra boca.

EGLA

Calleu: jo no us conech.

DAGOBERT

Egla!

EGLA

Que caiga
lo mon entre tots dos! Jo soch la esposa
del Rey vostre germá. Sortiu!

DAGOBERT

D' un tigre
sou la muller.

EGLA

Sortiu!

DAGOBERT

Ningú en la terra
ho sabrá may. Deu vol que 'ls sers s' estimin,
y vos may 'l voldreu. Sou tota meva;
que jo, jo us vuy.

EGLA

Parla de Deu! Y gosa!

DAGOBERT

Y será nostre 'l regne. Ell la cadira
que tinga allá en lo soli: vos, oh Egla,
ja 'l trono trobareu entre mos brassos.

EGLA

Oh! Quina infamia! 'M proposeu!...

DAGOBERT

M' abruso
tot per vos, y 'm pensava que glas era.
Cayent de genolls.
Aquí 'm teniu esclau!

EGLA, fugint d' ell.

El miserable!

DAGOBERT

Egla, escolteu!
S' ha aixecat,

EGLA

Ah, Satanás. enrera!

DAGOBERT

No y no!

EGLA

Primer que vos, l' ánima morta
que 'l cos te allá. Primer que vos als brassos
m' hi llensaré contenta dant la vida!

DAGOBERT

Jo us amo, jo.

EGLA, llensant l' arma.

Fora de mí aquest arma.
Rendida 'm te. Mireu, soch tota seva.
Ferrán, Ferrán!

DAGOBERT, perseguintla fins á la porta del Rey.

No!

EGLA

Vinch! Soch vostra esposa!

Egla desapareix darrera la cortina de la esquerra. Riallas del Rey que vagin pujant entre las paraulas de Dagobert fins caure 'l teló!

DAGOBERT

Egla, Egla!
Torna al mitj
Ah! Demá! Te d' esser meva!

TELÓ

ACTE SEGON

Altra cambra. Arcada al fons ab portas que la tanquin quan s' indiqui. En un costat de l' arcada hi te d' haver reculida una cortina de molts plechs que descansi en terra. La arcada donara pas á altra cambra Al fons d' ella hi haurá una escalinata que acabará en la porta d' una capel a. Portas laterals una á cada banda. Finestra en segon terme. Es al matí.

ESCENA PRIMERA

PETRONELLA, GUILLEM

Al aixecarse 'l teló ell ve de la porta de la dreta; ella de la de la esquerra.

PETRONELLA

Ah, bon día marit.

GUILLEM

Muller, bon día.

PETRONELLA

S' ha llevat nostre Rey?

GUILLEM

Oh, sí: suara.

Y nostra Reyna?

PETRONELLA

Donchs també.

GUILLEM

Y ma esposa
com se troba d' anit?

PETRONELLA

Anyorant sempre
al seu espós. Y ell?

GUILLEM

L' espós, plorantla
quan no la te al costat.

PETRONELLA

Ah, que n' ets!

GUILLEM

Lliri.

PETRONELLA

Escardot sensa punxas. Te.

Li fa un petó.

GUILLEM

Y te.

Li torna 'l petó.

PETRONELLA, plorant enternida.

El pobre
de nostre fill no s' hagués mort!...

GUILLEM

Oh y qu' era
bonich com un estel?

PETRONELLA

Marit, semblava
d' hermós un Jesuset.

GUILLEM

Quan tu 'l tenías

al pit jo era gelós, muller; y 'm deya:
per qué nostre Senyor no ha fet que 'ls pares
crihin també.

PETRONELLA, riu mitj plorant.

El bojot!

GUILLEM, enternit.

Que 's morí, 'l pobre,
ja han fet trenta nou anys. Que temps qu' espera!

PETRONELLA

Y vols dir, mon espós, que may se cansan
d'esperarnos els fills?

Guillém no pot contestar y fa un singlot. Petronella 'n fa un altre. Després se fan un petó y s' apartan fugint creyent haber sentit soroll.

GUILLEM

Te.

PETRONELLA

Y te!

GUILLEM

Fuig!

PETRONELLA

Venen!

Pausa: escoltan desde prop de las portas d' hont han vingut.

Acóstat.

GUILLEM

Tu.

PETRONELLA

Com tórtoras fugirem.

GUILLEM

Y la Reyna?

PETRONELLA

Igual sempre: al despertarse
es una mar de plors. Jo no la deixo
fins que la faig somriure. Y 'l Rey?

GUILLEM

Millora.
Si que millora; á fé.

PETRONELLA

Si Deu volía!...
Mes fa tres mesos qu' es casat...

GUILLEM

Donch ara
semblava qu' estés bo. Guillém, me deya,
cridantme á prop del llit y ab la veu baixa:
Parléume clar: soch jo com altres homes?
Oh, no senyor, li he dit. De terra fina
Deu als reys ha format; de la grollera
con gerras y com ollas á nosaltres.

PETRONELLA

Que content haurá estat, marit!

GUILLEM

Sí, forsa
Y en prova m' ha agafat aquesta orella;
y quin tirar! Qué feu, senyor? Per l' ansa
que prench la gerra. Y ha rigut!... Te: mírala.

PETRONELLA

Donchs si millora aixís!...

GUILLEM

Ho han dit los metjes:
y fins Astor ho ha dit: d' així que 'l tracta.
De petit.

PETRONELLA

Te: ara venen los dos. Torno ab la Reyna.

GUILLEM

Donchs bon día, muller.

PETRONELLA

Marit, bon día.

Ella se 'n va per la esquerra. Ell per lo foro. Ferrán y Astor venen per la dreta.

ESCENA II

FERRAN, ASTOR

ASTOR

Esteu trist, mon senyor.

FERRAN

Sí, de vegadas:
y es ella, ma muller, qui 'n te la culpa.

ASTOR

No sé...

FERRAN

Es que hi penso massa ab eixa dona.
Y tant y penso, Astor, que fins del pare
me distrech, y no ho vuy: que 'l trist be pena
tancat en un castell.

ASTOR, li va a fer una pregunta y s' atura.

(No sé si gosi.)
Y 'ls armers, mon senyor? Y 'l mall?

FERRAN, ab tristesa.

Fa días
que no travallan pas.

ASTOR

(Oh goig!)

FERRAN

Y 'l pare
consumintse cautiu! Mal fill, cent voltas!

ASTOR

Y... dintre 'l vostre cap ells fan la feyna?

FERRAN

Oh, no 'm preguntis res! Per qué 'm preguntas?
Colérich com si dubtés de sa propia rahó al créuresho. Se cubreix la cara ab las mans.

ASTOR

(Per qué li he fet pensar!) Senyor...

FERRAN, com si 's despertés.

Quí 'm crida?
Ah, tu, Astor! Y d' hont vens? Jo vuy salvarlo
á mon pare: no 'm sents?

ASTOR, mira á la finestra desde 'l mitj de la escena buscant com distréurel.

Senyor, escolto:
canta un aucell: un rossinyol. Ja venen
ab lo bon temps.

Lo públich no l' ha de sentir.

FERRAN, escoltant com nen.

Sí, calla, sí. En ma vida
jo 'ls he sentit. Que 't sembla que 'l sent ella?

ASTOR

Oh, sí.

FERRAN

Qué suau!

Ferrán tot escoltant s' enterneix.

ASTOR

(Millora 'l Rey; millora.)

FERRAN

Deu meu!

ASTOR

Oh, qué tenfu?

FERRAN, pegant un cop de peu en terra.

Ah, res: sols rabia!
No tinch plors per mon pare, y 'm veig que ploro
per lo cant d' un aucell.

Decidit.

Acóstat, vina.
Los escachs, y juguém. Plántals; depressa!

Ell los planta ràpidament; acaba primer y ajuda à Astor.

Depressa, Astor. Ja estich. Te, aquest. Te: l' últim.

ASTOR

(Oh, la fosca y la llum com lo combaten!)

FERRAN

Ja he jugat.

Jugan y Ferran al jugar dona cops ab la pessa en lo tauler.

ASTOR

Jo.

FERRAN

Depressa.

ASTOR

Aquí.

FERRAN

Aquí! Escolta:

Mirant per tot.

que no ho sápiga Egla que ara jugo.
Se posa trista, entens? Diu que m' enfado,
y que 'm fa mal. Astor, no ve? Vigila.

ASTOR

Sols sento 'l rossinyol.

Pausa: 'l Rey escolta somrihent y plorant.

FERRAN

Corre, ves; Egla
que se 'l vinga á escoltar, de mí á la vora.

Aturantlo.

Astor, no, no: que 'm fa enternir, y ella
me veuría plorant. Juga.

Altre cop ab frenesí, Juga 'l Rey primer.

ASTOR

Vos.

FERRAN, *juga Ferrán.*

Juga.

Ab tristesa.

Jo 'm creya que 'ls aucells ja no cantavan!

ASTOR

Baratém un pehó.

FERRAN

Ja está.

ASTOR, *movent la Reyna.*

La reyna
que avansi un pas.

FERRAN

La Reyna... Eh qu' es hermosa
Egla, la meva esposa: Astor?

ASTOR

Sí, un ángel,
mon Rey.

FERRAN, ab tristesa.

Un ángel, no: que s' agravía
si parlo de mon pare. No ve? Escolta.
Fixant la atenció per si la sent.

ASTOR

Si us estima, Senyor!...

FERRAN

Jo no puch dirho
si la estimo ó si no. Estimar... Vuy véurela;
vuy que 'm parli; que riga...

ASTOR

Y si us deixava,
patiríau, mon Rey?

FERRAN, mira fixament á Astor.

Patir...

ASTOR

Si á altre home
somrigués ella, més que á vos; y ella
per altre home us deixés?...

FERRAN, ab un cop de puny fa caure las pessas. Se posa dret.

Oh, 'l miserable!
El lladre! El penjaría d' una forca!
Y á ella pels cabells la fermaría
del meu llit fins la mort! Hont es? Quí gosa
á mirarla tan sols? Un, Astor! Ara,
un, un per escupirli tota, tota
la rabia que 'm consum!

ASTOR

Senyor, si ella
sols pensa en vos.

FERRAN, rihent de cop com un nen.

Sí, Astor? Oh, quina angunia!
Roja de sanch he vist tota la cambra!

ASTOR

Y entretant jo os guanyava la partida.

FERRAN

May, Astor.

ASTOR

Si, perdiau.

FERRAN, ràpidament. Tornant á plantar las pessas.

Planta, planta.

ASTOR

(Cap més prova: sufreix.) Ja está.

FERRAN, juga éll primer.

Tú jugas
(Sempre ab mí ella. Aquí!)

Volent dir dintre sos brassos.

ASTOR, jugant.

Vos.

FERRAN, id.

Tú

ASTOR

La Reyna.

FERRAN

Ah! no 'ns ha vist!

Ferrán s' aixeca ràpidament. Esbulla 'l joch y 'l cubreix ab son cos perque Egla no veja 'l tauler.

ESCENA III

FERRAN, ASTOR, EGLA, PETRONELLA. Venen de la esquerra. Per la arcada del fons mes sense baixar de la escalinata venen FRA ERVICH, després OSVALT, BERTRAN, GUILLÉM y CAVALLERS y DAMAS. Molt després GUALBES y per últim DAGOBERT.

EGLA

Senyor...

FERRAN, á Astor per las pessas del joch.

Té: corre, amágaho.

EGLA

Ferrán...

FERRAN, posantli una ma á cada espatlla per mirarla fit a fit.

Egla, veyam si ara esteu trista.

EGLA

Jo may, si sou ditxós.

FERRAN

Ditxós!... Mon pare...

Interrompentlo.

EGLA

A la missa, senyor: Deu 'ns hi espera.

Parlant apart ab Astor.

Astor, que ha fet lo Rey?

FERRAN, contrariat; sol.

(Te: l' agravía

que parli de mon pare.)

Pausa.

Si en altr' home
Pegant un cop sobre la taula.
ella pensés li arrencaría l' ánima!

EGLA

Senyor, qué ha estat?

FERRAN, ab despreci.

Qu' he mort aquí un insecte.
Gran dol avuy entre ells!
Entra Fra Ervich per la arcada.
Es Fra Ervich, Egla.

FRA ERVICH, acostantse al Rey.

Mon Rey... Senyora...

EGLA

Es que diheu la missa?

FRA ERVICH

Sí: demanant com sempre pau y gloria
per vos y pera 'l Rey.

FERRAN, imperatiu

Y . pera un altre!
(Per mon pare!)
Ferrán s' aparta.

EGLA

Oh, Fra Ervich, qui m' ho diría
que jo tant l' estimés! Mon cor s' esplaya
mirantlo despertar, que veig cad' hora
com son cap s' aclareix.

FRA ERVICH

Deu recompensa
lo vostre sacrifici.
Ha entrat Gualbes.

EGLA

Y com millora!
L' odi á vos es gran prova: que us vol ara.

En un costat ploriquejan Petronella y Guillem.

FERRAN

Escoltéu, Petronella: esteu molt trista.

PETRONELLA

Se 'ns ha mort un fillet, senyor. Ell era
petit y ros.

FERRAN

S' ha mort avuy?

GUILLEM

Fa ara
trenta nou anys.

Lo rey riu.

ASTOR, á Egla.

Mireuse 'l Rey. Miréusel.

EGLA

A vos se deu també. Me deyau Gualbes
que caseu vostra filla.

GUALBES

Sí, senyora.

EGLA

Ja 'l conech al promés.

Entra Dagobert.

(Dagobert! Odi
s' ha tornat contra d' ell lo que amor era.)

Apartantse per no parlarli.

DAGOBERT

Germá.

Ferrán s' había sentat.

FERRAN

Donchs es estrany: quan més alegre
la cara tinch, vos la poseu més trista.
Vos torneu lleig, germá. Veritat, Egla?
Se sembla al drach del caballer sant Jordi.

DAGOBERT. á Egla.

Ma tristesa es per vos.

EGLA, girántseli desdenyosa, y corrent á dar la ma al Rey.

Senyors, la missa.

Obren pas los caballers y damas pel mitj fent dos renglas.

FERRAN

Sí, aném.

EGLA

Diguéuli á vostre filla, Gualbes,
que mon cor li desitja la ventura
que he trobat jo en lo Rey.

Per Dagobert á qui mira ab despreci.

FERRAN

(Es meva, meva!)

DAGOBERT

(Oh! Ira!)

Pujan la escalinata seguits de tota la Cort. Menos Bertrán, Osvalt y alguns caballers que se 'n van per l' arcada sense pujar cap grahó. Gualbes es lo darrer d' anar a la capella.

GUALBES

(Y volen arréncals del trono!
Jo á tú 't vigilaré de nit y día.)

Per Dagobert.

ESCENA IV

DAGOBERT

Ella es tota del Rey! Y 'l cor de roca
te per mí, y jo m' abraso! Oh, qui ho diría!
Quí ho diría que jo, quan de donsella
no vaig voler l' amor d' aqueixa dona,
que vindría un instant en que mos brassos
s' obrirían per ella, y que á tot hora
portaría 'l seu dart en las entranyas!
Esclava la he volgut, y esclau m' trobo!
Ah, que so 'l boig! El boig! Y 'l seny te l' altre!

Pausa.

Mes ja tot s' ha acabat. Avuy al trono
m' hi assentaré, jo 'l bort. Y á ell de sos brassos
l' arrencaré ab mas mans, y á presó fonda!
Y ella aquí, sobre 'l pit, perque m' apagui
ó ab l' amor ó ab la sanch la set que 'm crema.

Cau assentat. Pausa. S' aixeca resolt.

Ans de pondres lo sol, per Deu que juro...

Se sent una campana: alsan Deu.

ESCENA V

DAGOBERT, MONTABRANY, després BERTRÁN, OSVALT y caballers. Venen del fons.

MONTABRANY

Alsan Deu: jureu ara.

Ha sentit l' últim vers de Dagobert.

DAGOBERT, s' ha descobert y ab ell Montabrany.

Oh no!

Pausa.

MONTABRANY

Es qu' enrera
voleu tornar, senyor?

DAGOBERT

No, may: la obra,
Montabrany, finirem. No 'ns aturárem
devant l' assesinat, y ara tindríam
por de nostra conciencia?

MONTABRANY

Es qu' es justicia
puig que 'l poble ja 's cansa de que al trono
siga un idiot.

DAGOBERT

No al poble; es á nosaltres,
vos y jo Montabrany, á qui 'ns fa nosa
aquest rey desditxat. Prou que las copas
l' infern nos tornará com las servirem.

MONTABRANY, á Dagobert.

Nostres companys.

Venen per lo fons Bertrán, Osvalt y caballers.

BERTRÁN

Y 'ls reys?

MONTABRANY

A missa encara.

DAGOBERT

Senyors, puig que 'm voleu, jo la corona
la prench de vostras mans No es que aborreixi

jo al germá de mon cor, mes lo realme
en mans d' un boig no pot seguir. Deu vulga
donarnos la victoria. Deu...

Sonan campanades.

(Oh 'm repta!)

Dagobert se passa la ma pel front y s' atura. Montabrany anima 'l cuadro.

MONTABRANY

Senyors, hi ha un corredor que á la capella
conduheix: tots hi entreu al esser l' hora,
y quan sonin clarins, ferms, á la una
los guardas sorpreneu. . Y si combatre
calgués, be combatrem!

BERTRÁN

Infant, diguéreu
que 'l Rey no millorava: per las armas
aixecar contra d' ell cal que aixó sía
ben cert, senyor

DAGOBERT

Jo vos ho dich!

MONTABRANY

Se dubta!

DAGOBERT

Ans de treure las armas prova certa
la daré á mos lleals. D' aquella porta

La de la capella que es en alt.

escoltéu en repós. Mostra segura
findréu de son estat

OSVALT

Llavors tots vostres
ho serém, mon senyor.

BERTRÁN

Mes jurém ara
que la vida del Rey y de la Reyna
no corre cap perill.

MONTABRANY

Cap, sí.

DAGOBERT

Us ho juro.

MONTABRANY

Y jo.

BERTRÁN

Tots.

OSVALT

Tots.

Remor dels caballers qu' estenen la ma.

DAGOBERT

Y ara separemnos.

MONTABRANY

Valor y sort.

Comensan á baixar los de dalt.

BERTRÁN

Ja tornan de la missa.

Se 'n van per l' arcada, dreta y esquerra.

ESCENA VI

EGLA, FERRÁN.

Venen devant donantse la ma. Los altres baixan á certa distancia. Sense entrar en la escena se 'n van per los dos costats de la arcada.

FERRÁN, tot baixant.

Egla, veniu, veniu!

EGLA, també baxant.

Ferrán, manéume:
jo us seguiré per tot fins al abisme.

FERRÁN, já en la escena.

Egla, veyéu? També ha fugit: no gosa
Dagobert á mirarme cara á cara.
Per qué será?

EGLA

No sé, senyor. Voldríau
parlar ab éll?

FERRÁN

No, Egla; no, no; á solas
vuy que 'ns estém tots dos. Veniu: sentéuvos.
Vos aquí. Jo més baix
Se la mira ribent.
Es que voldría...
saber de vos...

EGLA

El qué?

FERRÁN

Veuréu... 'M mata!

Tinch aquí un pensament, y vola, vola,
y 's pert al lluny! Ara jo un dart voldría
per atraparlo com aucell! Ah! Ara!

Mou 'l cap volent dir que ja 's recorda.

Si jo us digués, anéusen pera sempre...
Vos, qué faríau, Egla?

La subjecta tenint por de que se 'n vaji.

EGLA

Obrius els brassos.

FERRAN, *movent lo cap satisfet.*

Ah!

Pausa.

Y, donchs, per qué?

EGLA

Perque sens vos la terra
fora per mí un desert. Perque us estimo.
Perque goso al mirarvos.

FERRAN, *movent afirmativament lo cap.*

(Com jo á ella.)

EGLA

Al mon sols veig á vos: y fins m' oblido
per vos de tot un Deu.

FERRAN

Oh, quina fosca
que sento en mon entorn! Dins d' un sepulcre
més negre que la nit tancat me trobo!
Sento remor per tot: la porta cerco,
y topo contra 'ls murs cent y cent voltas.

Egla li ha tirat los brassos al coll.

EGLA

Quan vos estimo! El meu Ferrán! Miréume:
que jo besi aquest front tot ell de núvols!

FERRAN

D' hont heu vingut? Jo no ho sé pas. Recordo
qu' un día al despertar, entre mos brassos
us vaig sentir: y al ferse clar vaig véures
hermosa com un cel: y jo la vista
no la treya de vos. La cabellera
sobre 'l pit se us movía com las onas;
y 'l coll teniau moradench! Vaig dirvos:
«Qui us ha fet mal, oh Egla?» «Ha estat un monstre,
vau fer, mes ja ha fugit!» Ay pobra Egla!
¡qui era aquell monstre que volgué ofegarvos?
Diguéumho, oh, sí, diguéumho.

Mirantla fit á fit

EGLA

D' aquell día
lo monstre no torná. Senyor, miréume.

Egla li mostra son coll. Ferran lo volta carinyós ab sas mans.

FERRÁN, ab tristesa.

Aixís: com un dogal. Oh 'm fa vergonya!
Jo! Y donchs, qui era jo?

EGLA

Ferrán, y 'l día...
que 'ns uní 'l sacerdot?...

FERRAN

Recordo... estávau
en mitj de monjas... Y res més.

EGLA

Y... enrera;
avans d' aquell instant, no us enrecorda?
Qué hi ha en vostre passat?

FERRAN

Sols vos.

EGLA

Dels dias
de la vostra infantesa?...

FERRAN, arronsantse d' espallas.

Oh!

EGLA

Vostra mare?...

FERRAN

Era semblant á vos en la hermosura.

EGLA

La recordéu?

FERRAN

Oh, no. Mes cert: ho era.

EGLA

Oh 'l meu Ferrán!

De cop.

Com era 'l pare vostre?

Ferrán al sentirla s' aixeca molt sever. Fa un moviment de cólera: per fí apoya 'l cap en lo respatller de la cadira d' ella. Egla segueix parlantli girant lo cap per mirarlo.

Era sever? De cabell blanch? Sa cara...
era dolsa? Ab tristor? Ferrán?...

FERRAN, molt conmogut ab desesperació.

Donéume
claror pera mirar! No, no 'l recordo!
Tot negre, tot! Oh, pare de ma vida!

EGLA

Escoltéume, Ferrán, mirantme sempre.

Agafantli la cara entre las mans.

Com va ser que perdéssiu vostre pare?
Quin día, quin? Y ahont?

FERRAN

No sé ..

EGLA

Hont se troban
sos enemichs y vostres?

ESCENA VII

EGLA, FERRÁN, DAGOBERT. Ve sens ser vist, del fons.

FERRAN

Lluny ..

EGLA

Menteixen
si tal vos diuhen, que 'ls traidors us voltan,
que us parlan cada jorn. Sí, sí: escoltéume.
Un día 'l vostre pare alsá la copa
y als llabis la va dur...

DAGOBERT, comprenent lo que ella va á dir.

Senyor.

FERRAN

Qui 'm crida?

EGLA

(Ah que ha eixit Satanás!)

DAGOBERT

Germá, que fonda
se torna la presó de nostre pare!

FERRAN

Dagobert!...

EGLA, á Dagobert.

Oh, calléu.

DAGOBERT

Si aixís olvida
lo fill ingrat als brassos d' una dona
son pare presoner, més li valdría
á aquest pare infelís que li arrenquessin
la vida d' un sol cop.

EGLA

Lo miserable!

FERRAN

Un llamp á vos! No vuy sobre la terra
pau ni dolsor mentres sufreixi 'l pare!

EGLA

No l' escoltéu, Ferrán.

DAGOBERT

Besos de dona
vos fan cobart.

FERRAN, ab gran energía

Oh, no!

EGLA

Vil!

FERRAN

Que avuy surten
los meus soldats. Jo vaig ab ells.

EGLA

Oh, lladre!
Com la vida li roba!

DAGOBERT

Germá, guerra!

FERRAN

Sí, guerra!

EGLA

Que us enganya!

DAGOBERT

El pare us crida!

FERRAN

El mall! El mall!

EGLA

Qu' heu fet!

FERRAN

El mall ja sona!

DAGOBERT

(Ja es meu!)

EGLA, abrassantse á Ferran.

Que aixó no es cert: que aixó es desvari!

FERRAN

Enrera, que só d' ell! M' ha dat la vida!

Retxassa á Egla que cau en un silló. Ab los crits venen precipitats Astor y Guillém, duyentse el Rey exaltat com en lo primer acte.

ESCENA VIII

EGLA, FERRAN, DAGOBERT, ASTOR y GUILLEM.

EGLA

Ah!

FERRAN

Astor, no 'l sents? El mall, el mall. Fan feyna!

ASTOR

Veniu, senyor.

GUILLEM

Senyor!

Riu Dagobert.

EGLA

Y riu la fera!

Ferrán!

FERRAN, amenassantla furiós. Ella retrocedeix.

No us acostéu! Astor, com salta!

Per lo mall.

GUILLEM

Veniu!

ASTOR

Mon Rey!...

FERRAN

El mall, el mall; ell sempre!

Se l' emportan, mentras segueix enrahonant, per la porta de la dreta. Los dos lo sostenen

ESCENA IX

EGLA y DAGOBERT.

EGLA

Oh! Qu' heu fet, assessí!

DAGOBERT, sarcástich.

Salvéulo.

EGLA

Fera!

DAGOBERT

Diguéuli tot, diguéuli: y que á una forca
destinin lo meu cos. Quan sigui en ella
que jo parli tan sols: «Salvéu al pare,
germá, qu' está patint en presó trista!»
Y ell ab sa daga 'm tallará la corda.
Riu Dagobert.
Diguéuli tot, anéu; si ell ni us vol veure.

EGLA

M' estéu ferint al cor! D' hont es qu' eixireu
que sou 'l mal?

DAGOBERT

Del ser que va triarse
tot un rey per sos goigs. D' un crim me feya:
vaig neixer donchs d' un crim. So un crim y fora!

EGLA

Perdonéu á Ferrán, qu' ell no te culpa.

DAGOBERT, resolt.

Sí, de tot jo 'l perdono: més oiume.
Lluny de mi l' ambissió: del rey defensa
seré d' avuy fidel. Fins puch tornarme
pur com un sant del cel, si vos sou meva!

EGLA

Oh no!

DAGOBERT

Jo us ho vaig dir y ho dich encara:
estiméume... ó diguéumho aquí en la boca,
y ell duga 'l ceptre y jo vostras cadenas.

EGLA

Primer que vos! .. primer ma mataría!

DAGOBERT

Escoltéume.

EGLA

Ni un mot.

DAGOBERT

Escoltéu: jugas
avuy la sort del Rey, la meva y vostre.
Egla, encara s' es temps. Egla, que 's mouhen
ja solas las espasas!

EGLA, ab terror.

No us sé entendre...

DAGOBERT

Matéume si voléu: prenéu ma daga,
mes sobre 'l vostre pit matéume, Egla.
Agenollantshi.
Teníume als vostres peus. Una esperansa!
Enganyéume; tan sols en l' agonía
deixéume que jo us besi aquí en mos brassos!

EGLA

Oh, xiuléu com la serp!

DAGOBERT, alsantse boig de ira.

Egla!

EGLA, retrocedint.

Anéu fora.

DAGOBERT

Egla!

La vol agafar per un bras.

EGLA

No, no: qu' en vostras mans hi ha lepra.

DAGOBERT

No m' has volgut, ni de genolls en terra?...
Donchs ja tot ha acabat: y ara que salti
mon cor per sobre tot: sobre Deu y homes.
Veurás corre la sanch; y vuy en terra
véuret arrossegant, volent que sía
jo 'l teu amor! Me sents?

Agafantla pel bras.

EGLA, cridant.

Ferrán!

DAGOBERT

La lepra,
la serp, jo, jo no haig de volerte. Plora
pels crims d' avuy.

EGLA

Ferrán! Oh!

DAGOBERT

Plora! Esbrávat!

Dagobert la te pel bras.

ESCENA X

EGLA, DAGOBERT y ASTOR. Ve de la cambra del Rey, de cop no 'l coneix.

ASTOR, ab daga á la má.

Oh, contra de la Reyna! (L' infant!)

DAGOBERT

Báixal
lo ferro vil.

EGLA

Oh, Astor!

ASTOR

Sí, més á fora:
Volent dir que surti.
ó l' aixeco, senyor, y en las entranyas
jo, 'l servent, vos l' enfonso.

DAGOBERT

Tú, á mí? Espérat.

EGLA

Ah!

Dagobert amenassa á Astor mes va retrocedint.

ASTOR

Enrera infant!

EGLA

Astor!

DAGOBERT

Assessí!

ASTOR

A fora!

DAGOBERT

A tu!

Parantse per matarlo.

ASTOR, plantantli cara.

Venfu!

ESCENA XI

EGLA, DAGOBERT, ASTOR, GUILLEM Y FERRAN. Venen de la esquerra. Al últim PETRONELLA y damas de la dreta.

GUILLEM

El Rey!

EGLA, corrent á Ferran que ve gemegant y abatut.

Ferrán!

ASTOR, enveynant la daga.

Ventura!...

Ferrán s' asseu postrat com un vell apoyat en Egla que 's mira ab por á Dagobert.

DAGOBERT, resolt per lo que va á fer.

(Ah! La perdré per sempre á aquesta dona.)
Despertéuvos, germá. Germá!

FERRAN

Qu' es, Egla?

DAGOBERT

Que jo no puch mirar en vostres brassos
á aqueixa vil muller.

FERRAN, alsantse dret.

Dagobert!

DAGOBERT

Ella
no es digna, no, de vos!

EGLA

Oh!

ASTOR

Qué diu!

DAGOBERT

Porta
altre amor en son pit.

EGLA

No!

FERRAN

Egla!

DAGOBERT

Us odía
á vos y al nostre pare!

EGLA

Miserable!

FERRAN

Egla! Egla!

EGLA

Ah, no: á vos!

FERRAN, á Dagobert.

Son nom!

GUILLEM, per Dagobert

(La hiena!)

FERRAN. preguntant á tots.

Son nom!

EGLA

Senyor!...

DAGOBERT, á Egla.

Vos descubriu pel rostre.

FERRAN

Vos, deixarme! Fugir!

Cau assentat.

Astor ja ho deya.

Ara 't comprench, Astor.

EGLA

Vos?

ASTOR, al Rey.

Jo us ho juro

que aixó no es cert, senyor.

EGLA

Pietat!

FERRAN

Apártat.

Jo 't maleheixo. Vil!

EGLA

Oh! Aquí! Jo 'm moro

Egla s' ha desmayat; veren Petronella y damas de la dreta que la voltan.

ASTOR

Senyor...

FERRAN, ab exaltacio creixent.

Son nom!... Son nom!...

DAGOBERT, fuig pel fons rihent.

(Té: y ara la corona.)

FERRAN

Jo 'l vuy saber! Jo vuy aquí en la terra
esclafar al traidor, y las entranyas
arrencarli ab las mans, y sobre 'l rostre

llensarlas d' eixa vil.

De cop li acut lo pensament de saber qui es.

Ah! Que no 'l digan.

Jo, jo 'l sabré: que ho llegiré èn sa cara.

ESCENA XII

EGLA, FERRAN, PETRONELLA, ASTOR y GUILLÉM: damas y caballers que vindrán tots per la gran arcada. Omplirán la escena ràpidament. Entre 'ls caballers venen MONTABRANY, OSVALT, BERTRAN y GUALBES.

Lo Rey no s' interromp: parla mentres van entrant.

FERRAN

Tothom assí! Mos caballers! Que us crida
vostre Rey! Caballers! Qu' es jorn de festa
dintre 'l palau avuy! Tothom que vinga!
Tothom al meu voltant! Avuy la Reyna
vol fer ditxós á un de vosaltres: darli
vol un bes de sa boca.

EGLA

Oh Deu!

Remor de tothom.

FERRAN

Que 'l prenga
aquell que més la estimi. Aquell que sia
rival de son senyor. Hont es? Que avansi!
Quí es que la té al cor?

EGLA, mitj desmayada.

Oh, Petronella!

FERRAN, fingint afecte.

Oh!, ma esposa volguda.

Agafantla per un bras y fentla seure d' una revolada.

Alseu 'l rostre
que 's miri en vostres ulls el que us estima!
Miréula caballers! Que dolsa! Es bella
y es pura com los ángels! Que suau plora!

Contrast de rabia.

Ira de Deu! Cóm es que us feu enrera?
Tothom aquí! Tothom! Que ningú aparti
los uils d' aquesta dona. Al que no miri
li clavo això en lo cor, y vaig per altra.
Mes hont es lo villá! El traydor! Qui ho siga

Va d' un caballer al altre; 'ls fa avansar y després los retxassa ab feresa.

que tinga pit. Quí l' es? Quí? Quí? La destra
donéume vos: ben fort. Oh, no tremola.
Vos, que sembleu de cera. No hi ha vida
dins vos per estimar. Aquest: miréume
fit á fit; á mos ulls. No, no vacila.
Vos que sou més ardit: veniu; en terra
devant d' ella... un jenoll. Mírala, mírala!

Remors dels caballers repetits; mostras de indignació y espant.

Tampoch, tampoch. Hont ets? Per qué t' amagas?
Si jo t' haig de conéixer: sí aquí dintre
m' ho han de dir los batechs. Si jo pel flayre
t' haig de sentir. Si dintre del sepulcre
fins mort m' haig de remoure si passavas!
Oh, callan com fantasmas. Callan, miran
iguals que aucells de nit. Pilots de marbres!

Riu ab estrepit tirant devant de tots son punyal.

Idiotas! Miserables! Tu! tu! Vina
cobart, bandoler, lladre. Te, te: prenla,
prenla y mátam á mí, y ves dorm ab ella!

Can revolcantse a terra com si s' ofegués ab tanta exitació. Los caballers disputan en veu alta. Que no sigan rumors sino disputas ben marcadas.

EGLA, volenthi anar.

Que 'm mati á mi per tots. Vol una víctima:
jo ho seré, jo!

PETRONELLA, y las damas.

No, Egla.

ASTOR, contenintla.

No!

GUILLEM, id.

Que 's calmi.

Surt de 'n mitj dels grupos Gualbes: fant rotllo ab Astor y Guillém.

ASTOR, á Guillém.

Miréulo, un altre cop.
Han acabat las disputas dels caballers.

GUALBES, molt ajitat.

Y aquí 's conspira
per robar la corona; avuy te d' esser.

GUILLEM

Cóm!

ASTOR

Qu' heu dit!

GUALBES

Hi ha qui vol seure en lo trono;
lo princep Dagobert.

GUILLEM

Per Deu!

ASTOR

La vibra!
Jo ho desfaré, anch que mori!

ESCENA XIII

Los anteriors y FRA ERVICH, que lentament baixa de la capella. Gran silenci en la escena.

FRA ERVICH

(Aquí ajuntada
la cort! Y quin misteri! El Rey!... La Reyna!...
Si sembla aquí que vetllan un cadaver!
Qué será aixó, Deu meu!) Senyors...

GUILLEM

Silenci!

FRA ERVICH

Qué haurá passat aquí? Vos...

A un caballer.

GUALBES

Pts!

FRA ERVICH

(No goso
á parlar á la Reyna Oh qu' está trista!)
Petronella...

PETRONELLA

Ay, Fra Ervich!...

FRA ERVICH, *per lo Rey.*

(Ell que m' ho conti.)
Senyor.

GUILLEM

Ni un mot.

FRA ERVICH

Senyor! Ja tots me cansan.
Aneu: li vuy parlar. Soch el ministre
de Deu etern. So aquí més que vosaltres.

FERRAN, aixecantse d' una revolada.

Tú ets ministre de Deu. Tú d' eixa dona
coneixes los secrets! Ah. Aneu, deixéume.
Fora tothom! Depressa! Va! Feu vía!
Sols vos y jo aquí dins: un Deu y un home.

Surten rapidament per la dreta las damas Per lo fons los caballers. Fra Ervich va dels uns als altres espantat; no sabent que passa. Tothom surt deixantlos sols.

FRA ERVICH

Petronella... Guillém .. Senyors...

MONTABRANY, á Bertrán.

Diguéume:
es boig ó nó 'n Ferrán.

BERTRAN

Ho es.

MONTABRANY

Donchs ara
á la revolta.

OSVALT

Quan vulgueu.

FRA ERVICH

Tots fugen!
Senyors.. Oh caballers...

FERRAN, tanca la porta del mitj y la de la dreta.

Aquesta porta.

FRA ERVICH

Qué 'm voldrá dir?

FERRAN, tancant la última.

Aquesta. Tenfu: totas.

ESCENA XIV

FERRAN, FRA ERVICH

FERRAN

Confessor de ma esposa, sigueu ara
mon confessor també.

FRA ERVICH

Senyor...

FERRAN

Sentéuvos.

S' assenta en un recó. Lo Rey lo fa seure en sa cadira real.

No, no en lo lloch humil: aquí, en lo trono.

FRA ERVICH

Oh, no meresch, senyor...

FERRAN

Vos, Deu sou ara.

FRA ERVICH

Donchs per ell...

FERRAN, agenollantse á sos peus.

Y jo en terra...

FRA ERVICH

Oh, no: aixequéuvos.

FERRAN

Jo en terra! Soch la mort: vos sou la vida.

FRA ERVICH

Mon Rey, Deu vos escolta. Qué os acusa...
lo vostre cor?

FERRAN, ab feresa creixent.

M' acusa de qu' estimo
á ma muller; m' acusa de que un home
li tinga 'l cor robat! M' acusa encara
de que visca aquest home!

FRA ERVICH

Oh, no: es calumnia.
Senyor, es una santa vostra esposa.

FERRAN

Deu no menteix y vos mentíu. En l' ánima
d' Egla sabeu llegirhi. El nom d' eix home!
Res més jo vuy saber de cel y terra!

FRA ERVICH

Oh, senyor, no olvidéu que qui ara os parla
es Deu mateix.

FERRAN

Sí, Deu que ara respira,
que parla esgroguehit y que tremola!

FRA ERVICH

Deu que obre 'l cel ó 'l tanca: que castiga
ó perdona.

FERRAN, sarcástich.

Més baix: que no 'ns escoltin
á mí, mos caballers... á vos, los angels.

FRA ERVICH

Ja prou: aqueixas portas...

FERRAN

No, diguéume
lo nom d' aqueix traidor: el qu' ella estima.

FRA ERVICH

A vos y sols á vos.

FERRAN

Tot lo que os parla
ma esposa ho vuy saber! Y 'l nom del home
que omple sa vida!

FRA ERVICH

Oh, senyor, deixéume!

FERRAN

El nom! El nom!

FRA ERVICH

Sols vos: que sa existencia
vos consagrá, mon Rey!

FERRAN

Y quan vos pagan
per qué aixís m' enganyeu, aquesta dona
y 'l lladre y assessí?

FRA ERVICH

Senyor, en terra
hi heu posat los genolls, mes com lo diable
la soperbia teniu. Ell es suprema
magestat y poder: vos sols argila.

No hi ha Reys devant d' ell. Vostras paraulas
son agravis á Deu.

FERRAN

Ah! T' arresseras
dessota son poder: no 't te de valdre.
Si vius es perque vuy. Invócal; fesho.
Lo teu Deu que 't defensi.

FRA ERVICH, alerrorisat.

Aqueixas portas!

FERRAN

No sortirás d' aquí! Son nom! De dintre
Agafantlo pel coll.
jo 'l faré que 't rebroti al mitj dels llabis.

FRA ERVICH, mitj ofegat.

Pietat, senyor!

FERRAN

Lo nom: que vuy saberlo!

FRA ERVICH

Pietat! Ah! Que m' ofego!

FERRAN

Dígal, Dígal!
No? No 'l dirás?

FRA ERVICH

Deu meu!

FERRAN

Carn malehida!

FRA ERVICH, morint.

So mort!...

FERRAN

Be está. De Deu has baixat ara
á fer la mort del ca: lo secret, quédatel.
Pausa llarga. Lo rey torna á sa estupidés.
Quín repós que hi ha en tot! Apar que mirán
com ulls per totas parts. Fra Ervich! Que sembla!
Lo toca ab lo peu.
Diuhen que 'ls morts fan por. Ah no: no espantan.
Fra Ervich, Fra Ervich No hi es Aixó es la closca:
l' aucell ja está piulant, en l' ayre, en l' ayre.
Riu.
Y ell á mí m' ho ha dit qu' era d' argila!
Torna á riure; ara molt baix.
Ell ho sembla: d' argila qu' han de coure.
Pausa.
He sentit un soroll... Es d' allá 'm sembla.
Potser si qu' ells espían. Pts! Donchs ara
no 'l trobarán. Ni á mí tampoch. Darrera...
Sí, d' aquella cortina. Quan ells tornin
nos cercarán. Tú calla. Vina, vina:
Se l' endú arrossegant.
com dos companys. Potser veurém á Egla
y 'l seu amor d' aquí. Ajúdat, fest' ayre!
Va, va! Ves qui ho diría: es més feixuga
aquesta carn sens ánima que ab ella.
Ja l' ha amagat. S' axuga 'l front ab la ma; está cansat.
Y ara... á obrir las portas. Pts! Silenci.
N' ha obert una.
No escoltava ningú. Y ara aquest altra.
Ja están totas. Fra Ervich; ja vinch. M' anyora.
Arriba á la cortina y se 'l mira.
Te: s' ha enfadat, y 'm fa la cara seria.
S' amaga ab ell darrera la cortina.

ESCENA XV

FERRAN, EGLA, després ASTOR, després DAGOBERT

EGLA

Ferrán. Ferrán!... Oh, quín repós! Semblava
qu' ell me cridés d' aquí. Y Fra Ervich? Si eran
aquí tots dos! Ha dit que 'l calmaría:
se l' haurá endut potser á la capella.

Se mou marcadament la cortina.

Deu meu, Deu meu, salvéulo d' aquell monstre;
y si voleu per éll prengueu ma vida.

ASTOR, *del fons.*

Senyora, us he cercat pera parlarvos
á solas un instant. Y 'l Rey?

EGLA

Se troba
ab Fra Ervich Qué hi ha donchs?

ASTOR

Que tot perilla.
El Rey y vos.

EGLA

Oh!

FERRAN, *treu 'l cap.*

¡Qué dirán?)

Se torna á amagar.

ASTOR

Se tracta

d' invadir lo palau ab gent de guerra:
no volen á Ferrán.

Lo Rey guayta tranquilament una estona. Son cap se deixa veure prop d' en terra ahont está sentat.

EGLA

Oh, Deu meu!

ASTOR

Porta
la trama Dagobert y avuy te d' esser.

EGLA

Corréu, Astor! De qui fiarnos ara?

ASTOR

Ma sanch tota es del Rey.

EGLA

Y Osvalt?

ASTOR

Fa lliga
ab Dagobert.

EGLA

Bertrán?

ASTOR

També.

EGLA

Sí ara.
jo parlés ab Fra Ervich!

Riu 'l Rey darrera la cortina.

ASTOR, per la rialla.

Qui es?

EGLA

Quin riure!

DAGOBERT, venint del mitj.

Qui es que ha rigut?

EGLA, á Dagobert.

Traidor!

DAGOBERT, cinicament.

Sí: mes no vostre.

ASTOR

Traidor al Rey!

Dagobert se 'l mira ab despreci.

EGLA

Sou un malvat.

DAGOBERT, á mitja veu acostantse á Egla.

Y encara

sou aquí dintre.

Dintre de son cor.

EGLA, perque la defensi.

Astor!

ASTOR, posantse devant de Dagobert.

Senyora.

DAGOBERT

Egla!

S' aparta la cortina. Ferrán está sentat sobre 'l cos de Fra Ervich.

FERRAN

Pts! No cridéu. Despertaréu al monjo!

EGLA

Deu meu!

ASTOR

Senyor.

Lo Rey seré, sempre assentat sobre 'l cadaver se 'ls mira.

DAGOBERT

Qu' heu fet!

EGLA

Junt á un cadaver!

Es Fra Ervich!

ASTOR

Oh, senyor! Vos!...

EGLA

Ah! Es horrible!

DAGOBERT

(Qué més provas de boig?)

FERRAN, aixecantse y anant al milj.

Quí de vosaltres?

Quí de vosaltres dos es l' amant d' Egla?

La cortina ha tornat á caure sobre 'l cos de Fra Ervich.

ASTOR

Mon Rey!

EGLA

Oh!

DAGOBERT

Com!

FERRAN

Qui es? Un dels dos, Egla!

EGLA

Serenéuvos, Ferrán

DAGOBERT

Germá.

FERRAN, á Astor.

Tu? Parla.

Ets tu?

ASTOR

Senyor!

FERRAN

Donchs seréu vos?

Dagobert riu.

EGLA, descobrintse.

Oh, fera?

FERRAN

Ah, qu' ella ho diu! Vos, vos!

DAGOBERT, al veures descobert, per apartar lo perill.

Germá es lo patje.

EGLA, ab estrema energía.

No, Ferrán: Dagobert. Ell, ell, que gosa
á parlarme d' amor. Ell, que arrancarme
vol de vostres petons. Ell, que conspira
contra de vos. L' infam! Ell! Ell! Miréulo!

FERRAN

Dagobert!

Va á tirárseli al coll.

DAGOBERT

Jo la acuso, jo: en lo trono
vol séures sensa vos. Vol en cadenas
al nostre pare. Us priva pendre l' arma.
El mall, el mall, germá!

EGLA

Ferrán!

DAGOBERT

Feu guerra!
y al pare rescatém! El mall! Com sona!

FERRAN

Si 'l mall, el mall! Tota ma gent de lluyta!
y á salvar á mon pare!

EGLA

Oh!

ASTOR

Senyor!

FERRAN

Vinga
tothom aquí! Tothom aquí! A las armas!

ESCENA XVI

Los anteriors. GUALBES, GUILLEM y PETRONELLA. Caballers y Damas. Los homes del fons. Las donas de la cambra de la Reyna.

DAGOBERT

(Ja es meva la corona. La capella
ja la omplena ma gent! Los clarins trigan!...)

FERRAN

Senyors, ara mateix, jo en mitj vosaltres.
Deixarém lo palau, y nit y dia,
sens reposar jamay, fins á salvarlo.

DAGOBERT

(Y eixos clarins!)

Molt impacient mirant á la capella.

FERRAN

Aném! Aném!

EGLA

Matéume
primer á mi, Ferrán.
Privantli 'l pas.

FERRAN

Pas!

EGLA, cridant á tothom que la rodegi.

Astor! Gualbes!
Guillém! Senyors! Tothom aquí! Diguéuli
que aquí 'l volém; qu' es nostre; que hi ha fora
l' infamia y fins la mort.

Molt moviment dels caballers que voltan á Ferrán y Egla. Ab los caballers hi ha Gualbes, Astor y Guillém. Las damas que s' hi barregin ab Petronella ó que s' estigan parlant ab aquesta en un costat; com millor convinga. Dagobert estará sol impacientantse de no sentir los clarins.

FERRAN, á tothom.

No: enrera! Enrrera!

GUALBES

Senyor!

ASTOR

Vos ho preguém!

GUILLEM

Mon Rey!

DAGOBERT

Y 'l pare,
germá?

FERRAN

Sí: aném!

EGLA, ab suprema energía. A Dagobert.

Vil! Assessí!

Als caballers.

Apartéuvos!

Ja soch prou jo. Jo soch la esposa! El guardo!

Abrassantlo per la cintura.

FERRAN

Deixéume!

No podent despendres d' ella.

EGLA

No, cent cops! Aquí ab mos brassos
vos faré de cadenas, que us estimo.
Despertéuvos, Ferrán! Té y té: ab mos besos!

FERRAN

Oh!...

Tractant en va de despéndres.

DAGOBERT

Germá!

EGLA, ab imperi.

Dagobert!

DAGOBERT

Germá!

EGLA, per Dagobert.

A aquest home,
caballers, feulo enllá!

DAGOBERT, als caballers que s' avansan.

Mireu!...

EGLA

Que ho mana
la vostra Reyna! Miserable!

Los caballers la apartan.

Egla está trasmudada: 'l Rey imposat per ella. Guillém plora. Gualbes, Astor y caballers privan de que Dagobert se fiqui en la conversa, tenintlo del tot arreconat y voltat de molt aprop. Petronella y altres damas ploran espantadas. Han retrocedit fins aprop de la porta de la cambra de la Reyna.

ASTOR, á Dagobert.

Enrera.

GUALBES

Feuse enllá.

EGLA, besantlo.

El meu Ferrán! L' espós! Té mira:
tot es amor per tú y á cap més home,
que á Jesús vaig deixar per ésser teva!
Y tú estavas sufrint, y vas posarme
com un dogal las mans aquí, que ofegan!

Egla li ha prés las mans d' ell y 'ls hi ha posat en lo coll d' ella. Ferrán las aparta ab terror.

FERRAN

Oh no, may més! May més!

EGLA, obliga á sentarse 'l Rey. Ella entre sos genolls y en terra.

Ah vina, escolta!
Míram als ulls. Recorda en las tenebras
á ton pare que als brassos te tenía!...
Que al tornar dels combats saltava en terra
y en son cavall t' asseya. Te 'n recordas?

FERRAN

Sí, sí: 'l cavall de guerra: blanch; volavan
sas crins al vent.

DAGOBERT

Infern!

ASTOR, á Dagobert. Remor de tothom que no deixa acostar á Dagobert.

Ni un mot!

GUELBAS, y altres.

Enrera!

EGLA

Vos féreu gran y hermós! Y vingué un día
que va ser vostre sant. Las llongas taulas
guarnidas son de flors: los vins espurnan
ab los petons del día. Tot es festa.
Com somreya la cort! Com vostre pare!
Mes no somreyan tots, que un cor glatia
d' enveja dintre 'l pit: semblava Judas.
Dagobert! Dagobert!

Tothom se 'l mira menos lo Rey.

DAGOBERT

(Y 'l clarí encara!)

ASTOR, a Dagobert.

Ni un pas.

FERRAN, á Egla.

Parleu!

EGLA, lo Rey sols mira á ella.

Y va aixecar la copa
vostre pare primer: després l' alsáreu
vos, Ferrán, vos! Oh quin horror! Bebéreu.
No bebé Dagobert. Y 'l pare vostre,
y vos ab ell per terra redolávau
sentint en las entranyas flama viva!
Mon fill!

FERRAN

Sí, sí!

DAGOBERT

Deixéume!

EGLA

Fill! Y un home
esgroguehit de goig y por com reya!

FERRAN, ràpit.

Dagobert, Dagobert: reya com ara.

EGLA

Y us digué agonisant lo pare vostre:
Morim envenenats, fill!

FERRAN, recordant més á cada punt.

Sí! Vá dirho!
morim envenenats!

DAGOBERT, bregant per despendres.

Fora!

EGLA, com si seguis las paraulas del pare.

Que 'ns mata
lo fel d' un escorpit, que jo en la terra
deguí esclafar al naixe!

DAGOBERT, aterrorisat, tremolant, los ulls enfora, ha lograt apartar a la gent. Queda en lloch visible pero ara no gosa fer cara al Rey y á Egla imposat per lo que s' está descubrint.

Oh, no!

EGLA

Y sa boca...

FERRAN, ràpit.

La boca de mon pare quina escuma!
S' aixecá dret: á Dagobert va corre.
«Tu no ets mon fill: tu ets de Caín. Té: mónstre!»
Y 'ls ulls clavantli l' escupí en la cara,
y dant un tom va caure mort en terra.

TOTHOM

Oh!

Esclamació d' horror general. Tothom s' aparta de Dagobert.

EGLA

Dagobert, teniu saliva al rostre!

Dagobert sens donarse compte de lo que fa 's passa la ma per la cara. Altre moviment general d' horror apartantse més tothom.

DAGOBERT

Es l' infern que 'm vol perdre! Es vil calumnia!

CABALLERS, rápit.

Parricida!

ALTRES CABALLERS, id.

Assessí!

ALTRES CABALLERS, id.

Mónstre!

ALTRES CABALLERS, id.

Mal' ánima!

Se sent de dintre la capella toch de clarins.

DAGOBERT

(La senyal! M' he salvat.)

FERRAN

Qu' es!

EGLA

Oh, Deu!

MONTABRANY, sortint de la capella.

Baixan ab las armas á la ma. Devant Montabrany, després Bertrán y Osvalt, seguit de caballers.

Visca

Dagobert!

ASTOR

Oh 'ls traidors!

GUALBES

Caballers!...

OSVALT

Guerra!

BERTRAN

Que visca Dagobert!

GUILLEM

Que hi va la vida
del Rey y de la Reyna!

ASTOR

A ells! Salvémlos!

Los de la escena 's precipitan escalas amunt. Son molts més los que baixan y 'ls fan retrocedir. Las damas han fugit xisclant per la esquerra.

DAGOBERT, desde baix.

Valor, els meus lleals!

EGLA, abrassada al Rey.

Ah!

FERRAN

Hont soch, esposa?

EGLA

Ferrán, los assessins!

ASTOR

Traydors!

BERTRAN

Que visca!

GUALBES

Contra 'l Rey!

GUILLEM

Vils!

DAGOBERT

Valor!

MONTABRANY

Ja tot es nostre!

DAGOBERT

Ell al castell. Ella á ma cambra!

ASTOR

Tigres!

FERRAN

Egla!

Al moment que 'ls separan.

EGLA

Ferrán!

ASTOR

Vils! Lladres!

EGLA

Ferrán!

FERRAN

Egla!

Una turba de caballers se 'n du al Rey cap á la porta del milj. Altre turba a la Reyna cap á la porta de la dreta. Las últimas paraulas las diuhen ell y ella ja lluny.

TELÓ RÁPIT

ACTE TERCER

Cripta d' un monastir. Per las parets sepulturas. A la esquerra una porta veyentse per ella 'ls darrers grahons d' una escala. A la dreta una claraboya. Al alsarse 'l teló la escena estará iluminada per la claraboya que deixa caure un raig de lluna al mitj. La porta tancada. Se sen en campanadas tocant alarma y cops de martell á la porta, que s' obre després entrant Guerau. Ve ab una atxa encesa. Al iluminar la escena l' atxa, desapareix lo ratx de lluna.

ESCENA PRIMERA

GUERAU

Per últim s' ha badat aquesta porta!

Fa anar la clau al pany.

Ara gira la clau! Sort de la escarpra,
y 'l martell, que si no...! Te: aquí la antorxa.

Posantla en una atxera que hi ha á la paret.

El bort que vinga: jo he acabat la feyna.

Pausa.

Donchs sí: que 'm crida 'l bort y 'm diu: «Bon home,
»sé qu' en aquesta casa 'l vostre ofici
»era guardar los morts.» Senyor, ja 's guardan

Sempre molt natural.

ells tots sols, jo li he dit. Pico la pedra,
also parets de tapia, cloch sepulcres...

Feya de tot al monastir, fins ara
que 'ls monjos han fugit sols al sentirvos.
Y ell m' ha agafat pel bras. «Ja prou! Depressa!»
m' ha dit: y m' ha fet mal. «Obriu la cripta
del monastir, y allá esperéu que baixin
uns caballers!» Mal home! Si 'l seu rostre
ja diu be prou qui es ell! Ditxós lo día
que l' atrapi 'n Ferrán, y 'l fassi trossos!
Péndreli la corona! El lladre! Péndreli
fins sa propia muller! Ah! Te: ja baixan.
Aquí, senyors.

ESCENA II

GUERAU, OSVALT, BERTRAN.

BERTRÁN

Per últim!

OSVALT

Hi ha aquí dintre
fret com de glas.

BERTRÁN

Osvalt, quina ventura
esser aquí enterrat! Sols reys y prínceps
hi fan la son eterna.

OSVALT

Més m' agrada
vora 'ls meus, á Ulladrach.

GUERAU

(Aquí ó á fora,
veyéu qu' es més.)

BERTRAN

Donchs jo us dich: daría
per aquí descansar totas mas terras.

GUERAU

(Tants ossos he trobat dintre la caixa
d' un rey com d' un vassall.)

BERTRÁN, á Guerau.

Saps lo sepulcre
del últim rey?

OSVALT, id.

Quín es?

GUERAU

Aquell.

BERTRAN, sense acostarse ningú al sepulcre.

Y encara
deu creure 'l Rey Ferrán qu' es en cadenas.

OSVALT

Diuhen si ja ha curat. Y ara m' estranya
que rey l' anomenesseu. Si ho sentía
nostre rey Dagobert!...

BERTRAN

Costum y fora.

OSVALT

Altrament.. M' ho ha dit un que 's trobava
avora de 'n Ferrán... quan lo duguérem
presoner á una torre: aquell trist día
en que 'l palau guanyárem com de guerra.
Si 's mor no 's mor, va estarse llargas horas,
fins que al obrir los ulls tothom va véurel
á la rahó tornat. Sols dubta encara

que son pare hagi mort Mes éll se troba
sempre al devant dels seus soldats, y lluyta
ab més coratge que tothom.

BERTRAN

Nosaltres
be ho podém dir, Osvalt. Massa que 'm temo
que la corona avuy, ans d' esser día,
lo cap de Dagobert no ha d' aguantarla.

OSVALT

Donchs hi ha allí l' últim Rey?

GUERAU

Sa vestidura,
y... poca cosa més.

BERTRAN

Tot, tot acaba!

GUERAU

(Això tant vell los ve de nou.)
Esmola sa espasa en un graó.

OSVALT

Quí pica?

GUERAU

Jo qu' esmolo ma espasa: es bona pedra!
Sempre molt natural.

BERTRÁN

Dos anys ja han fet que va morir.
Llegint lo bronzo.

OSVALT, també llegint.

Dos justos
fa avuy de son enterro.

GUERAU

En aquest' hora.

OSVALT

Vos hi erau?

GUERAU

Si, jo. Y sensa ma ajuda
no 's tancava la fossa.

BERTRAN

Vos?

OSVALT

Vaig serne
qui la cals hi posá darrera 'l bronzo.
Pastar la cals y alsar parets de pedra
es mon ofici: soch soldat... per forsa.

OSVALT

Y vejereu al mort?

GUERAU

Com ara us miro.

OSVALT

Y quí era ab ell?

GUERAU

Los monjos que cantavan.

BERTRAN

Y com era? Diguéu.

GUERAU, sempre ab molta naturalitat.

Pts! Qué puch dirvos!
Igual que 'ls altres morts, llevat la roba.
Per cert, que quan volguerem á la caixa

girar la clau, no vam poder: sortía
lo cap massa en amunt. Jo que ab aquesta,
La seva má.
quan ningú 'm veya, vaig petjar assobre
del front del mort: y vaig tancar la caixa.
Qué fer? Encara hi foram.

OSVALT

Y... espliquéume:
que diuhen los soldats d' aquesta guerra.

GUERAU

Y tal si 'n diuhen! Ells? Donchs que desitjan
entornarse á sas llars. Que aixó... Per llengua
Empenedintse de parlar.
ahir penjaren á un dels meus.

BERTRAN

No: parla.

GUERAU

Donchs que si 'l bort... Per tot arréu li diuhen.
Donchs qui si vol regnar que fassi guerra
cos á cos al germá, més que á nosaltres
nos deixi ab nostra pau. Que sols li quedan
per perdre aquestos murs. Qu' ell se rebaixa
tenint en son poder la qu' es esposa
de son germá, y no 'l vol. Y que no es digne
combatre al Rey de dret, si lo que contan
es ben provat: que ja no es boig.

BERTRAN

Va: déixans.

GUERAU

(Ells m' han dit que parlés. Ja ho tenen: parlo.)

ESCENA III

BERTRAN y OSVALT.

BERTRAN

Tenen raḥó 'ls soldats.

OSVALT

Massa que 'n tenen.

BERTRAN

Sols nos resta morir: y, Osvalt, dirías
que hi som aprop.

OSVALT

Qué fer?

BERTRAN

Y qui s' entorna
enrera del camí? Tant avansárem
que ja no hi ha remey.

OSVALT

Un mes deu ferne
que 's revoltá 'l palau. Y sols tres días
s' hi aguantá Dagobert. En l' hora aquella,
quan rodejat de poble hi feu la entrada
un altre cop lo Rey Ferrán, debíam
rendir las armas á sos peus.

BERTRAN

Rebaixa
lo qu' ara fem, Osvalt. De poble en poble,
derrotats cada instant, carcellers sempre
d' una dama!

OSVALT

Es indigne qu' ell la duga
presonera, á la Reyna.

BERTRAN

Y que l' odía
cada cop ab més forsa.

OSVALT

Aixó es de lladres!

BERTRAN

Diuhen qu' ell la respecta; que 's proposa
guanyarli 'l cor aixís.

OSVALT

Una pregunta:
creyéu, Bertrán, que Dagobert va esser
l' assessí de son pare?

BERTRÁN

Si us sentían...

OSVALT

Jo altra temps ho dubtava: ara no.

BERTRAN

Encara
n' estich dubtós jo, donchs. Oh, fora horrible!

OSVALT

Company, ara 'm mirava á clar de lluna
d' aquest casal las torras, preguntantme,
en quin marlet me clavarán la testa?

ESCENA IV

DAGOBERT, BERTRAN y OSVALT.

DAGOBERT

Triéusel vos, si l' esperar vos cansa.

OSVALT

Oh, senyor, no meresch...

DAGOBERT

Es que 'm fatiga
veure 'l resel, l' espant en tots los rostres.

BERTRAN

Crech, senyor, que us hem dat provas seguras
de que no som cobarts.

DAGOBERT

A aquesta cambra
vos he manat qu' entressiu pera dirvos
com está aquesta guerra. No 'ns escolta
ningú?

BERTRAN

Estém sols.

DAGOBERT

Donchs be. Tant sols nos resta
lo monastir aquest y avans del alba
mon germá 'l vol tenir.

OSVALT

Encara es nostre
lo castell de Suriach.

DAGOBERT

Desde la cima
de las torras guaytéu: veuréu com crema.

BERTRAN

Montabrany lo guardava.

DAGOBERT

Entre las runas
jau Montabrany.

OSVALT

Oh, Deu!

BERTRAN

Es mort!

DAGOBERT

No 'ns quedan
sino aquets murs... de fanch! Y gent que porta
també fanch en lo pit en lloch d' entranyas.

Dagobert s' ha cubert la cara ab las mans.

OSVALT á Bertran.

Es lo tigre en la gabia que 's revolca.

BERTRAN á Osvalt.

A ells que mostri las unglas; no á nosaltres.

DAGOBERT

Mes éll que ho guañyi tot, fins estas pedras,
no será, no, felís: perque sa esposa
no tornará á sos brassos. Será meva
y aquí sols trobarán lo seu cadaver!

Ab desesperació.

OSVALT

Y... Ferrán ha curat?

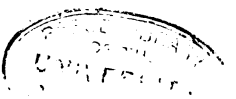

DAGOBERT

Qué se 'us endona?
Per qué m' ho preguntéu? Per qué?
Va del un al altre ab rabia y terror.

BERTRAN

Calméuvos.

DAGOBERT

Osvalt. Bertrán... los meus companys de lluyta,
los meus lleals soldats, quan vinga l' hora
A Bertrán.
no 'm deixéu! Vostra má es freda com marbre!
Ribent fréstegament.
En lo combat fiquéula en sanch calenta!
Altre cop ab terror.
Soch vostre Rey! El soch! El soch! Diguéumho!

OSVALT

Senyor, maneu.

BERTRAN

Som vostres.

DAGOBERT

Oh, sí: encara
avuy los hem de batre y perseguirlos,
y guanyar lo perdut de poble en poble!
Tots vetlléu en los murs! Que ningú tanqui
los ulls aquesta nit!

BERTRAN, á Osvalt.

Aném.

DAGOBERT

Que vinga
ella aquí de primer. Aquí, la esposa

de mon germá. Es la cambra més segura
quan tornin los combats. Anéu! Depressa!

Molt violent.

OSVALT

Egla, y sos servidors?

DAGOBERT

No, no: ella sola!

BERTRAN

Senyor! En aquest lloch sola la dama...

DAGOBERT

Que vingan ells també. Correu!

ESCENA V

DAGOBERT

Llarga pausa ans de comensar lo monólech.

Reposa
tot al voltant. Ah, sí; ja ho sé: aquí dintre
es la cripta del temple: aixó sepulcres.

S' acosta un xich als morts y 's passa la ma pel front, com qui de cop fa memoria.

Ah tristesa.
Ja no hi pensava que aquí dins los ossos
de mon pare guardessin!

Llarga pausa. S' aparta després tant com pot dels sepulcres pero sempre mirantsels.

Ah! Com truca
el cor al pit! Igual que á la infantesa,
quan mon pare venía, y jo á tot corre

m' hi abrassava als genolls! Ah! Recorts tristos!

De cop, resolt.

Ara alegres, y prou. Vindrá eixa dama
y la veuré altre cop, y de sa boca
los accents eixirán que tant m' encisan!
Si ella á mí m' estimés!

Pausa. Torna á la tristesa.

Que grat deu ésser
morir d' algú sent estimat; deixantne
sobre del mon recorts de pau, de gloria!
Si jo morir avuy que deixo enrera?...
Vergonya! Atront!

Pausa.

Y quin será 'l sepulcre
de mon pare? Quin es? Perque no anarhi?
De viu no 'm feya por y ara 'm faría?...

Desde lluny.

Aquell, aquell. Truquem: ves si contesta.

Fa per donarse valor; mes s' ha de veure que no 'n te. No gosa á acostarshi.

Lo vuy cridar. Y perque no? Ho vuy! Pare!

S' espanta de sentir sa propia veu y fuig ben lluny de las sepulturas.

Per son cor.

Ah! Que 'm fa mal aquí! Perque cridava?
Mes se 'n va la claror! Es que l' antorxa

L' antorxa fa menos claror; despres s' apaga.

s' está apagant! Que trigan! No, en tenebras
no m' estaré aquí sol. Veyám la flama:
l' avivaré. Té: s' ha apagat. Tot ombras!

Busca per fugir.

Oh, la porta! La porta! Per tot cauhen
glassas de dol que 'm privan que camini!
Y l' ayre que m' ofega també es negre.

Truca al sepulcre de son pare que pren per la porta de sortir.

Hont es la porta? Ahont? Aquí! Es tancada!
Obriu aqueixa porta! Oh, que no 'm senten!
Obriu, obriu! Ja venen! Ah! Aquí dintre
ja m' han sentit! Ja son aquí: la orella:
escoltém, escoltém. Quina alegría!
Estan de festa! Riuhen! Ara cantan!
Quina ramor! Y quin dringar de copas!
No, no: ara crits de rabia y d' agonía!
Y aquesta veu! Ah, sembla de mon pare!
Sa veu! Sa veu igual! Y m' anomena!...
Dagobert! Que ha sigut! Sobre ma galta
hi han escupit! Horror! Llum!

Apareixen dos soldats a la porta iluminant ab sas atxas la estancia. Dagobert fuig aterrat de la sepultura que habia confós ab la porta.

No es la porta!
Hont soch! Es lo sepulcre de mon pare!

ESCENA VI

DAGOBERT, EGLA, PETRONELLA, GUILLEM, BERTRAN, OSVALT y soldats.

Los dos soldats ab atxas se quedan á la porta: pel mitj d' ells entran primer Osvalt y Bertran, després Egla y per últim Petronella y Guillém. Darrera de Guillém un dels soldats ab atxa va á colocarla en lo l'och ahont s' apaga l' altra tornant ell a la porta.

BERTRAN, als soldats.

Esperéuvos aquí fins que tots entrin.

Darrera de tots hi ha també un grupo de soldats.

OSVALT

Deixaréu una antorxa.

DAGOBERT, rihenise de sí mateix frestegament.

La sortida
la errava caballers: allá la creya.

OSVALT

Senyor, ja son aquí.

DAGOBERT

(Oh, sí: somniava.)

Entra Egla.

(Ella! Ah, y cóm m' atrau!)

EGLA

Guillém?...

GUILLEM

Senyora.

DAGOBERT

Tothom fora d' aquí! Seré ab vosaltres
al instant, caballers Tots que vigilin:
me respon vostre cap.

OSVALT, volent parlar.

Senyor!...

DAGOBERT

Tots foral

ESCENA VII

EGLA, PETRONELLA, DAGOBERT y GUILLEM

Dagobert sempre molt excitat va fins á la porta com si 'ls perseguis. Egla al mitj. Petronella y Guillém al seu darrera.

PETRONELLA

Hont som, espós?

GUILLEM

Oh, calla: aixó es la cripta
del monastir. No ho digas á la Reyna.

PETRONELLA

Ay, acóstat, Guillém. Tinch por!

DAGOBERT

Senyora...
Jo no ho sé si ho sabéu: aquesta casa
será avuy combatuda per las tropas
de mon germá. No corre vostre vida
cap perill aquí dins: pera salvarvos,
Egla, us hi duch.

Dagobert espera qu' ella parli.

Mes ara, avans que us deixi,
una paraula vostre! No? Ni una
vos, meresch. Egla? Y jo que he fet? Podía
lligarvos á mos peus, y fervós meva,
y llensarvos per sobre la muralla.
Y us he tractat, senyora... com á Reyna.
Teníu vostra serventa y aquest home
aprop vostre també. Si jo us daría

Ella 's tapa las orellas per no sentirlo.

sols per veure 'us somriure, cel y terra!
Oh, Egla; per pietat! Una mirada!
Tan sols una mirada! Quina culpa
tinch jo d' aquest amor!

EGLA, ab repugnancia.

Oh, Petronella!

Perque s' acostin,

Guillém!

Amagantse entre ells dos.

PETRONELLA

Senyora!

DAGOBERT, als servidors ab ira.

Oh! Féusse enllá!

GUILLEM

Senyora!

EGLA

Aquí, aquí: que no veja aquesta vibra!

DAGOBERT

Aquesta vibra com avuy ja ho era
lo día en que us besava y que 'l besávau.
Jo primer qu' ell us he besat, y porto
com segell d' esclavatje eixa besada
aquí sobre del cor!
Ab ira al veure que no s' apartan d' ella.
Oh, jo haig de treure
aquesta gent de vos! Aquí: ben sola
mas que jo tornai. Y tornaré! Mos guardas!

PETRONELLA

[illegible]

EGLA

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

á mí pietat! Ah, míram: y altra volta
prégam, sí, prégam! Qué més vols? Demánam.
Vols ma vida á tos peus? La vols?

Tornan á tocar las campanas.

Oh, lluytan
altre cop per robarme aqueixa dona!

PETRONELLA

Valor!

EGLA

Deu meu!

DAGOBERT

Anem á la muralla.
Jo tornaré, mes vulga 'l cel que torni
respetuós com fins ara: y la cadena
que lluny de vos me lliga que no 's rompi.

Avans d' anársen Degobert y avans de dir l' últim vers, aumentan las campanadas que acaban al desapareixer ell tancant la porta.

ESCENA VIII

EGLA, PETRONELLA y GUILLEM.

EGLA

Ah se 'n ha anat per fí. Guillém, diguéume;
hont som?

Pretronella li priva de que ho digui.

PETRONELLA

Calla.

GUILLEM

No sé...

EGLA

Donéume novas
del meu Ferrán. Com no s' ha mort d' angunia!

PETRONELLA

Viu com vos d' esperansas.

EGLA

Sí: sens ellas
ja en lo fons de mon pit fora aquest' arma.
Tu, me l' has dut.

PETRONELLA

Senyora!...

EGLA

Ah, Guillém contam
hont es ara 'n Ferrán?

GUILLEM, ab veu molt baixa.

El Rey deu serne
ja al peu d' aquestos murs: avans de día
vol pendre 'l monastir.

EGLA

Deu meu, ampárans!
Y al pensament del Rey encara brotan
estranyas fantasías?...

PETRONELLA

No.

GUILLEM

Sols dupta
que son pare hagi mort.

Egla 's cubreix lo rostre.

PETRONELLA, á Guillém.

Perque li deyas?

GUILLEM, á Petronella.

Vols que parli: y després...

EGLA

Si jo 'l tenía
sobre mon cor, ab mos petons eix núvol
li arrancaría per may més!

PETRONELLA

Senyora...

GUILLEM

No ploréu!

EGLA

Ah, mon pare, que amarganta
la copa aquella que á ma boca arriba.

GUILLEM

Vostre pare al morir del cor va tréures
lo pecat esglayós!

PETRONELLA, estirantlo per un bras.

Guillém!

EGLA

Vosaltres ..
ho sabéu?

PETRONELLA

Oh, no.

GUILLEM

Sí.

EGLA

Quina vergonya!
Mes perque tot un Deu á mí 'm castiga!
Y hont es aquí? Per tot hi ha sepulturas.

GUILLEM

Descansa aquí 'l gran Rey.

EGLA

Aquesta cambra
guarda son cos! Qu' heu dit!

PETRONELLA, á Guillém renyantlo.

Ja ho veus!

GUILLEM

Senyora!

EGLA

Escoltéu. M' ha semblat...

PETRONELLA

Ramor lleugera.

GUILLEM

Escoltem. Escoltem.

EGLA

Batalladas que aumentan fins al últim de la escena: no tocan seguidas sino á estonas. Ramor de veus creixent.

Y las campanas
altra cop!

PETRONELLA

Y 'l remor que creix!

GUILLEM

Dirias
que combaten al lluny!

EGLA

Serán las tropas
del meu Ferrán! Si será ell!... Oh! en terra
de genolls, y preguém. Deu meu, ajúdans!

GUILLEM

Petronella!

Ab por ben marcada.

PETRONELLA

Guillém!

EGLA, alsantse tots, puig aumentan los crits

Ah, si: combaten.
Sentíu crits? Fresa d' armas! Lluytan! Lluytan!
Quina angunia, Senyor!

PETRONELLA. S' abrassan tremolant y plorant los dos vells.

Marit!

GUILLEM

Acóstat!

EGLA

Si 'l matessin! Deu meu, primer ma vida!

GUILLEM

Tremolo! Y tú?

PETRONELLA

També.

EGLA

Venen! Ja 'ls sento
ben aprop, ben aprop. Escoltéu: ara
veu de soldats! Ferrán! Es ell! Soch Egla!
S' allunyan. No! Ferrán! Ah! que s' acostan!
S' acostan; més! Ja baixan las escalas!

GUILLEM

Oh!

PETRONELLA

Deu!

EGLA

Obren! Ferrán! Ferrán. Ah!

ESCENA IX

DAGOBERT, EGLA, PETRONELLA. GUILLEM, BERTRAN, OSVALT y soldats.

Al obrirse la porta retrocedeix fent un xiscle Egla veyent á Dagobert seguit de Bertrán, Osvalt y soldats. Se precipitan com un riu á la escena. Rápidament se 'n portan á Guillem y Petronella desapareixent tots menos Dagobert y Egla, per hont han vingut. Aquesta escena te de durar lo menos posible.

DAGOBERT

Es meva!
Tothom aquí! Ma gent! Duyeuse enfora
los dos Sols ella!

PETRONELLA

Espós!

GUILLEM

Muller!

EGLA

Oh!

DAGOBERT

Al diable!

PETRONELLA

Socors!

GUILLEM

Per Deu!

EGLA

Ferrán!

DAGOBERT

Ella! Ella sola!

Las paraulas que segueixen de Petronella y Guillém han d' esser al acte de desapareixer.

GUILLEM

Vils!

PETRONELLA

Traidors!

EGLA

Deu etern!

ESCENA X

EGLA y DAGOBERT.

DAGOBERT, Tancant. Silenci complert á fora.

Tancats. Y ara
aquí sols vos y jo Teniu: á trossos
Llensa un tros d' espasa que duya á la ma. Ve sensa res al cap.
ma espasa de combat! Mantell, corona,
tot ho he perdut. Tan sols dintre la iglesia
hi ha 'ls meus qu' están llunyant, y ja s' acaban.
So 'l bort, tan sols el bort! Més, ah, que 'm queda
lo tresor més preuhat. Vos!

EGLA

(Deu meu! Ajudam!)

DAGOBERT

Vos, vos, que no he volgut quan m' estimavau,
y he tornat á voler quan vos perdía.
L' instant que 'l sacerdot vos feya esposa

de mon germá!... jo, tot: la vida eterna
per rompre 'l casament l' haguera dada!
Vos he volgut .. com Deu vol á María!
per qu' erau l' únich pur dintre aquesta ánima.
Ja 'l respecte no hi es! Ja tot es runa!
Satanás aquí ha entrat: ans qu' engoleixi
la meva ánima vil l' infern als brassos
jo us vuy tenir, y en ells cent y cent voltas
mossegarvos besantvos y ab las unglas
arrencarvos la carn!

EGLA

Ferrán!

DAGOBERT

Quan vinga
que 'ns mati á tú y á mí d' un cop d' espasa.

EGLA

Pietat! Pietat!

DAGOBERT

Sí, plora: y així, á terra,
que 'm rabejo de ditxa contemplante!

EGLA

Que 'ns mira tot un Deu!

Dagobert riu fort.

Que d' aquí 'ns mira
l' ombra de vostre pare!

DAGOBERT

Que 'm deturi.
Hont es son bras. Malhajan tots los homes!
Malhaja fins!...

EGLA

Oh! no!

DAGOBERT

Ja prou. Ets, Egla!...
Ets ma esposa entre 'ls morts!

EGLA, fugint de Dagobert.

No!

DAGOBERT

Es un sepulcre
lo nostre llit de goigs!

Subjectantla per un bras.

EGLA

Oh, Ferrán!

ESCENA XI

D[illegible]BERT, EGLA, després FERRÁN, ASTOR, GUALBES, [illegible]UILLEM, PETRONELLA, GUERAU, caballers y soldats; [illegible]guns [illegible] alxas.

FERRAN, desde dintre.

Egla!

EGLA

Ferrán!

DAGOBERT

Ah, dempnació!

Cauhen tots dos per terra agafats.

FERRAN, desde dintre.

Egla!

DAGOBERT, la besa.

Mos llabis
sobre dels teus!

EGLA

Ferrán!

Se despren d' ell alsantse.

FERRAN, entrant.

Egla! Ma esposa!

EGLA, abrassatshi.

Ferrán!

DAGOBERT

Oh, Satanás! que 'm desamparas!

ASTOR, á Dagobert.

Traydor!

Los caballers y 'ls soldats lo voltan.

GUILLEM

Traydor!

GUALBES

La forca allá que 't crida!

FERRAN

Esposa, 'l sol ha eixit sols de mirarte.

EGLA

Senyor, quant he sofert!

FERRAN

Per ell, que porta
sanch de ma sanch! ¡Hont es el vil!

ASTOR, apartantse en dos grupos la gent.

Miréulo

FERRAN, ab molta energía, pero res que puga recordar al boig.

En mal punt t' engendraren! Aquell' hora
Deu s' olvidá del mon, y ay, que 'l regiren

esperits infernals: per so vas néixer.
Tu robarme volgueres la corona,
y ma esposa també: y 'l mon t' acusa
de que á aquell que va darte la existencia
tu li dares la mort. Tu! al nostre pare!

EGLA

Ah, Ferrán, que ho sabéu que es al sepulcre!

FERRAN

Ho sé que es mort, ho sé: mes aqui dintre
Per son cap.
hi ha algú que s' hi revela. El veig en somnis,
el veig al despertar que es viu encara!
A Dagobert.
Dígamho tu que es mort. Dagobert, dígamho,
que no ets tu l' assessí: que net te trobas
d' aquest crim esglayós!

DAGOBERT

Germá, per l' ánima
del nostre pare, qu' estich net de culpa.

EGLA, ab molta energía.

No: tu l' has mort!

ASTOR

Es ell!

PETRONELLA

Vos!

GUILLEM

Parricida!

DAGOBERT

Vos ho juro, Ferrán!

PETRONELLA

Vil!

GUILLEM

Ab la copa
de verí.

EGLA, per la sepultura.

Qu' ell ho juri; qu' ell ho juri
la destra allí posant: sobre del bronzo
hont son pare jau mort.

FERRAN

Oh, Deu! Mon pare
dintre aquest lloch! Mon pare! Y no m' ho deyan
del meu cor los glatits! Y es aquí dintre
qui la vida m' ha dat!... y es un cadaver!
Germá, es aquí, y t' acusan. Si es mentida
que hagi mort y á tas mans! ¡Oh! Jo 'l vuy veure,
vuy tocar lo seu cos! Tota ma vida
que puji als ulls y 'l miri! Ah! Pare, pare!
Aquest bronzo! Aquest bronzo! Com s' arrenca!
Germá meu! Vina!

Anant á Dagobert.

Anemhi: qu' es ben nostre.
Parla tu devant d' ell, y que 't defensi;
que acusan á son fill! Un' eyna! Una!

GUERAU

Jo vaig tancar, senyor aquesta llosa.

FERRAN, abrasantlo.

Tu, bon company? Abrassam. Corre! Arréncala!

GUERAU

(Tot costés com aixó!)

FERRAN

Sí!

GUERAU, buscant ab que fer fort.

(Un tros d' espasa.

La de Dagobert qu' es per terra.

Oydá: per alsaprem.)

Guerau va á treure la llosa. Ferrán posa 'l bras al coll de son germá y 'l va acostant á la sepultura. Tothom los deixa passar ab lo cap baix.

FERRAN

Germá, es á dintre.

Vina, vina, germá. No ho sents? Ressonan

los cops al fons del pit. Acóstat. Calla!

Pausa, sentintse no més picar a Guerau. A la fi treu la gran planxa de bronzo que com una porta cubria la sepultura.

Ara. Ara. Ja está. Deu! quina fosca.

Quin repos aquí dins! Lo llit que negre!

Germá, mira son llit. Treyéulo fora!

GUERAU

Va, donchs. Es ferro!

Prova de treure la caixa del mort y no pot.

FERRAN

No podéu? Enrera.

Jo y tu. Tots dos, no mes. Qu' es nostre pare.

DAGOBERT

Germá!...

No gosant, ab terror.

FERRAN

Agafem! El Pare! Va! Va! Es fora!

La treuhen arrossegant.

Obrimla. Oh, sí! Tots dos.

Ramor d' horror de tothom volent impedirho.

Rassa poruga!

sentiu horror d' infant! Cobarts!

Calla tothom.

Va! Ara.

Jo pel cap, tu pels peus.

DAGOBERT, ab horror

Oh, no!

FERRAN

Tremolas?

Per veure á n' ell! El que 'ns ha dat la vida!...

Dagobert obeheix girant la cara.

Jo pel cap, tu pels peus! Ja cruix! Ja! Ara!

La tapa de la caixa somoguda per la daga de Ferrán salta fora. Al saltar la tapa tothom se descubreix. Ferrán, tot ulls, mira dintre de la caixa Dagobert se te d' apoyar en la paret. Egla s' acosta al Rey poch á poch. Llarga, molt llarga pausa.

FERRÁN

Pare! Pare!

Sense crits, movent lo cap. Molt temps d' una esclamació á l' altre. Egla ab veu molt baixa.

EGLA

Ferrán! Espós!

FERRAN

Oh, Egla!

Miréulo: es ell! es ell! Egla, miréulo!
Mira! tu, Dagobert! Dígali: pare
que acusan lo fill vostre, defenséulo!
Párlali, Dagobert!

DAGOBERT, ab terror ben marcat siempre.

Oh, no! May!

FERRAN

Vina:

posa ta má en la seva. Jo la poso.
Dónam ta má. Tremolas!

Li ha agafat la má.

DAGOBERT

Oh, no! Deixam!...
que jo no 'l puch mirar!

FERRAN

Germá, ta cara
més groga es que la seva! Vina, acóstat.

Li posa la ma á la espatlla perque s' hi acosti.

DAGOBERT

No!

FERRÁN

Ell gira 'l cap! Y 't mira! Si que 't mira!

DAGOBERT

Perdó! Perdó!

Esclamació d' horror de tothom.

FERRAN

Per últim! Y la terra
per dragarte no s' obre! Oh, Vina! Vina!

Dagobert mitj mort de terror l' obeheix maquinalment. Ferrán l' empeny.

Te: porta al cap corona. Tu per ella
t' has donat al infern. Hi ha temps encara:
prenli aqueixa corona! Lladre! Prenli!

Ab la má que li te al coll per darrera 'ı va fent abaixar fins amorrarlo sobre 'l cos del mort.

Lladre! Lladre! No 'l besas! que 'l mossegas!

Se sent un gemech llarch y enronquit de Dagobert, mitj ofegat sobre del mort.

Y ara al infern!

Li clava la daga á l' espatlla. Dagobert cau mort á terra. Ferrán girantse á la gent;

Feu pas, que surt son ánima!

EGLA, mirant al cel.

Oh, pare!

FERRAN, á tothom.

De genolls.

Abrassantse á Egla.

Esposa meva!

TELÓ

OBRAS DRAMÁTICAS DEL MATEIX AUTOR

	Pessetas
GALA PLACIDIA (segona edició) tragedia en tres actes.	2
JUDIT DE WELP tragedia en tres actes.	2
LO FILL DEL REY » » » .	2
MAR Y CEL (tercera edició) tragedia en tres actes.	2
REY Y MONJO tragedia en tres actes. .	2
LA BOJA » » » . .	2
L' ÁNIMA MORTA » » » . .	2
LA SALA D' ESPERA comedia en un acte y en prosa.	1
LA BALDIRONA comedia en un acte y en prosa.	1

Aquestas obras se venen en Barcelona, en la Administració de *La Renaixensa*, Xuclá, 13, baixos, y en las principals llibrerías.

POESÍAS

DE

ÁNGEL GUIMERÁ

AB UN PRÓLECH DE

JOSEPH YXART

Y PROFUSIÓ DE DIBUIXOS EN VARIETAT DE TINTAS

PER

J. LL. PELLICER Y A. FABRÉS

Punts de venda: Administració de Joan Almirall, Princesa, 16, y en las principals llibrerías.

MAR Y CEL

(QUINTA EDICIÓ)

TRAGEDIA D'ÀNGEL GUIMERÀ

MAR Y CEL

ANGEL GUIMERA

Mar y Cel

781

TRAGEDIA EN TRES ACTES Y EN VERS

Estrenada en lo TEATRE CATALÁ, ROMEA, la vetlla del 7 de Febrer de 1888

QUINTA EDICIÓ

BARCELONA
IMPREMPTA LA RENAIXENSA
1903

Ningú podrá traduhir, representar ni reimprimir aquesta producció, sense permís de son autor.

La Societat de Autors Espanyols es la única encarregada d'aquesta obra, y ab ella deurán entendres tots los teatres y societats que vulgan representarla.

Quedan reservats tots los drets.

REPARTIMENT

PERSONATJES	ACTORS
BLANCA.	D.ª Mercè Abella.
SAID	D. Teodor Bonaplata.
CARLES	» Jaume Martí.
FERRAN.	» Joan Isern.
JOANOT.	» Jaume Virgili.
HASSEN.	» Ernest Fernandez.
MALEK..	» Lluis Muns.
OSMAN.	» Modest Arenyas.
MAHOMET.	» Mateu Marqués.
GUILLEM.	» Ramon Valls.
ROCH	» N. N.

Corsaris, mariners, soldats, etc.

Any. 1630

Esquerra y dreta: las del actor

Acte primer

Cambra d'un vaixell de corsaris algerins. Lo pal major atravessa la escena. Al fons, á la dreta, la porta de un camarot; al fons, á la esquerra, la escala que conduheix á la cuberta, veyentse després del últim grahó, per entre las cordas, lo cel. A la dreta de la escena una finestra per hont guayta un canó, descubrintse per ella'l mar y'l cel. A la esquerra la llitera de Said. Devant del pal major entre la porta del camarot y la porta de la escala, caixas y sachs; sobre d'ells un gros fanal apagat. Per la escena una taula y tamborets: penjant dels murs armas, cadenas ab grapas, eynas d'abordatje, etc. Es al cayent de la tarde.

ESCENA PRIMERA

SAID dormit en la llitera. HASSEN dret al seu costat, JOANOT assentat, recolzat en la taula, MAHOMET assentat á terra netejant armas que las dona á OSMAN pera que las penji per las parets y del pal major.

MAHOMET

Té, pénjala. Ja está.

(Dona á Osman una arma que acaba de netejar.)

OSMAN

Dom. Mes la fulla...

(Tornantla á Mahomet.)

MAHOMET

A veure? Es sanch de l'altra nit.

(Li torna á donar.)

OSMAN, *á Joanot que s'ha sorprés com si'l despertessin.*

Apártat.

MAHOMET

Combats prou ne tindrém que la netejin:
la sanch ab sanch se treu.

OSMAN, *mirant de pas per la finestra.*

Damunt las onas
llisquém com á dofins: la tramontana
bufa de bó; no sents? Si gayre dura
dins d'Alger avans de cuatre días.

MAHOMET

Això si ho vol l'arraix. Té, ves.

(Li dona una altra arma.)

OSMAN

Encara
no'n te prou ab la presa de Mallorca?
Dom. Galeots com aquell que pochs se'n vénen!

MAHOMET

Que't cansa'l trevallar? Presa doblada
millor sería.

HASSEN, *qual impaciencia s'haurá marcat.*

Que Said reposa!
Si'l desperteu de cap á mar vos tiro.

OSMAN, *á Mahomet.*

Parla baix.

(Segueixen conversant los dos.)

HASSEN

(Malehits!)

JOANOT, *ab fonda tristesa.*

(Si la meva ánima
com la seva's tornés!... Ells son ditxosos,
y jo ho fora oblidant. Mes com s'oblida?)

OSMAN

Hassen.

HASSEN

Qué vols?

OSMAN

Encara donchs te febre?

MAHOMET

Y tal si'n deu tenir.

HASSEN, *sempre reganyós.*

No; ja es passada;
mes li convé'l repós.

OSMAN

Y la ferida?

HASSEN

Per sort no va ser res.

MAHOMET

Mes com...

HASSEN, *satisfet.*

Jo hi era.
Lo meu lloch ja'l sabeu: tot just ressona
dintre la nau'l corn del abordatje
poso má á la destral, y apa, á seguirlo,
com masti vigilant tresca que tresca.

Saltá'l primer á la enemiga fusta,
jo al darrera. Ja hi soch: tot d'una un ferro
l'amenassa traydor, roda pels ayres
ma destral, ferma al puny, xiulant s'acota,
y esberlada pel mitj com una cindria,
caygué una testa desviant una arma.
Veyéu, donchs, la ferida si es lleugera:
al bras y... res: feta d'un mort al caure.

OSMAN

Si Ismul no hagués finat! Ell l'entenía
l'art de curar.

HASSEN

Oh, qui com ell!

MAHOMET, *rihent.*

Que curi
taurons.

OSMAN

D'ell una bala'n feu dos trossos.

MAHOMET, *rihent.*

Mort, qu'era lleig!

OSMAN

Jo per Said ho sento.

HASSEN

Si'us plau per forsa'l cura la cristiana.

MAHOMET

Per ser curat d'aqueixas mans tant finas
bon goig lo pendre mal!

HASSEN, *cremat.*

Ell á las donas
que cassa sobre'l mar en sa galera,
com que son per l'harém, ni se las mira.

OSMAN

Diu qu'anava á ser monja.

MAHOMET, *rihent.*

Si, donchs ara...

OSMAN

Joanot.

JOANOT, *sobtat.*

Qué!

OSMAN

Acóstat.

JOANOT, *ab aburriment.*

No: déixam.

OSMAN

Quín home!

MAHOMET

Té: un punyal.

(Ab empunyadura de creu. L'entrega á Osman.)

OSMAN

Y qu'es bó.

MAHOMET

Dels cristians era.

(Osman lo penja en lloch visible.)

Tingas compte ab la fulla; fins quiet, talla.
Jo só vell; mes d'ensá que duch l'ofici,
com la d'avans d'ahir no he vist cap presa.
De primer la xicota, que no es nostra;
després aqueix vellot, lo pare d'ella
que es rich y's comprará; la carga júntahi
y'l patró y gent de mar...

OSMAN

Quants son los presos?

HASSEN

Vint y vuyt pel cap baix.

MAHOMET

Quinze mil doblas
jo'n daria al engrós, sent curt encara.

OSMAN

Quinze mil doblas! Ah, si fossen mevas!
Qué quinze... Mil tant sols.

MAHOMET

Sí; may fan nosa.
(Said se desperta y escolta.)

OSMAN

Tu; á ta edat! Qué'n farías?

MAHOMET

Jo? tenirlas.

OSMAN, *rihent.*

Pst! Tenirlas.

HASSEN

Donchs tú? Digas.

OSMAN

Donarlas.
Si mil doblas tingués y un peu á terra...
qui com jo nat al mon ab més ventura!
Mil doblas! Hi ha una dona que m'estima
allá al Alger; so pobre; es rich son pare...
Si mil doblas tingués ja fora meva.

MAHOMET

Roba á n'ella; no'n tens...

OSMAN

Deixemho corre.

MAHOMET, *rihent.*

Sols pel gust de robar robas tot día
y escrúpols tens per ella que't fa falta?
(Riuhen Mahomet y Hassen.)

OSMAN

Y tú qué'n saps d'aixó? D'altra manera...
A mí m'estima, estima als que la voltan:
y si jo la robés li partiría
lo cor en dos meytats: primer d'un altre.

SAID

Osman.

OSMAN

Senyor.

SAID, *tirantli un anell que s'ha tret.*

Te aquest anell. Mil doblas
á Alger te'n donarán.

OSMAN *lo recull: de cop ho creu; després no y va á tornarlo.*

Y es cert? No!

SAID

Prenlo:
y bona sort.

OSMAN

Said!...

MAHOMET, *murmurant.*

Boig! Tot ho dona.

HASSEN, *á Mahomet.*

Quan ell ho fá...

SAID

D'altre home la veurías?

OSMAN

Avans qu'aixó arribés, per no sentirho
lo clot m'hauría obert al fons de l'aygua.

SAID, *satisfet.*

Be.

(A Mahomet, Osman y Joanot.)

Aneu.

(Cridant á Hassen.)

Hassen!

(Per los altres que encara no son fora.)

A fora he dit... (La vena
que'm rellisca...)

(A Hassen ab frenesí.)

No ho veus? Que mal la posas!

HASSEN

Senyor...
(Li arregla mentres se'n van escala amunt los demés.)

JOANOT, *desde mitja escala.*

(Un altre cop jo la he somniada!...
Ma esposa! Oh, quin passat! Jo me'l vull treure
del cor!)

SAID, *á Hassen que no li ha arreglat be la vena.*

Mal llamp! No'n saps! Ves: la captiva
que vinga tot seguit. Ismul me falta!

ESCENA II

SAID, HASSEN, després BLANCA y CARLES. Hassen los va á cercar al camarot y torna avans qu'ells.

SAID

(Vétel aqui felís ab eixas doblas.)

(Impacient.)

(Aquest nus me fa nosa.)

(A Hassen, cridant.)

Donchs la esclava,
Hassen! No vé eixa esclava?

(Se presentan Blanca y Carles.)

(La sanch viva
un altre cop brollant.)

(A Hassen.)

Tu'n tens la culpa!

HASSEN

Es que. Es...

SAID, *á Hassen.*

Ab lo fuhet sobre la esquena
que'n foras d'amatent!

(A Blanca.)

Vina, cristiana.

HASSEN

(Si altre'm digués aixó l'esclafaría.)

SAID, *á Blanca.*

Tal com aquest matí cúram.

(Molt neguitós.)

S'afluixa

la vena... Com t'aturas?

BLANCA

(Perdonéume,

Jesús si haig de tocar la má d'est home
un altre cop avuy.)

SAID, *impacient, ab rudesa.*

Llesta, captiva.

CARLES

(Això sufrir!)

SAID

Enmanillada encara!
y son pare també! Per Alá!. . Espérat.
Hassen, donchs qué t'he dit?

HASSEN

Senyor, jo anava
pera desfelshi aquest matí; totduna
Malek ha intervingut; diu qu'ell disposa
quan tu't trobas malalt y las manillas
que tragués no ha deixat.

SAÍD

Malek, oh!

(A Blanca.)

Acöstat.

(A Hassen, per Malek.)

Fes que vinga, corrents.

(Se'n va Hassen.)

Lluny eixos ferros!

(Treu los de Blanca.)

(Una dona y un vell ves qué farían!)

ESCENA III

SAID, BLANCA, CARLES

SAID, *á Carles.*

Vina, tú.

CARLES

No: be están.

(Per las manillas.)

SAID

Qué ha dit?

BLANCA, *ab por de Said.*

Jo sola,

jo'ls hi treuré.

SAID

(Qu'estich malalt se creyan!)

CARLES, *á Blanca mentres li treu los grillons.*

Val més la mort.

BLANCA, *á Carles.*

Mes per la fé, com martres.

SAID, *á Blanca.*

Aü, vina y enllesteix.
(Allargant lo bras ferit sempre ab molta indiferencia.)

CARLES

(Oh! Y á ma vista!
Com á esta gent no'ls han dragat las onas!)

BLANCA, *haventli arreglat lo bras.*

Ja está.

SAID

No'n saps tampoch!
(Per Malek.)
No ve. Qué espera?
(A Blanca, ab indiferencia.)
Ja deus estar contenta.

BLANCA

No sé...

SAID

Lliure...

CARLES, *ab despreci.*

Lliure dintre la nau!

SAID

(Lo vell m'enfada
y penedit me trobo.) Tu, captiva,
que no parli.
(Impacient.)
Oh! Malek.
(Ab aburriment.)
Lo teu nom?

BLANCA

Blanca.

CARLES, *á Blanca*

No li respongas.

SAID, *sempre ab ferestega tristesa.*

Blanca!... Per qué ho deyas?
(Al pit.)
(M'he sentit aquí un salt! La mare's deya
aquest nom.)
(Va á caure en fonda melancolia quan s'adona de que ve Malek.)

ESCENA IV

Dits, HASSEN, MALEK

SAID

(Ja es aquí!)

CARLES, *á Blanca.*

Tots son uns monstres.

SAID, *mirant á Malek.*

(Qu'es vil!)

MALEK

Tu... m'has cridat?

SAID

Sí: perque sápigas
qu'en tant s'obrin mos ulls, qu'en tant respiri
soch jo, jo, vostre arraix; só aquell que ordena
que visqueu ó moriu: tot com jo vulga.
Ets aquí'l meu segon, y á tu't pertoca

lo primer obehir! Y ay si gosavas!...
Tu, tal com ets, allá ahont jo soch no arribas:
jo, tal com soch, fins d'allá hont ets puch tráuret.

MALEK

Es qu'ells lliures...

HASSEN, *sabentli greu que repliqui.*

Malek...

SAID

Qué se n'hi endona
d'ells á Said? Que viscan sols y á plassa
demá tingan bon preu. Mes son mas ordes
las que aquí fan de lley.

MALEK

Es que no miras
qu'estás ferit y jo en ton lloch...

SAID, *saltant de la llitera.*

Ajúdam,
Hassen!

HASSEN, *admirat.*

Hont vas?

SAID, *apoyantse en un bras de Hassen.*

A la cuberta.
(No volent apoyarse en Malek.)
Un altre...
No tu: ja puch.

HASSEN

(En quin estat!)

SAID, *caminant poch á poch y desapareguent enrahonant.*

Que'm vejan

tots mos valents... y aquest. Per cuatre gotas
de sanch perduda! Potser si que's creyan
que al dofí se'l abat com á la griva.

MALEK, *per Said.*

(Si un jorn caus en mas urpas!)

(Se'n va.)

BLANCA, *plorant.*

Pare, pare!

CARLES

Ay filla!

ESCENA V

BLANCA, CARLES

BLANCA

Cal morir.

CARLES

La mort que vinga
de mans d'aquesta gent y será dolsa:
mes ay, ma filla, si la mort nos déssem
ab nostras mans! L'infern...

BLANCA

No seguiu, pare.
Oh, Deu que trista nostra sort! Si un somni
lo que'ns rodeja apar!

CARLES

Gent malehida!

BLANCA

Jo recordo tantsols que s'acostava
aquest vaixell al nostre; groch com cera
us vegí al meu devant; la gent resolta
feu rodolar canons; per tot lluhían
armas y esguarts. Deu meu! y sempre, sempre,
lo vaixell més aprop. Qué vol, pregunto.
Los corsaris! van dirme, los corsaris!
y com morta cayguí. Perque desperto!
Al fons del mar nostre vaixell, captiva
la nostra gent ó morta!

CARLES

Y demá Blanca...
oh! demá, quin horror!

BLANCA

Donchs quin ha d'esser
nostre demá?

CARLES

De las cadenas, filla,
jo'm podré rescatar; diners me sobran,
y un vell qué val? Mes tú, pobre!... en ta cara
hi ha prou bellesa y juventut...

BLANCA

Captiva
jo pare, no viuré. Primer...

CARLES

Oh, calla,
que ofens al cel! Qué vas á dir! Tú ets bona
y Deu per nostre be fará un prodigi.
Perque'ns castigaria? Nostras terras
no hem promés á la Iglesia? Tú tancada
no has viscut sempre en un convent? Ben nena

t'hi vaig portar. Qui sobre l mon més pura?
Pot ser pecat lo duite á Barcelona
á professar en lo convent del Carme
aprop de ma germana la abadessa?
No ha estat ta vocació?

BLANCA

Oh, si!

CARLES

Y que's diga
que per ells hi ha rigor! Y ha nat á Espanya
tota esta gent! Al tráurels de Valencia
fa vint anys espulsats, cóm no'ls hi obrirem
las naus en alta mar! Aquets hi eran,
los deixárem á Alger: té, avuy'ns pagan.

BLANCA

Donchs, acepta es sa mort per nostra gloria?

CARLES

Cada un que mor s'obre l'infern per rébrel,
y s'obre'l cel á qui, morint, lo mata.

BLANCA

No sé, pare, no sé... Potser m'envía
Deu esta prova per major ventura.
Quan era jo petita .. en una celda
me tancáreu de cop, tant, que passava,
sens dármen compte, de jugar ab ninas,
á servir á Jesús. Be prou las llágrimas
m'eixían estant sola; y en lo temple
que sovint me distreya! Fins á voltas
veure'm semblava á mon entorn las ninas
que ab los ulls me cridavan joganeras!...
mes sobte alsava'l front esporuguida
sentint una má ossosa en mas espatllas

y'l barboteig del cor. Be encara hi veya
per los altars quelcom de aquellas ninas,
mes llavors... ay, que tristas me miravan!
Los jochs vaig olvidar: ab tot, á voltas
com batre d'alas en mon cor sentía!
Desde l'hort als aucells jo prou que'ls veya
pujar al mur y empendre la volada,
y'm deya tot seguit: qué deu haverhi
més enllá d'eix vedat que al fugir cantan?
Y al mur hi vaig pujar desde una soca:
quin goig, mon Deu!... al altra part tot eran
carrers y gent; assota meu jugavan
dos nens rossos com l'or; quanta ventura
en son riure y saltar! Mes d'una porta
una dona sortí: fills meus, que arriba
vostre pare,'ls va dir, quan ja'ls alsava
en sos brassos un home... tan feréstech
com aquestos ho son, y jo sentía
sas paraulas y besos amorosos...
y plorava com ell; perque ell plorava!
Tot aixó va passar: cosas de nena!
Ja gran, després, tantsols en la clausura
he desitjat lo goig d'aquí á la terra.
Mes jo'm pregunto avuy: qué has fet oh, dona,
per ton Deu y Senyor? Si he consagrada
ma vida á n'ell, de vos es sols la gloria:
vos m'heu fet tal com soch Per aixó'm deya
que be potser que en esta nau me tinga
per probarli mon cor, y, jo us ho juro,

(Ab resolució.)

que per mí'm guanyaré lo serli esposa.

CARLES

Oh, que orgullós estich, ma dolsa Blanca,
d'haverte tret del mon! Tú vares náixer

pera servir á Deu. Mes m'horroritza
la nostra sort en est instant: lo cálzer
apartéulo, Senyor!

BLANCA, *ab entussiasme.*

No de ma boca:
jo vull tota sa fel, tota apurarla.

CARLES

Mes no't comprench...

BLANCA

Si jo no'm sé compendre:
qu'heu de compéndrèm vos! Mes sé que'm mira
Jesús de dalt del cel y estich joyosa
d'arrostrar lo perill.

CARLES

Filla,'ls corsaris.

(Se'n van al camarot.)

ESCENA VI

HASSEN y OSMAN. Hassen baixa'l primer. Du una teya ab la que encén lo fanal. Osman baixa després devant de Ferrán y se'n torna. S'ha anat fent de nit.

HASSEN

No convé mitja llum: que las mentidas
las llegeixi Said damunt son rostre.
Veurém aqueix patró si es curt de llengua.)

(Bufa la teya y després la tira al mar.)

(Té, s'ha apagat: un xich de fum y á l'aygua.

Si res vol dir, pitjor per ell; que jugui
ab l'arraix.) Ep, Osman, donchs que no portan
al patró?

OSMAN, *desde mitja escala.*

Ja es aquí.

(Baixa Ferrán. Quedan dos piratas armats passejant-se per la cuberta.)

ESCENA VII

FERRÁN, HASSEN

HASSEN

Be está; deixéulo,
y vigilen dos homes de la escala.

FERRÁN, *molt seré.*

Gran camarot! Es de Said?

HASSEN

Del noble,
del gran Said.

FERRÁN

No't pensis; ja m'agrada
la gent com ell. Es un valent: puch dirho.

HASSEN

L'estimas donchs?

FERRÁN

Tant com això... Ves, pósat
tú en lo meu cas, y digas.

HASSEN, *cremat y rápit.*

Es que, entenho;
Said fa lo que deu; es que vosaltres
sou pitjors qu'ell, sou molt pitjors. Veuríam
tú en lo seu lloch com foras.

FERRÁN

Pero, home
quí t'empeny? Desseguida posas vela...

HASSEN

Veyám, donchs: si fos teva aquesta fusta
y tots tos presoners, qu'es que farías?

FERRÁN

Jo? res: ó casi res.

HASSEN

Cóm?

FERRÁN

Us penjava
per gallarets á tots de las antenas,
y al teu noble Said per sobre'ls altres.

HASSEN, *amenassantlo.*

Fill del Messías!

FERRÁN

Donchs per qué ho preguntas!
Y escolta: qué haig de fer en esta cambra?

HASSEN

Ja Said t'ho dirá. No li respongas
la veritat de tot, y allá en las vergas,
en lo lloch hont l'arraix tú hi posarías
ell á tu't penjará.

FERRÁN, *irónich.*

No: que en la plassa
puch valer molts cianís: soch jove, ab forsas
per batre, si calgués, á tu... y als altres.
A Said no!

HASSEN, *anántsen.*

Li pegaría.

ESCENA VIII

FERRÁN

Atúrat!
Quin geni! Y se'n ha anat! Com una aroma
li escáu lo nom: gos de Said li diuhen
y ho es en bona fé. Y ara que anava
á que novas me des de la cosina
y del oncle, ha fugit! Y bé, seyemhi.
Mes Said qué voldrá? Ba: que pregunti:
Jo diré, ó no diré. Ja es aquí.

ESCENA IX

BLANCA, FERRÁN

FERRÁN

Blanca!

BLANCA

Ta veu m'ha atret: no m'he enganyat.

FERRÁN

Y l'oncle?

BLANCA

Lo cridaré.

FERRÁN

No, espera. Cóm pot ésser
que aquí lliures esteu, y á mí y als nostres
á munts, plens de grillons, sens llum, nos tingan?

BLANCA

Es que Ferrán... m'obligan á que curi
lo bras de son patró. Veurás...
(Fa un moviment com per cridar á son pare)
Lo pare...

FERRÁN, *contenintla.*

No, cosina: un moment. Per Deu escóltam
potsé'ns trobém per última vegada.
Serém venuts.

BLANCA

(Jo no ho seré.)

FERRÁN

Y, cosina,
ay de llavors!

BLANCA, *senyalant lo cel.*

Ell es per tot, y'ns vetlla.

FERRÁN

Sí, Blanca, sí, es ben cert. Mes jo vull dirte
un secret de altre temps, que may, t'ho juro,

d'aquí haguera sortit.

(Del cor.)

No te'n recordas
de quan éram dos nens? Ni de ta mare?

BLANCA

Que Deu la tinga al cel: quatre anys tenía...

FERRÁN, *somrihent.*

Donchs ella't destinava per ma esposa.

BLANCA, *sorpresa.*

Oh!

FERRÁN

Sí, Blanca

BLANCA, *agraviada.*

Ferrán!

FERRÁN

Y t'estimava,
si tu vols... com un nen. Fins á ma boca
may haurían pujat estas paraulas;
mes puig que tot se romp, fins ta clausura,
jo he volgut que ho sabesses, ans que vingan
per sempre á separarnos eixos homes.
Ah! tu't creyas, potser, perque'm trobavas
festiu y avolotat quan per las reixas
d'aquell trist parlador te deya cosas,
qu'era buyt lo meu cor, com lo tenían
buyt... pera'l mon las donas que't voltavan?...

BLANCA, *ofesa y avergonyida.*

Prou, Ferrán, prou has dit; tristos ressonan
eixos mots de pecat dintre de l'ánima.
Qué has vist en mí del mon que m'agravías
retrayentme un amor... sols fill del diable?

FERRÁN

Oh, no: cosina, no: de amor li deya
á ta mare'l teu pare, en aquells dias...
de goig...

BLANCA, *interrompentlo y dant un pas cap al camarot.*

Ni't vull sentir.

FERRÁN

Aquí las ánimas
han vingut pera amar.

BLANCA

A Deu.

FERRÁN, *aturantla.*

Sí, escolta:
á Deu, mes en sas obras.

BLANCA

No segueixis.

FERRÁN

Qué fora'l mon sinó? Qué nostra vida?
Quin be li fem á Deu tancats y en l'ombra!
No es son temple per tot? Oh, ma cosina,
lo qu'eras y ets avuy! Com t'han cambiada!

BLANCA

Es que Ferrán, al mon jo l'aborreixo
y's peca sols mirante.

FERRÁN

Per Deu, Blanca!

BLANCA, *no sabent qué dir.*

Es que vosaltres... es que...

FERRÁN

Parla, digas.

BLANCA

Sou Satanás.

FERRÁN

Jo!

BLANCA

Y qui us escolta's dempna.

FERRÁN, *los dos molt precipitadament.*

D'hont ho has tret?

BLANCA

Es veritat.

FERRÁN

Respónme.

BLANCA

Jesús nos ho va dir.

FERRÁN

Ahont?

BLANCA

Als llibres.

FERRÁN

Qué!

BLANCA, *sense saber qué dir.*

Es que allí... es que ell...

ESCENA X

BLANCA, FERRÁN, CARLES

CARLES

Nebot!

BLANCA

Veniu: vos, pare,
diguéuli tot; vos li sabreu respondre.

FERRÁN, *abrassantlo.*

Oncle!

CARLES

Ferrán, ja'ns veus.

BLANCA, *á Ferrán afectada encara per la conversa.*

Digali, digali.

FERRÁN

Més que aquest lloch, mon oncle, d'una noya
m'estranya'l que he sentit! Aquesta es Blanca?
Un temps, jo ho sé be prou, festiva, ardenta,
entussiasta per tot; y avuy gelada,
lo cor sense glatir! Rostre de nena;
de vella'l cor!

BLANCA

No es cert.

FERRÁN

Perque li deya
que jo amor li tenía!

CARLES

La estimavas?
Primer se li obri'l mar que ser l'esposa
d'un altre qu'ell.

(Mirant al cel.)

FERRÁN

Virém timó: y deixemho.
Jo sé be prou perque era que la duya
en mon vaixell de Palma á Barcelona.
Si tots d'aquesta gent no fóssem presa,
ja estaría en lo claustre, y de mos llabis
ni un mot haguera eixit, que si estrany era
l'amor, lliures tots dos, avuy, pregunto,

(Rihent.)

quin nom tindrá cautius d'eixos corsaris.

CARLES

Mes, Ferrán, digas: quin camí, quin medi
podém trobar? Fugir...

FERRÁN

Mes cóm?

CARLES

Per Blanca!

(Blanca ha anat á mirar per la finestra.)

FERRÁN

Si ab ma sanch!...

BLANCA

(Deu, anyoro ta hermosura!)

FERRÁN

Teniu: ja son aquí.

CARLES

Pel cel, que ignorin
mon cárrech militar.

ESCENA XI

BLANCA, FERRÁN, CARLES, JOANOT. Blanca á la finestra. Carles y Ferrán en altre costat parlant baix. Joanot devalla lentament; s'atura á mitja escala y parla desde ella creyent estar sol.

JOANOT

(Ja van al aygua,
y de cara al orient. Jo no puch véureuho.
Sembla que'ls morts del fons del mar me cridan,
y si goso á mirar sento en ma espatlla
una má que m'empeny... y després moltas!
Tinch fret... y por!)

BLANCA, *aterrada per lo que ha vist á mar.*

Deu meu!

CARLES, *anant á la finestra.*

Qué hi há?

JOANOT, *espantat.*

(Qui crida!
Qui?)

FERRÁN, *també acudint á la finestra.*

Blanca?...

CARLES

Qu'es?

BLANCA

Un home al mar... y un altre!...

FERRAN

Ferits seus que s'han mort y al mar los llensan.

JOANOT, *sempre desde la escala.*

(Si jo finás, mon cos en aquest' hora
com á un fill de Mahoma'l tirarían
també en eix mar; y fora la meva ánima
al infern, entre'ls judas que renegan
de son mestre y son Deu! Jo soch un monstre.
Jo de mi'm tinch horror! Y ay, que ma vida
te d'acabar entre esta gent! Si á Espanya
tornés... lo Sant Ofici... Oh! no!)

(Queda ab la cara entre'ls brassos, apoyat en la barana de la escala.)

FERRAN, *apartantse ab Carles de la finestra.*

No'm creya
que tants n'haguessem mort. Donchs, oncle, miro
que'ns defensárem be.

BLANCA, *ab los ulls fixos al mar.*

(Tot fos: no'n queda
ni'l rastre sols; ni un petit glop d'escuma.)

(Queda com en éxtasis.)

CARLES

Cada gota del mar de foch se'ls torni!

FERRAN

Que Deu'ls hagi perdonat.

JOANOT, *sorprés baixant al mitj de la escena.*

Qui parla
de Deu y de perdó?

FERRAN

'L nostrámo. Vina.

CARLES, *á Ferrán.*

No li enrahonis.

JOANOT, *ab terror.*

(Los cristians!)

FERRAN

Be, oncle,
que hi perdém!

JOANOT, *duptant si s'acostará als cristians.*

Oh, no, no! Si'm coneguéssen!
Mes fa tants anys!...

FERRAN, *tocantlo per la espatlla.*

Bon home!

JOANOT, *sorprés girant lo rostre.*

Qué!

FERRAN

T'amagas?

JOANOT, *rihent per dissimular.*

Jo? Per vosaltres? Qué voléu?

CARLES, *ab despreci.*

Res.

FERRAN

Oncle...

CARLES

Si es un vil condempnat.

JOANOT, *ab terror.*

Oh, no! Cumpleixo
mes sense ofendre may. Jo tinch lo cárrech
de nostrámo.

FERRAN, *mirantlo ab fixesa.*

Y tu't dius?...

JOANOT

Joanot.

CARLES

Cóm.

FERRAN

S'usa
posar nom de cristians entre vosaltres?

JOANOT

Ah, no!

FERRAN

Te dius Joanot?

CARLES

Oh!

JOANOT, *desconcertat.*

No es cert.

FERRAN

Digam;
foras tu... renegat?

JOANOT

Jo!

FERRAN

'N tens lo rostre.

(Joanot riu estúpidament.)

BLANCA

Pare, amaguéume, pare, no'l vull veure.

CARLES, *duyentla fins al camarot.*

Ves, fills, ves.

FERRAN

Això sí que m'indigna.

ESCENA XII

CARLES, FERRÁN, JOANOT

JOANOT, *rihent.*

Si jo res us he dit. La bella cosa!...
m'han pres per qui no soch.
(Fent l'agraviat.)
Ja prou y massa:
no he estat cristiá.

CARLES

Donchs, júraho.

JOANOT

Jo us ho juro.

FERRAN

Per ta mare, Joanot.

JOANOT, *volent riure y ab por.*

Si no tinch mare.

FERRAN

Per ella que allá't sent.

(Al cel.)

JOANOT, *sanglotant.*

No!

CARLES

Vil, per últim.

FERRAN, *mirantlo ab tristesa.*

Desgraciat! Oh!

ESCENA XIII

SAID, JOANOT, FERRÁN, CARLES, HASSEN, MALEK, MAHOMET, OSMAN y altres CORSARIS, que quedan en segon terme.

JOANOT, *al veure que baixan los corsaris.*

Calleu, jo us ho demano.

CARLES

No'm toquis, renegat.

FERRAN, *ab compassió.*

Ves.

JOANOT, *retirantse á un costat.*

Mon front crema!

SAID, *tot baixant.*

Oh, l'ayre del mar!... Ell es ma vida!

JOANOT, *anántsen escala amunt.*

(M'han conegut; y ahont podré amagarme!)

MAHOMET, *per Joanot.*

Ahont va l'aucell de nit? Joanot!

OSMAN

Cal... Déixal:

ni'ns ha vist.

FERRAN, *á Carles que fa un moviment de despreci als corsaris.*

Calma, oncle...

CARLES

Y cóm tenirla!

ESCENA XIV

Los mateixos menos JOANOT

SAID

Que vinga aqueix patró.

MALEK

Míral.

SAID

Acóstat.

Ets patró del vaixell que l'altre día
cassárem combatent?

FERRAN, *sempre ab molta tranquilitat.*

Ben cert que l'era.

SAID

Y't dius?

FERRAN

Ferrán Marquet.

SAID

Novas de Palma
hem sabut per tas lletras.

FERRAN

Cóm! Llegidas
mas lletras han sigut?

SAID, *tranquilament.*

Se tracta en una
de certa nau que ha dé deixar las illas
ab un tribut pel rey. Donchs se't demana
lo port d'hont ha d'eixir.
(Ferrán ja que no ab lo cap. Said segueix parlant ab més energía.)
Y'l día. Y l'hora!

MALEK, *á Said. S'acosta á Ferrán.*

Si vols...

SAID, *á Malek.*

Apártat.

FERRAN

Si't responch, observa
que no es de por á aquest.
(Per Malek.)
Jo be podría
dirte que no sé res; pero no'm cuadra

mentir, ni ab tú: ho sé tot; pero ma llengua
ni un mot pronunciará dels meus en contra.

MALEK

Tú parlarás.

MAHOMET

Castígal, donchs.

SAID

Deixéulo.

(Mirántsel fixament.)

(Donchs me plau aquest home ab sa arrogancia.)
Saps aquí mon poder: t'hi va la vida.
(Si ab los seus es traidor, dalt d'una entena
lo faig penjar per vil.).

MALEK, *á Ferrán.*

Digas.

(Los corsaris murmuran.)

HASSEN

Sí, digas.

FERRAN, *á Said.*

Tú parlarías si en mon lloch t'estavas?

SAID

Me preguntas y ets tú qui deus respondre.

FERRAN

May lo que vols saber.

SAID

Y si ab mon ferro
te clavava pel cos d'aqueixas fustas?

FERRAN

Moriré sens respóndret. A quí estranya

morir per gent com tú? Mon oncle,'s creyan
que fora jo traidor.

CARLES

Cóm en sas ánimas
compendre la virtut fins l'heroisme!

SAID

Y á tú quí't fá parlar rata de fossa?
Ep, la cristiana... Aqueixa dona... Blanca!

ESCENA XV

Los anteriors. BLANCA, que ve del camarot.

SAID, *á Blanca.*

Quan te cridi no triguis. Ves; endútel
á aqueix vell, que sinó!...

(Reprimintse.)

FERRAN, *á Carles que va á contestar.*

Deixeu.

BLANCA, *idem.*

Oh, pare!

CARLES

No, filla, no: qué val la nostra vida!
Si indigna veure aquesta gent odiosa!

FERRAN

Oncle!...

HASSEN

Per qui ho has dit?

SAID

Hassen, apártat.

(Despreciatiu de cop, després ab exaltació creixent.)

Vull veure al vanitós com s'estorrufa...
Un gall sense esperons y sense cresta!
Sempre parlant d'honor, y sempre als llabis
posantse un Deu que á cada instant trepitjan.
Miserable, felló!... Mos fills, veyéulo:
es de la táyfa d'aquells vils que un día,
hipócritas parlant d'amor als homes,
nos xucláren la sanch; ni en los estables
nos deixaren un lloch vora las bestias;
y aborrits com masells, y á la ventura
nos llensáren pel mon, sens cor, negantnos
fins per morir en pau un clot de terra.
Y pel cap de son Deu, qu'era ben nostre
lo mon que'ns han robat! Mes qué podíam
esperar d'una gent que té, miréusho:

(Despenjant lo punyal ab empunyadura de creu y llensantlo á terra.)

l'odi unit al perdó; l'anyell al tigre:
lo punyal y la creu tot d'una pessa.

(Després d'una pausa, senyalant á Carles.)

Y ara escolteu, companys, per sa vergonya.
Mon pare era moresch, amor sentía
á una nova cristiana, y s'uní ab ella
fingint sa conversió: dels dos vaig náixer.
Apar un Jesuset, la mare'm deya.
Sembla una huri d'hermós, feya mon pare
Y ab sos petons creixía, en tant confosos
versícols del Coran y de la Biblia

despertant y dormint borbotejava.
Ma casa era un jardí d'aprop Valencia:
flors al entorn; per tot; fins dintre l'ánima
de mos pares amants, quanta ventura!
Ella veya á Jesús, ell al Profeta;
y tan felissos eran, que semblava
com si haguessen fet pau en l'altra vida,
per tant amor atrets, Crist y Mahoma.
Mes la pau era sols dintre ma casa!
Lo recort aquí'l tinch! Mon pare un vespre
á la mare abrassá, y alsant ab ira
un'eyna del trevall, eixí al defora.
Al ferse jorn, trucaren: ay! poruga
la mare obrí. Qui hi há? Crits se sentían
per tot: un cos á nostres peus llensáren,
y s'ohí: Dona, es ton marit, entérrall!
Passáren jorns y jorns: un d'ells totduna
la mare'm despertá: Fill meu, ja es l'hora!
Y, arruixantme ab sos plors, me prengué als brassos.
Sols sé que'm vaig dormir, sis anys tenía.
Jemechs me despertaren; tot lo poble
vegí al entorn á dins d'una galera,
y cendrosa la terra s'allunyava!
La mare'm cubrí'ls ulls: quan altra volta
jo'ls obrí ja era nit; lo mar dormía,
la fator de la sanch, ay, me tapava
y de tants presoners ni un sol ne veya!
Y la mare'm va dir: Los que matáren
á ton pare, traidors, fill de ma vida,
també á mí'm matarán; de la moresca
rassa que'ls ha enriquit, ni rastre'n volen.
Sents los taurons com saltan y cabussan,
farts, botaruts, jugant ab los cadávres?
Si't salvessis mon fill, oh, vénjans! vénjans!
Mes, ah! De cop nos revoltá la xusma

de mariners cristiáns; un crit la mare
llensá de mort: volgué fugir; los mónstres
pels cabells l'atraparen. La sanch seva
(Blanca sense donarsen compte s'enterneix y acaba per plorar.)
aquí'm saltá.

(A son rostre.)

Caygué, y ay! de sos brassos
m'arrancavan! Mes ella m'estrenyía
morint y tot, aquesta má; sas unglas
m'entravan á la carn: Fill, vénjans! vénjans!
Y'ls monstres l'aixecaren, y á las onas
la llensaren rihent, y com surava,
vénjans! cridant, d'un cop de rem li obriren
lo cap pel mitj y s'enfonsá entre escuma!

(Molt despreciatiu.)

Y aquí'ls teniu, que'ls fem horror! Las hienas,
los lladres y assessins be ho som nosaltres!
Ells... coloms sense fel, ánimas puras,
cors de nin, tot amor, sants de retaules!

BLANCA, *sanglotant.*

Pare! ah! pare!

CARLES

Qué, filla!

BLANCA

Deu meu!

CARLES, *ab indignació.*

Ploras!

SAID, *ab marcada sorpresa.*

Quí plora! (Cóm! aquesta dona!)

FERRAN, *ab dolsura.*

Blanca!

CARLES

Tú! Pel que ha dit! Per esta gent!

FERRAN, *á Carles.*

Deixéula.

CARLES, *horroritzat.*

Oh!

SAID, *capficat.*

(Plora... y es cristiana?)

MALEK

Said, mira
que'l patró no ha dit res...

SAID

Que se m'endona.
Prou per avuy: ja es nit. Apa, emportéusel.
Demá será altre día.

HASSEN, *á Malek.*

Qué murmuras?
Que us en aneu ha dit.

MALEK

(Ja parlaría
si á mí'm deixés... Mes ell no'n sap.)
(A Ferrán.)
Au, puja.

FERRAN

Calma, oncle. Blanca. Hassen, adeu.
(Desde mitja escala á Hassen ab ironia.)
Que visca
lo gran Said.

HASSEN

(Oh! Quína rabia!)

ESCENA XVI

SAID, BLANCA, CARLES, HASSEN

CARLES, *molt sever tot anantsen ab Blanca cap al camarot.*

Filla!
Pel que ha dit tu plorar? Per eixas feras!

BLANCA

Oh! pare, si: no'm retraguéu las llágrimas!
Tot ha passat. Teniu.
(Aixugantse'ls ulls y encara revelántseli'l plor.)

SAID

Hassen, que soni
lo corn: ja es hora del repós.

HASSEN

Hi pujo.

ESCENA XVII

BLANCA, CARLES, SAID

SAID, *sol en un costat.*

(Qu'estranyas son las donas! Y plorava!)

CARLES, *retxassantla agraviat quan aquesta li va á parlar.*

A pártat.

BLANCA

Pare, no'm llenséu!

CARLES

Ma filla!

Tú ets ma filla?

BLANCA, *á Carles.*

Pietat! Ja ho sé: ma culpa
es gran per esta falta: de vergonya
y d'espant fins tremolo. Jo enternida
per ells! Ha estat un somni! Pare, os juro
que devant mon Jesús tanta feblesa
rentaré aquesta nit. Horroritzada
fins me sento de mí!

CARLES

Filla!...

BLANCA

Com salta

mon cor!

CARLES, *entrant al camarot.*

(Mes qué vol dir?)

BLANCA, *seguintlo.*

(Estich resolta!)

ESCENA XVIII

SAID, després HASSEN. Se sent lo toch de botzina y aquest soroll fa sortir del ensopiment á Said.

SAID

(Ba, ba: deixémho estar. Qui sab hont era!...
Donchs m'ha sorprés, perque ella no fingia.
(Reclinantse en la llitera.)
D'això n'estich ben cert. May á una dona
havía vist plorar com ella: d'altres
se planyian de por, cap com aquesta.
(Per lo que pensa.)
Ah! lluny això... qu'es tart. Dormím.)
(Contrariat.)
Qui baixa?

HASSEN

Soch jo. Ja tením son?

SAID, *molt sech.*

Sí, déixam: vésten.

HASSEN

Be, ja me'n vaig. Y la ferida?

SAID, *volent acabar.*

'S cura.

HASSEN

(Trist sempre:'m fa una pena!)

SAID

(Y es cristiana!...
y monja ó qué sé jo... Be y qué?)

(Rihentse de sa propia preocupació.)

HASSEN, *desde la finestra.*

No corre
ni un alé d'ayre.

SAID

Encara ets aquí! Vésten!

HASSEN

Sí: totseguit. La llum...

(Gira'l fanal de manera que quedi á las foscas la escena en la part hont hi hà la llitera.)

SAID

(Sols ell m'estima.)

HASSEN

Donchs has fet enternir á aquella dona.

SAID, *rihent fingit.*

Jo? ba! Qui sab de qué plorava. Ploran
per res.

(Perque son rostre no'l descubreixi corra las cortinas de la llitera.)

HASSEN

Y quinas llágrimas!

SAID, *ràpidament.*

L'has vista?

HASSEN

Y tal: mes aquell plor era una farsa.

SAID

Ah, no, n'estich ben cert: jo t'ho asseguro,
plorava y de debó.

HASSEN, *riu burlántsen.*

Sí, sí: ja!

SAID, *trayent lo cos per entre las duas cortinas y senyalantli la escala.*

Au, vésten!
Quan jo ho dich, es que ho sé.

(Al veure que vol insistir.)

Te rompo l'ánima!

HASSEN

Ja me'n vaig!

(Tornan á tancarse las duas cortinas. Hassen va pujant la escala poch á poch.)

(Ay, quin geni! Es insufrible.
Tot lo seu mal humor jo soch qui'l pago.
Mes, ah si no fos jo! Que poch t'ho pensas!
Jo á tots los calmo quan de tú murmuran.

(S'ajéu sobre del últim grahó.)

Me diuhen lo seu gos: y ho só ab molta honra,
qu'ell val més que tothom.

(Mitj adormit.)

Aquí es ma plassa:
lo gos vora son amo.)

(Queda adormit.)

ESCENA XIX

BLANCA, SAID. Blanca molt conmoguda apareix á la porta del camarot y fent moltas pausas, al avansar en lo monólech, va avansant per la escena.

BLANCA

(Ah, m'ofego!
Al cor!... Quins cops aquí! Escoltém: no. Ayre!
He afrontat á mon Deu! Jo, jo enternida
per un fill de Mahoma!... Y es mon pare
qui m'ho ha retret! Oh! rentaré la culpa!
Cad'un que mor s'obre l'infern per rébrel
y s'obre'l cel á qui morint lo mata!
Y'l pare'm creu dormida... y... estich folla!
Senyor, Deu meu, jo't veig desde la altura
benehint á ta esclava. Com tremolo!
Serenemnos... Oh!'l sento! Qui diría
que respiri esta fera com mon pare!
(Rápidament.)
Mes deu morir. Aquí'l punyal.
(Agafant uns dels punyals penjats del mur.)
Lo monstre
m'ha fet plorar! Perdó, Deu meu. De'n terra
no puch moure ni un pas! Un altre... un altre.
Veyentme aprop del cel, jo á Alger venuda!
Ah! no: coratje!... Com Judith, com ella!
Pare, adeu. Vá: mor!)

(S'ha de veure á Blanca aixecar lo punyal, desapareixent aquest y son bras per entre las cortinas.)

SAID, *despertantse y lluytant ab ella.*

Qué!

BLANCA

Ah!

SAID, *sense conéixerla.*

Miserable!
traidor! Mes quí ets?

BLANCA

Deu meu!

SAID, *coneixentla per la veu.*

Oh! la captiva!
Ella altre cop! Quí es esta dona estranya!

(Se la endú d'una revolada á la banda oposada de la escena que está iluminada per lo fanal.)

BLANCA

Ah!

SAID

Donchs tant m'aborreixes, tant m'odías
que vols ma sanch? Respón: per qué tremolas?
Ah, pobra! Com t'enganyas! Qué somniares
que es donchs ma vida? Desditxada! Péndrem
has cregut ab l'alé, l'amor, la gloria...
quan aquí no hi ha res; quan so un sepulcre
que sura sobre'l mar, dut per las onas!

(Ab agrahiment.)

Me creus irat, potser? Ab tú, que humida
tens encara la galta!... Aixeca'l ferro:

(Carinyós.)

no tremolis! Vá donchs! Aquí.

(Obrintse'l vestit del pit.)

Aquí dintre
tinch això que's diu cor! Fereix, te: cláva!
com una escorpra en terra!

BLANCA, *se desmaya: Said la sosté.*

Ah!

SAID

Pobre dona!

TELÓ RÁPIT

Acte segon

La mateixa decoració.

ESCENA PRIMERA

BLANCA, CARLES, JOANOT, UN CORSARI. Acaban de menjar los dos captius. Lo corsari recull los plats en un cistell y se'n va. Blanca está vora de la finestra mirant al mar. Carles seu, recolzat en la taula, ab lo cap baix. Joanot los observa á certa distancia. Es en plé día.

JOANOT

(Tremolo de mirarlos, quí ho diría!
y'l cor se me'n hi vá Pobres! Mas penas
d'ensá que aquí'ls tením prou son dobladas.
Lo recort del passat més me tortura;
y ab tot sento una forsa que m'inclina

á estimarlos. Oh, tant que m'aborreixen
y jo, si estés en mí,'ls deslliuraria!
Mes soch lo renegat; soch altre Judas:
sols qu'ell se va penjar y jo no goso!)

CARLES

Encare ets aquí, filla? Blanca?

(Blanca está distreta.)

BLANCA

Pare?

CARLES

Si hi es?

BLANCA

Quí donchs?

CARLES

Lo renegat; la vibra.

BLANCA

Ah! sí.

CARLES

Vina;'m fa horror.

(S'acostan á la finestra.)

JOANOT

(Será per odi,
será per caritat á ella y son pare
que Said ha volgut que jo'ls serveixi?
Si es per odi s'ha errat: que jo'ls hi dono
lo millor que tenim. Avuy com sempre
ho ensetaren y prou. Si aixó durava
de fam se moririan!)

(Se'n va.)

ESCENA II

BLANCA, CARLES

CARLES

Ah! Ja es fora.
No'm puch fer á mirarlo Y que ell nos duga
lo menjar! Son crudels! Blanca, qué pensas?
Blanca, filla.

BLANCA

Ah!...'m cridéu?

CARLES

Resas?

BLANCA

No, pare;
no puch resar. Estich febrosa: á voltas
fins pensaments de Sañtanás m'acuden!...
Comenso una pregária, y quan hi atino
mon cap quí sab hont es!... Deu meu!

CARLES

Las horas
que llargas aquí son! Aquesta calma
poch á poch me consúm!

BLANCA

Ja fa nou días
que'ns prengué aquesta gent!

CARLES

Nou anys me semblan.
Senyor!

BLANCA

Coratje! Oh, qué teníu? Lo rostre
vos aparteu. Qué us he agraviat? Diguéumho.

CARLES

Donchs, cert: me tens queixós.

BLANCA

Sí?

CARLES

Es que no tractas
á estas gents com qui son. Es que tú, á voltas
fins he vist que'ls parlavas.

BLANCA

Los contesto
si'm preguntan; res més; y me'n allunyo.

CARLES

Fins Said sembla un altre.

BLANCA, *rápidament y ab certa emoció.*

Ah, no; creyéume;
res dich al... desgraciat.

CARLES

No: al lladre.

BLANCA

Pare!...
com vulgueu.

CARLES, *ab major exaltació.*

L'assessí!

BLANCA

¡Oh!

(Va á disculparlo: no gosa y abaixa'l rostre avergonyida.)

D'altra cosa
parlém. Assó'm fa mal.

CARLES

Tanta es la ira
que tinch al pit reclosa, tanta pena
me dona'l véurem en sas mans que, Blanca,
jo'm sento defallir. Oh! si venía
per mí la mort ans de tocar la terra!...
Qué fora de ma filla!

BLANCA

Ay pare, eix núvol
espantós allunyeu.

CARLES

Per si es que'm mana
Deu que'l segueixi, jo, ans los ulls de cloure,
voldría sols....veure á en Ferrán. Cal dirli
que vetlli per tu, Blanca!

BLANCA

Mes cóm véurel?
Impossible!

CARLES, *resolt.*

A Said jo no ho demano.

BLANCA, *ab terror y vergonya.*

(Jo may li parlaré; may en la vida.)
Mes, pare, descanseu.

CARLES

Vina; acompányam
y resa, filla, tú!
(Blanca va ab ell fins á la porta del camarot.)

ESCENA III

BLANCA

Resar! La boca
parla ab Deu, mes lo cor, ay, s'esgarría
(Ofesa de si mateixa.)
que tinch pietat d'est home sens volerho.
Pietat! Oh, quin horror! Perque ell, ell roba...
y mata y tot!
(Pausa.)
Mes cóm va perdonarme?
Per qué no'm ferí al cor? Qué es una víctima
més per ell? Los meus ulls, ay, se clogueren
y després... me trobí vora mon pare...
y'l punyal al costat!
(Lo porta amagat al pit.)
Si apar un somni!
Per qué'm torna'l punyal?
(Pausa.)
A qué pensarhi
si es mort per'Deu!
(Pausa.)
Y ab tot, qui sab si un día
será bó com ho era quan sa mare
l'estrenyía en sos brassos amorosa!...

Que no'm senti ningú: mes ell á l'ánima
te quelcom de bondat; que quan volía
(Abaixant la veu molt conmoguda.)
jo matarlo en eix llit, ell ab dolcesa
me va mirar... Perdó! .. Sos ulls semblavan
los teus, Jesús, desde la creu piadosos!...
Ah!
(Espantada de lo que sens donarsen compte acaba de dir.)
Si al claustre'm sentían! Quin desvari!
Jo això no ho puch pensar, que son del diable
temptacions y no més! Mon Deu, ajúdam,
ó tréume'l cor y'l pensament per cástich!
(Se cubreix lo rostre ab las mans.)

ESCENA IV

BLANCA, HASSEN

HASSEN

(Me'n vaig per no sentirlo. Malviatje!
Quin home més estrany! Malhaja l'hora
que vaig posarli voluntat!... Quin geni!
Si no m'aparto'm balda. Altre estaria
satisfet de la cassa; donchs ell ara
pitjor que may; ben cert, te malas herbas
al cos ja fa molts días: trist ó ab rábia.)
(S'asseu y's dirigeix á Blanca que no'l sent.)
Ah! Quin camí que fem!... Ni may.
(Tornant á la idea de Said.)
(Te:'m pega

perque he dit qu'es hermosa aquesta dona.
Això no vols? Jo que li dich qu'es lletja,
y si no fujo'm passa.)

BLANCA

(D'aquest home
si jo pogués lograr...)

HASSEN, *aixecantse.*

(Y es que murmuran
de son tracte'ls minyons: pitjor que bestias
los fa anar.)

BLANCA

Perdoneu.

HASSEN

Qué? (Va: es hermosa
m'hi jugo deu cianís.)

BLANCA, *ab por.*

Una pregunta
voldría fervos...

HASSEN

Digueu, donchs.

BLANCA

Si's troba
l'Alger aprop.

HASSEN

Ans que fineixi'l día
veurém sas terras.

BLANCA, *esglayada plorant.*

Ah! Deu meu!

HASSEN

(Bo: llágrimas!
Això no fa per mí.)
(Fa un moviment per entornársen.)

BLANCA

Senyor, ohíume:
vos feu cara de pó.

HASSEN

No: aneu errada:
no'n soch, y si...

BLANCA

Salvéunos: quan en terra
siguém...

HASSEN

No digueu més: primer la vida
que trahir jo al arraix.

BLANCA

Deu meu!

HASSEN

Cristiana,
ell se torna crudel, mes jo no'l deixo
ni per tot l'or del mon: só'l gos y ell l'amo.

BLANCA

Preguéuli donchs...

HASSEN

Que vinga?

BLANCA

Que permeti
venir á mon cosí, un instant; voldría
parlarli'l pare.

HASSEN

Y cóm voleu que gosi
demanarho á Said? Un gat se sembla
que anuncía'l mal temps.

BLANCA, *plorant.*

(Oh! si finava
mon pare sense véurel!)

HASSEN

(Bo! Ja hi torna:
me'n vaig. Que tant de plors!)

BLANCA

Jo us ho demano:
per vostres pares, vostres fills!

HASSEN, *rihent.*

Busquéulos:
soch bort y... no tinch fills. Mes per qué llágrimas
si sultana us faràn?

(Tractant d'aconsolarla.)

Totas las donas
que cassém los piratas, se las queda
qui mana en terra. Això es de lley. Nosaltres
tením cárrega y homes. Ell las tría:
las bonas per l'harem; las que son lletjas
las regala, ó las vèn: vos sou hermosa...
Tría feta!

BLANCA, *fugint al camarot, esglayada.*

Oh! mon pare!

HASSEN, *adonantse de lo que ha fet.*

Ja la he dita!

ESCENA V

HASSEN, MALEK, després SAID

MALEK

(Té: Hassen parlant ab ella: no hi ha ordre,
ni res aquí!)

HASSEN, *disgustat per lo que acaba de dir á Blanca.*

(Ves que li he dit; soch béstia!)

MALEK

Hassen!

HASSEN

Qué hi ha?

MALEK

T'he vist: aquí se'ns priva
parlar als presoners.

HASSEN

Espíam, home.

MALEK

Si aquí jo gobernés...

HASSEN

Massa't neuleixes:
mes per ara, minyó...

(Said va baixant molt pensatiu.)

MALEK, *contenintse al veure á Said.*

Prou tens ventura...

SAID

Deixéume sol.

MALEK

Es que't buscava.

SAID, *malhumorat.*

Digas.

MALEK

Saps quant te vol la gènt; saps quan s'esposa
en l'abordatje...

SAID

Al grá, Malek.

MALEK

Nou dias,
hi ha avuy dels últims fets: de sa bravesa
testimoni has sigut.

SAID

Depressa, acaba.

MALEK, *ab feresa.*

Donchs volen los minyons ara la vida
del patró cristiá, qu'ell los insulta
per la reixa seguit; y no fa un'hora
que al repassarli jo'ls grillons, la cara
m'ha ensangnat d'un revés: míram.

HASSEN

(Fort.)

MALEK

Béurem
vuy sa sanch de cristiá!

SAID, *ab fingida serenitat.*

Be; tu desitjas
matarlo?...

MALEK

Sí: en lo pit tota aquesta arma
y'l puny á més ab ella!. .

SAID

Bé; y tu,'m penso,
voldrás matarlo engrillonat? Y encara
pel devant tu voldrás que te'l contingan
dos dels teus?... Miserable! Ves: quan trobis
valor dintre ton pit torna, y te'l deixo
lliure, mes també armat, y prou te juro
que si en terra't tirés, no haig pas de corre
á deslliurarte. Pel que vals! Au, vésten!

HASSEN

(Això es ser home, això.)

SAID

No, espérat: dónam
las claus dels presoners.

MALEK

Qué!

SAID

Desseguida!

MALEK

Es que...

SAID

Las claus, he dit!

MALEK

Télas.

SAID

Desd'ara
no ets aquí mon segon.

MALEK

Cóm! Tú me'n feres!

SAID

Donchs jo te'n trech.

MALEK

Said.

SAID, *cridantlo sense fer cas de Malek.*

Hassen.

MALEK, *anantsen cap á la escala.*

(La vida
t'ha de costar l'afront.)

SAID

Y ay, si'ls hi tocas
ni un cabell als cristians!

MALEK, *replicant desde mitja escala.*

Es que...

SAID, *anantlo á embestir.*

Rehira
d'Alá!

(Malek fuig ràpit.)

ESCENA VI

SAID, HASSEN

HASSEN

S'ha fos.

SAID, *fingint indiferencia.*

Hassen, que fan... aqueixos captius?

HASSEN

Los mariners? Jauhen y dormen.

SAID

No ells!

HASSEN

Lo patró? Péga.

SAID

Ves á jaure!

HASSEN, *senyalant al camarot.*

Los d'allí?

SAID

Si.

(Girantse d'esquena perque no noti Hassen son interés per ells.)

HASSEN

T'odian. Ara ella

parlava aquí de tú.

(Said s'aixeca ràpit al sentir que l'odian y torna á seure abatut.)

Sembla desitja
lograr una mercé...

SAID, *ab calor y amargura contínguda.*

De mí? T'enganyas:
de mí no vol pás res aquesta dona.

(Molt ràpit.)

Cóm fuig sinó? Cóm es que quan arribo
abaixa'ls ulls y al camarot s'amaga?

(Ab cólera creixent.)

Soch una fera jo? Qué tinch al rostre
que repugni'l mirar?

(Ab interés marcat.)

Qué vol?

HASSEN, *rihent de la pretensió de Blanca.*

Vol veure
lo vell á son nebot.

SAID

Ella que vinga
y ho demani al arraix. Si m'ho demana...

HASSEN

No't vol parlar.

SAID, *ab cólera.*

Ay si menteixes!...

(Calmantse de cop.)

Digas:
fuig la esclava de mí?

HASSEN

Tant cert...

SAID

(Y ella
fa bé: com no!) Crida á en Joanot.

HASSEN

Hi corro.

ESCENA VII

SAID

Qué estrany que soch! Hi ha cops que donaría,
per ser ja en terra, aquesta nau; y d'altres
voldría que la costa sempre, sempre
nos fugís al devant sens may tenirla.
Mes qué passa en mon ser? Y aixó de l'hora
qu'ella'm volgué matar. Y cóm s'esplica
que jo la perdonés? Donchs ara sento
no haverla mort y trepitjat, per rompre
l'encís que'm lliga á aqueixa dona extranya,
que no sé qué hi ha en ella, que no es feta
com las altras ho son; que es amorosa
d'un aroma que ofega y embriaga,
y fa plorar per dintre y esborrona!

(Pausa)

Ah! que vagi al harem!

(Pausa.)

Mes jo podía
no portarla á son pare tant depressa.
Jo podía llavors, quin greu! al clouré
ella'ls ulls decandida, com no m veyan,

pendre en las mans son cap, y contemplarla
dolsament fit á fit y á flor de llabi,
aguantantme'l respir y'ls salts dels muscles!...
Y al sentirme morir, sa galta freda
acostarla á ma galta xardorosa,
estrényerla á mon pit, y al rebregarla
dins mas grapas d'acer com flor de lliri,
ofegarla á petons y ferla meva,
ab l'instint de la fera y del salvatje!
Si ara aquí la tingués com aquell vespre!...

(Cambiant de sopte la feresa en dolsura.)

Si ara aquí la tingués, una'altra volta
com un nin á son pare la duría,
sens mirarla tant sols, que'm fa vergonya!

ESCENA VIII

SAID, JOANOT, HASSEN

JOANOT, *á Hassen.*

Digas ara qué vols?

HASSEN, *á Joanot.*

Ell te demana.

JOANOT

Said, tu m'has cridat?

SAID

Joanot, te poso
de Malek en lo lloch: d'avuy, desd'ara
mon segon ets aquí.

REESE LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA

JOANOT

(Qué ha dit!)

SAID

Com bestias
tracta als captius.
(Li dona las claus.)
Las claus: permet que vinga
lo patró cristiá fins á esta cambra,
y déixal sol ab... aquells dos. Segueixme,
Hassen: á dalt jo vull donar la nova.

HASSEN, *seguintlo.*

(Donchs no'm plau lo que ha fet: aixó ja es massa.
Quí es ell? Un renegat!)

ESCENA IX

JOANOT

Jo d'esta fusta
casi l'arraix! Com lo glassat d'un ferro
aquí dintre he sentit! Quina vergonya!
(Per los presoners.)
Si ho saben ells! Com se dirán: li pagan
l'odi als germans; es un Cahí que cobra
ans d'esser al infern. Muller, ta culpa
com m'enfonsa al abim! Jo vaig matarte
perque impura't donares á un altre home.
Vaig fugir al Alger fugint del cástich,

mes no he fugit del clam de la conciencia
que'm persegueix per tot! Ah, si podía
redimirme á sos ulls!

(Se'n va.)

ESCENA X

BLANCA, CARLES, després FERRÁN

BLANCA

Hi ha aquí més ayre:
qué trist es aquell lloch! Pare, diguéume;
diguéume per pietat...

CARLES

Qué?

BLANCA

Aquí, dins l'ánima,
Deu tot, tot ho llegeix?

CARLES

Quína pregunta!

BLANCA

Tot ho sap, Ell?

CARLES

Y donchs!

BLANCA, *ab ansietat.*

Y ara espliquéume:
pequém si en nostre seny brota, arrelantse,

crudel un pensament estrany que afronta
y plau totduna?...

CARLES, *espantat.*

Filla meva! Filla!

BLANCA, *ab ansietat.*

Pequém, pare; pequém?

CARLES

Qué es aixó, Blanca?

BLANCA

(Oh! Qué hauré dit!)

FERRÁN, *á Joanot que se'n torna sense baixar.*

Be: gracias.

CARLES, *á Blanca.*

Parla, digas!

FERRÁN, *que ve sense grillons.*

Oncle! Cosina!

BLANCA

Es en Ferrán!

CARLES

Abrássam.

FERRÁN, *abrassantlo.*

Oh! Ben fort! Y tú, Blanca!

(Donantli la má.)

CARLES

Donchs te deixan
venir?

FERRÁN

Sí, ja ho veyeu; per curta estona.

BLANCA

Mes cóm ha estat?

FERRÁN

L'arraix ho vol.

CARLES, *interrogantla sorprés.*

Ell! Blanca!...

BLANCA, *avergonyida.*

Jo no li he demanat.

FERRÁN, *per Said.*

Be: qué pot témer?

BLANCA

(Y ha consentit! Me fa vergonya!)

CARLES

Digam:
qué fan los mariners; nostra gent d'armas?...

FERRÁN

Qué han de fer! Consumirse. Oncle, deixéume
caminar, aixó es ample; allá veuríau
trent'homes, tots á munts: la forsa acaban
mes no pas l'esperit; y si poguessen...

CARLES

Tot es en vá, Ferrán, que avans de pondres
lo sol d'avuy serém á Alger. Per ella
tremolo, que per mí la mort que vinga.

ESCENA XI

BLANCA, CARLES, FERRÁN, y SAID que devalla sense ser vist y's queda escoltant al peu de la escala.

BLANCA, *mirant al cel.*

Senyor! Mon Deu! Será que'ns abandonas!...

FERRÁN

Blanca; Blanca, valor. L'hora més trista
ve potser de ta vida: jo, t'ho juro,
daré gustós la meva defensante.

CARLES

Son de roca estas gents.

BLANCA, *á Ferrán.*

De tu voldría
una mercé no més; y fins sortosa
me creuré si hi consents.

(Said escolta inquiet.)

FERRÁN

Mana.

BLANCA

Al sé en terra
jo arribaré hont tu ets: llavors esta arma
(Lo punyal que porta amagat al pit.)
la prens y en las entranyas me la enfousas!

CARLES, *horroritzat.*

No, filla!

FERRÁN

Blanca!

BLANCA

Donchs voleu que visca
diutre del fanch perduda? Diguéu, pare.

CARLES

Oh! Quin torment!

BLANCA

Manéume, á vos us toca:
qué dech fer, donchs? Voleu que somrisenta
vagi al harém? Voleu que de sas joyas
espurni jo'l meu cos? Y ab estos brassos
que'l Sant Crist amorosos estrenyían,
voleu?...

CARLES

Calla!

BLANCA

Digueu; pera sas festas
me guardáreu al claustre? M'adormía
la mare en lo bressol pera eixos monstres?
Soch vostre sanch mateixa!

CARLES

Blanca! Filla!
Filla del cor! M'estás matant. Ay!...
(Se cubreix la cara ab las mans y se'n va á un costat plorant.)

FERRÁN

Blanca!

BLANCA

No pot ser lo callar: déixal que diga.
Es mon pare.

FERRÁN, *la porta aprop d'hont es Said sens saberho.*

No: atent.

BLANCA

Y tú, á esta dona,
ta promesa d'infant!...

SAID

(Qué ha dit!)

BLANCA, *ab desesperació.*

La deixas
que s'allunyi de tu plorant sanch viva,
forsejant com á fera entre sas unglas!...
y en tant que tu't rescatas, jo aburrida
de mí mateixa, mori sens vergonya?

FERRÁN

No; escolta...

BLANCA

Y qu'es la mort, cobart?

FERRAN

Oh, Blanca!...
Mes aixó no pot ser, que no tinch forsas
contra tú.

BLANCA

Y'm duyas amor!

FERRÁN

Sí.

SAID, *fent per reprimir sa ira.*

Prou: entórnat
al camarot dels presos.

FERRÁN, *á Carles y Blanca.*

L'arraix.

(S'agrupan los tres per despedirse.)

SAID, *conmogut ferament.*

(Ella
l'estima y ell també!... Si tingués ara
lo polvorí al costat ja foran cendras,
ells, jo, tots. Oh! Vull sanch!)

(Revolcantse per la llitera.)

(Y quina rábia!
Quin batre de martells aquí y als polsos!)

FERRÁN, *á Carles y á Blanca.*

Qué hi ha? Qué té aquest home?

BLANCA, *esglayada.*

Deu, sa cara!...

SAID

(Y si m'hagués errat... Si fos... Que ho diga:
jo ho vull saber! Y parlará, sí!)

(A Ferrán.)

Acóstat.

BLANCA

Ah!

FERRÁN

Said!...

SAID, *rihent y suplicant rabiós.*

Parla: qué li deyas; cuyta,
qué li deyas suara á aquesta dona!

FERRÁN

Qué voleu?

CARLES

(Qu'es aixó?)

SAID, *imperatiu y rihent, agafant á Ferrán pel bras.*

Parla!

FERRÁN, *ab dignitat: separántsen.*

Deixéume!

BLANCA, *suplicant corre á Said.*

Ah! Senyor...

SAID, *á Blanca.*

Tú'l defensas? Y cóm gosas?
Tú, que no sé d'hont vens ni quí t'envía;
tú, que tot ho contorbas!
(Blanca fuig. Said la va perseguint ab la mirada com encisat.)

BLANCA, *plorant espantada.*

Mare meva!

FERRÁN, *contenint á Carles.*

Per Deu!

CARLES, *á Ferrán.*

Mes...

SAID, *que s'ha anat acostant á Blanca.*

No t'apartis; de ta boca
jo vull saberho tot!
(Blanca s'ha girat de cop mirantlo estranyada.)
(Só un vil: me mira...
Ah, quin horror que li dech fer!)

BLANCA, *á Ferrán.*

No; déixal.
No li digas res més, jo t'ho demano.

SAID

(Calma, Said. Mes junts jo no'ls puch veure)
(Ab fingida serenitat.)
Ah! Prou ja: tú, patró, ves á ta cambra.

BLANCA, *á Ferrán.*

No li respongas mal.

FERRAN, *á Said.*

Sí: desseguida.

CARLES, *á Ferrán.*

Te la encómano, si jo moro...

FERRÁN

Es d'ella

ma vida.

SAID, *per son cor.*

(Calma!)

FERRÁN

Blanca...

BLANCA, *á Ferrán sens que ho sentin Said ni Carles.*

Júram, júram

que ans de véurem perduda, que ans de véurem...

FERRÁN

Oh!

(S'ha de veure la cólera gelosa de Said, qui no sent lo que parlan.)

BLANCA, *ab gran emoció.*

Me matarás, Ferrán.

FERRÁN

T'ho juro.

BLANCA, *besantli la má agrahida.*

Oh, gracias!

Té.

SAID, *esclatant d'odi al veure'l petó de Blanca.*

Ah!

FERRÁN, *á Blanca y Carles despedintse.*

Adeu.

SAID

No: ara, no.

FERRÁN

Qué?

SAID

Jo la he vista
besar ta má, felló!

FERRÁN

Y qué se te'n dona?

SAID

Qué se m'endoña á mí? Ser miserable
que vius per caritat!...

BLANCA, *contenint á Carles.*

Pare!

CARLES

No, déixam.

SAID

Qué se me'n dona? Y jo que sé! Desitjo
ta mort, puig t'aborreixo.

FERRÁN

(Es boig.)

SAID

Sos llabis,
(Per la má de Ferrán.)
d'aquí te'ls rentarán taurons! Vull véuret
per esqué á un am clavat, del mar assobre
com remous eixa má dins la agonía!

Mes fesli un altre adeu; cau en sos brassos;
cor sobre cor, y boca sobre boca!...
Sospir contra sospir! Que vull mirarvos!...
Que vull gosar!... Que tinch afany de riure!
(Riu estrepitosament com boig.)

FERRÁN

Oncle, está boig.

BLANCA

Jesús Deu meu, es somni!

SAID, *segueix rihent.*

Ells son dos que s'estiman y jo,'m plauhen!
soch l'amo del bordell que'ls apario.

FERRÁN

Ja prou!

BLANCA

Qué ha dit?

CARLES, *desprenentse de Blanca que'l contenia.*

Oh! No!

SAID, *sempre rihent fort.*

Pagueu la cambra.

CARLES

Deu meu, Deu meu! Lo pensament se'm torba!

FERRÁN, *á Said.*

Ets un vil! Un malvat!

SAID

Que'm plau! Insúltam!

FERRÁN, *á Said.*

Escapat de la forca!

SAID

Ah! Digas! Digas!

CARLES

Vil, cóm es que no'ns matas?

BLANCA

Pare!

FERRÁN

'M creya
que un rastre de virtut al fons del ánima
tenías, mes...

SAID

No; cap!

FERRAN

Perque jo estimo
á esta infelís á vora del sepulcre!

SAID

Sí: la estimas!

BLANCA

Ah!

FERRÁN

Sí!

SAID

Oh! Goig!

CARLES, *ab explossió d'odi y desprecí.*

Y'ns deya
del amor á sa mare! Una bagassa,
sols pareix fills com tú!

SAID, *crit suprém. Tots fugen ab espant reunintse en un recó.*

Ah!

(Cridant als piratas desde'l peu de la escala.)

Gent de lluyta!

ESCENA XII

SAID, BLANCA, FERRÁN, CARLES, MALEK, JOANOT, HASSEN, OSMAN, MAHOMET, y altres PIRATAS. Al crit de Said, precipitadament se presentan invadint la escena.

SAID

Minyons! Tothom assi! Deixéu las velas
y'l timó: veniu tots! Miréulos ara,
mireu los cristians; fregueu sas robas,
flayreu sa carn! Son los butxins que un día
delmaren nostra rassa! Avuy miréulos:
se befan de nosaltres; nos escupen
ab sa bava apestosa'ls miserables!

MALEK

Donchs revénjat en ells. Jo vull la vida
del patró!

MAHOMET

La dels dos!

JOANOT, *volent contenir á Said.*

Atúrat!

BLANCA

Pare!

SAID

Som cans per ells? Donchs com á cans de presa!

JOANOT, *tracta de contenir als piratas.*

Valen or!

SAID

Mare, aquí ja't sento!

MALEK

Morin!

JOANOT, *á Said.*

Disposa!..

SAID

D'esta gent?

BLANCA

Pietat!

SAID

Prenéulos.

JOANOT, *ab molta energía, procurant contenir als piratas.*

Jo sol!

SAID

No hi ha pas reixas: fills, son vostres!

(Hi ha algun pirata de part de Joanot. Voltan tots, barallantse, á Carles y Ferrán y se'ls emportan escala amunt entre'l desgavell y la cridoria.)

BLANCA

Ah!

OSMAN

Morin!

JOANOT, *lluytant.*

Só'l segon!

CARLES

Filla!

BLANCA

No!

FERRAN

Feras!

JOANOT, *desde dalt de la escala.*

A mí!

(Desapareixen tots arremolinats.)

ESCENA XIII

SAID, BLANCA

BLANCA

Pare! Ah!

SAID

(M'han esqueixat fins l'ánima!)

BLANCA, *á Said.*

Pietat! Perdó per ells!

SAID, *reconcentrat.*

Fill, vénjans! Vénjans!

BLANCA

Pietat!

SAID

Y'ls vils á l'aygua la llensaren!

BLANCA

Perdó!

SAID

Y un mariner li esclafá l rostre
d'un cop de rem!

BLANCA

Oh!

SAID

Y'l mar s'obrí, y las onas
la dragaren!

BLANCA

Pietat!

SAID

Vénjans! Y encara
puja del fons!

BLANCA

Ah!

SAID

Vénjans!

BLANCA. *Said poch á poch se va fixant en ella.*

Donchs matéume
també á mí. Qué espereu? Sanch aborrida
hi ha en mas venas: sentiu? Jo á vostra mare
la he arrencat de sa llar, jo soch la vibra
que us hi tret de sos brassos; jo á las onas
he llensat lo seu cos, y jo sa testa
ab lo rem he partit! Matéume! Monstre!
No encara? No? Jo he desitjat ta vida!

Jo ab lo punyal t'he amenassat! Sedenta
de ta sanch me trobava: jo, una dona!
No'm sents? Mátam! Ah, mátam!

SAID, *li aparta'ls cabells que li cubreixen la cara ab molta tendresa.*

Parla, digas.

BLANCA

Deu meu! Deu meu!

SAID, *mirántsela fixament com encisat.*

Quín goig sentirte! Parla!

BLANCA

Oh! Jesús, mon Senyor! Hont soch!

SAID

Sí: cóntam!...
Per qué t'aturas? Malaheixme, vina.
Digam tu lo que vullas: pero párlam!

BLANCA

Com es que tenint ánima sou fera?

(Said la rebrega entre'ls brassos ab barreja d'odi y d'amor. Blanca cau abatuda en un tamboret.)

SAID

Per qué m'has enganyat? Per qué? Respónme.
Tu ets traidora y ets vil; tu ets la falsía!
Lo primer cop que't vaig mirar ploravas,
tu, de la rassa dels botxins, per ella,
la mare de mon cor! Després tu, dona,
no ab llabis amorosos, ab la punta
d'un arma de ton poble benehida,
trucares á mon pit, y ell va respondre!
Lo punyal te caygué; mes tu'm matares:
qu'en mí, d'aquell Said, no hi ha ni l'ombra!

BLANCA, *aixecantse de cop.*

Oh! Y ells están morint!

SAID

No: no'm demanis
pietat per ells. Jo t'he cregut més pura
que un raig de sol.

BLANCA, *plorant.*

Pare! Ferrán!

SAID

Sí: crídal
á aquest home aborrit! Ell en tos brassos
ni viu ni mort!

BLANCA

Qué heu dit!

SAID, *ab extrema tendresa.*

Per qué l'estimas?

BLANCA

Jo... á en Ferrán!

SAID

Com ho féu que vas las portas
obrirli de ton cor!

BLANCA

L'ánima meva
d'amor no l'ha estimat.

SAID

Qué!

BLANCA

Vos ho juro.
Salvéulos!

SAID

Qué! Qué diu?...

BLANCA, *suplicant.*

Oh!

SAID

Tú!... A aquest home?...

BLANCA

No: no'l puch estimar.

SAID

Tú! Es cert?...

BLANCA

Salvéulos!

SAID

Oh! Tórnaho á jurar, mes que jo't miri.

BLANCA

Per Jesús!

(Said fa ab lo cap que per Jesús no la creu.)

Per un Deu qu'es meu y es vostre!

(Said torna á fer lo mateix moviment d'incredulitat.)

Per nostras mares!

SAID

Ah! Sí! Sí!

BLANCA

Corréuhi!

SAID

Mes aquell bes!...

BLANCA

D'agrahiment y fora!

SAID

Blanca! Blanca!

BLANCA

'Ls instants!...

SAID

Si això es mentida
que us mati Alá.

(Al moment de corre Said cap á la escala baixa Hassen.)

ESCENA XIV

BLANCA, SAID, HASSEN

HASSEN

Said.

SAID

Qué es d'ells?

HASSEN, *en so de queixa.*

No'ls matan,
perque Joanot no ho vol!

BLANCA

Ah!

HASSEN

En tant se veja
ton segon ell aquí, ni raig, ni gota
caurá de sanch cristiana.

SAID, *á Blanca.*

Ho veyeu!...

BLANCA

Gracias!

Mes...

SAID, *comprenentla.*

Hont son?

HASSEN

Ben tancats; las claus las porta
en Joanot.

BLANCA, *ab satisfacció mirant al cel.*

Oh!

SAID, *ab conmoció.*

Deixéume: us ho demano!

BLANCA

(Deu meu! Gracias. Oh, si, que tu m'escoltas.
S'han salvat y es Said qui ab mas paraulas
compassiu s'ha tornat, qu'ell los perdona.)

(Se'n va al camarot.)

ESCENA XV

SAID, HASSEN. Said pensatiu, no para atenció á lo que li diu Hassen.

HASSEN

Mes de cor jo t'ho dich, si no li llevas
lo cárrech en la nau... Aquí s'estiman

á Malek, y murmuran de que't tornas
caragirat. Fa poch que amenassavan
molts contra tú de rebelarse: deyan
qu'ets boig... ó que'ls traheixes. No m'esplico
com Joanot de sas mans ha pogut treure
los dos cristians. Mes véshi que disputan
en Joanot y en Malek. Si'ls sento! Véshi.

(Said poch á poch sembla despertar: sa cara indica felicitat.)

SAID

Quin día més hermós! Fa bó de veure
la llum avuy! Hassen, no se t'enxampla
lo pit al respirar?

HASSEN, *sorprés de lo que li diu.*

Said!

SAID, *sens fixarse en sa extranyesa.*

Acóstat,
que't vull estrényer... ca fidel!

(Abrassantlo.)

Quin'ira
que'm deus tenir á voltas!

HASSEN, *per las disputas dels de dalt.*

Mes repara...

SAID, *portantlo á la finestra.*

Mira, mira: qué aucells! Y mira, volan
de dos en dos!

HASSEN

Said, aprop de terra
nos diuhen ells que som.

SAID

Qué! No, no; ara
la terra será lluny. No m'ho recordis!

HASSEN

Y ab tot, dintre un instant...

SAID, *violentament duyentlo lluny del cuarto de Blanca.*

Oh! Per qué cridas?
També ets traidor al capitá? Si ella
t'hagués sentit!...

HASSEN

Senyor!

SAID, *ab entussiasme.*

Dáume las onas,
eternament alsantse entre la terra
y mon vaixell! Oh, com montanyas vingan:
mes la terra, jamay! Hassen no gosas
sino ab odi tu? Digas: no somniares
en ta vida, un sol cop, ab una ditxa
compresa .. y may sentida? No vejeres,
los ulls tancats, vagar sobre la terra,
sens forma, ni colors, mes certa, hermosa,
(Ab rudesa y energia salvatje.)
la dona qu'es per tú; qu'es teva, teva,
com teu es lo teu ser; que't la reclama
lo tirá d'aquí dins?
(Per son cor.)
No la vejeres?
No l'has sentida may posant la boca
sobre ta orella, y dirte: jo t'estimo,
jo't tinch pietat! Qué hi fá que t'aborreixi
tot un mon corromput, ay pobre! Un día
vindré per no deixarte. Espera!... Espera!
Hassen no l'has sentit?

HASSEN, *estúpidament.*

Sí; y quan desperto
ella no hi es, y la botella es buyda.
Tu t'embriagas també!

SAID, *ab tristesa y compassió.*

Oh! Miserable!
Munt de carn per podrir!

HASSEN

Y bé: la dona
qu'esperavas es ella? La... cristiana?

SAID

(Ah! So jo'l miserable!)

HASSEN, *anant al peu de la escala.*

Sents? Renyeixen
á dalt. Te perts! (Com s'ha tornat!)
(Se sent la veu de dos que disputan.)

SAID, *vacila en pujar á coberta. Quan se determina veu que baixan Joanot y Malek.*

Inspiram,
Alá!

ESCENA XVI

SAID, HASSEN, JOANOT, MALEK, OSMAN, MAHOMET, y altres CORSARIS. Sols baixan á la escena Joanot y Malek; los demés s'están uns á la escala y altres dalt, mirant ab interés á la escena. Baixarán poch á poch quan s'indiqui.

HASSEN

Ja son aquí.

MALEK, *ve disputant ab en Joanot.*

Veurém!

JOANOT

No'ls dono.

MALEK

Said.

SAID

Qué? Qué voleu?

MALEK

No més la vida
d'aquells dos presoners. Ell no'ls entrega,
y tú'ns los has donat.

SAID, *ab calma.*

Malek, entórnat
á dalt, y déixaho corre. Lo que fassi
en Joanot molt be está: y ay, si gosessis
ni á tocar sos vestits!

MALEK, *d'amagat de Said als de la escala.*

Baixeu!

(Van baixant poch á poch.)

SAID, *á Malek.*

Ta vida
de la seva'm respón.

JOANOT, *volent dir que ell los defensa.*

Jo hi soch.

HASSEN, *á Said.*

Devalla
tothom aquí...

MALEK, *parlant als que arriban.*

Es traidor.

SAID

Qué hi ha? Qué us porta,
minyons á aquesta cambra? Com la petja,
sens ma ordre hi poseu?

(Tots se miran; ningú gosa á parlar.)

OSMAN, *desde darrera de tots ab por.*

Volém...

SAID

Quí parla?
Romp lo cercle y acóstat.

(Pausa.)

Cóm t'aturas?
Donchs qué voléu?

(Pausa.)

Que parli algú.

MALEK, *desde'l fons dels grupos.*

Que treguis
á en Joanot, y en son lloch...

SAID

Sí: á tu t'hi posi:
á tú que deus ser dona, puig t'amagas.

OSMAN

Es renegat.

SAID, *resolt*

Be, qué cerquéu?

MALEK, *ab desvergonyiment.*

Voldrían
trobar lo seu arraix, lo cap de colla
que manava'l vaixell, ferm en la lluyta,
sever ab los vensuts: aquí, més que amo,
nostre company. Avuy... en lloch lo miran;

qu'en sa plassa han trobat tantsols... un home
servidor obedient d'una captiva.

SAID

Mal escorpit, no sé com no t'esclafo
sota dels peus lo crani!

MAHOMET

Es qu'ell se queixa
per tots: dona'ls cristians.

MALEK

Minyons, servulo
y agenolleus devant d'aqueixa dona.

SAID

T'haig de matar!...

(Tots s'interposan.)

JOANOT, *volent dirli que sia prudent.*

Said!

HASSEN, *á Malek.*

Cobart!

MALEK, *á Said: sempre amagat.*

Au, vina.

SAID

Per qué'm priveu'l pas? Tú, vil, acóstat;
y tots, tots aneu lluny! Va, tots enrera!

(Los corsaris retrocedeixen poch á poch. Malek sempre darrera'l grupo.)

Ira d'Alá! lo camp es ample, vina.

MALEK, *irónich.*

Me vols matar?

SAID

Poruch! Jo tinch una arma,
tu un altra'n tens: au, cos á cos; fins l'últim
glatit del cor.

(Said avansa. Malek recula. Said du l'arma á la má. Malek la má al pom, sens treure'l punyal.)

MALEK

Tu ets nostre arraix.

SAID

No gosas,
miserable!

OSMAN, *excitant á Malek.*

Apa, donchs.

MALEK

Sí; vol ma vida
per plaure á n'ells.

SAID, *apartant lo grupo y anantlo á embestir.*

Vas á morir: prou!

CORSARI, *desde dintre.*

Terra!

SAID, *baixant lo bras.*

Ah!

MAHOMET

Terra!

(Tots los piratas han demostrat sa alegria menos Said y Joanot.)

OSMAN

Alger al fí!

ESCENA XVII

Los anteriors y BLANCA, esglayada.

BLANCA

Ah!

SAID, *amenassant ab lo puny la terra que veu per la finestra desde'l mitj de la cambra.*

Malehida!

BLANCA

Terra! Ah!

MALEK, *als seus.*

Aném amunt; ja som á casa.

(Los corsaris comensan á moures per pujar á coberta.)

BLANCA, *á Said en veu baixa per lo terror.*

Pietat! Pietat!

MALEK, *aturant als piratas mostrántloshi á Said parlant ab Blanca.*

Jo no me'n fío, miréulo.
Nos vol trahir: está venut.

(Los piratas al peu de la escala parlan baix excitats per Malek. Joanot y Hassen no han d'estar ab los altres piratas.)

BLANCA, *á Said.*

M'esglaya
eixa terra! Tinch por!

SAID

(Oh! Quína angoixa!
Qué fer! Vaig á entregarla! Ella es captiva,
y ja á port no hi tinch dret!)

BLANCA

Socors!

MALEK

Miréulo.

BLANCA

Nos heu salvat per véndrens?

SAID, *tement que'ls altres se'n adonin.*

Calla! Calla!

BLANCA

Matéunos! Quín espant!

SAID, *resolt.*

Qué vols, qué, digas?

BLANCA

Oh! Eixa terra! Fugir!

HASSEN, *comprenent lo que va á fer Said.*

Said!

SAID, *resolt.*

(Me jugo
la vida.)
(Fingint.)
M'os companys, no lluny se troba
una nau de cristians: jo vos la entrego.
Quína cassa minyons! Girém las velas,
má al timó y mar endins un'altra volta.

HASSEN, *á Said.*

Que't perts!

SAID, *ab rudesa.*

Callas, ó't mato!

JOANOT

(Si salvarlos
pogués!...)

(Joanot tota aquesta escena ha d'estarse en lloch molt visible y se'l té de veure lluytant ab la realisació de un projecte.)

SAID

Companys, á dalt jo us dich!

JOANOT, *d'amagat ha recullit armas dels murs.*

(Y ara
á morir ó á salvarlos. Pit y fora!)

(Fuig escala amunt ab un feix d'armas.)

SAID

Las velas y'l timó!... qu'espereu?

MALEK

Bregas
en vá: no t'han de creure, que'ls enganyas.

SAID

Amunt tots! Per Alá!

MALEK

Vols que tas ordres
obehim? D'esta dona fens entrega
y girém lo timó.

BLANCA, *ab terror.*

Ah!

MAHOMET, *rihent estúpidament.*

Y jo la guardo
fins á terra: paraula.

OSMAN

Sí. Cert.

MALEK

Vinga.

SAID

Qui donga un pas li esqueixo las entranyas.

BLANCA

No'm deixéu!

MALEK, *als corsaris.*

Es traidor.

SAID, *á Blanca ab angúnia.*

Ah, calla! Calla!

HASSEN, *á Said.*

Jo no us deixo!

MALEK

Arrenquémli!

SAID

Tots enrera!

MAHOMET

Morin los dos!

BLANCA

Ah!

SAID

Vils!

(Al moment de combatre y quan Said no pot resistir la arremesa dels corsaris se sent lo corn. Sorpresa de tothom)

MALEK

Qui l'ha donada?

OSMAN

Es l'ordre de virar!

(Alguns corsaris se'n van corrents á la cuberta.)

HASSEN

Y girém!

MAHOMET

Torna

la nau en dins!

OSMAN, *senyalant dalt desde mitja escala.*

Combaten! Traició!

MALEK, *pujant la escala seguit dels demés corsaris.*

En l'ayre

tothom!

MAHOMET, *desde dalt als corsaris que pujan.*

Traició!

HASSEN, *pujant l'últim fins á mitja escala.*

Qué passa á dalt!

SAID, *abstret ab Blanca.*

Té, mira:

mar endins altre cop! Qué més vols, dona?
Qué vols de mí?

BLANCA

Oh, gracias, mes...

HASSEN, *aterrat tornant á baixar.*

Combaten
á dalt: ves!

SAID, *per son cor.*

(Y jo aquí!)

HASSEN

Que está venuda
la nau! Joanot nos ha trait! Que matan
als nostres, los cristians!

(Desapareix Hassen. Said lo vol seguir pero Blanca'l reté lluytant ab ell tota la vinenta escena.)

ESCENA XVIII

SAID y BLANCA. La remor del combat s'ha de sentir á dalt fins á caure'l teló.

SAID

Per Alá!

BLANCA

Ah!

SAID

Lluytan
los meus ab tos germans: déixam! Apártat!

BLANCA, *lligantlo ab sos brassos ab desesperació.*

No us en aneu!

SAID

Que son ma gent!

BLANCA

No!

SAID

'M lligas

ab tas mans!

BLANCA

No! Pietat!

SAID, *ab ira salvatje.*

Pas! Pas!

BLANCA

No!

SAID, *lluytant ab ella van cap á la escala.*

Déixam!

BLANCA, *cau de genolls mes sempre lligantlo ab sos brassos.*

Oh!

SAID, *als de dalt.*

Coratje! Ah!

(Said cau de genolls arrastrat per Blanca.)

BLANCA

Perdó!

SAID, *d'una revolada se desprén de Blanca axecantse terristech.*

Malehida sigas!

ESCENA XIX

BLANCA, SAID, FERRÁN, CARLES, JOANOT, GUILLEM, soldats del rey d'Espanya y mariners catalans. Said ha pujat tres grahons y torna á baixar rápidament veyent dalt á Carles, Ferrán y'ls seus.

BLANCA

Ah!

CARLES, *aturat dalt.*

Guanyá Deu!

FERRÁN

La nau es nostra.

SAID, *del mitj de la escena.*

Oh! Rábia!

(Fent un moviment pera tornar á anar á dalt.)

Mare! No, may!

FERRÁN

A ell!

SAID, *decididament volent anar contra'ls que baixan.*

Matant que'm matin!

BLANCA, *interposantse á Said estesa de brassos.*

Vida per vida!

FERRÁN, *volentla apartar.*

Blanca!

CARLES, *anant á ferir á Said seguit dels soldats.*

A mort!

(Tots han baixat precipitadament.)

BLANCA, *á son pare, amenassantse ab lo punyal y estrenyent á Said ab lo bras lliure, pera defensarlo.*

Toquéulo!

(Ferrán crit de sorpresa, Carles de desesperació, los soldats abaixan las armas retrocedint.)

TELÓ RÁPIT

Acte tercer

La mateixa decoració.

ESCENA PRIMERA

BLANCA, GUILLEM, ROCH. Blanca está assentada devant de la porta que fins ara havía sigut son camarot y en la qual está tancat Said. S'ha de veure que lluyta ab la son. Guillem y Roch conversan sentats ben lluny de Blanca. Es de nit.

ROCH

Te farán capitá.

GUILLEM

Jo be ho mereixo:
mes per só no'n seré. Roch, qui pidola
arreplega'l que vol; pero'l qu'es digne
y espera en un recó, d'allí no'l treuhen.

ROCH

Ay, ay!... Jo'm creya...

GUILLEM

Mal cregut.

ROCH

Te porta
voluntat en Ferrán.

GUILLEM

Mes ell no'ns mana.

ROCH

Ay, ay!

GUILLEM

Ell á vosaltres us goberna;
gent de mar... Y nosaltres... la milicia,
obehim á don Carles.

ROCH

Som al aygua.

GUILLEM

En terra com en mar lo rey ordena;
y hont hi ha militars...

ROCH

Ay, ay!

GUILLEM

Ves, digam
que puch esperar d'ell!

ROCH

D'ell?

GUILLEM

De don Carles.
Com vols que conti'l que jo he fet? D'enveja
si'm feyan capitá prou moriría.

ROCH

Aixó es odiós!

GUILLEM. *sempre ab molta vanitat.*

Sap lo que he fet... Y digas:
tú, no ho saps pas?

ROCH

Jo, prou: que quan ho deyas
á en Joseph ho sentit.

GUILLEM

Mes á tú encara
no t'ho he contat expressament.

ROCH

No.

GUILLEM

Escolta
donchs.

ROCH

Si tot ho he sentit.

GUILLEM

Mes no t'ho deya
á tú, Roch.

ROCH

Es ben cert.

GUILLEM

Seu: y prepárat

á admirarte. Fará com á tres horas
tots estavam tancats y entre cadenas.

ROCH

Be ho sé!

GUILLEM

Fins lo patró.

ROCH

Just.

GUILLEM

Y don Carles,
que allí'ls dugueren feya poch. Totduna
gros feix d'armas tiraren per la reixa.
Qué será aixó?'ns diguerem.

ROCH

No gosavam
á tocarne pas cap.

GUILLEM

Jo dich: tu escoltas.
S'obrí la porta: entrá en Joanot: alséuvos,
ell nos va dir, so renegat, mes ara
Deu m'ha tocat lo cor: jo vos deslliuro,
mes al combat, minyons, un altra volta!
Aquí dins disputavan: tots eixirem
sens fer brugit de la presó, ab las armas:
jo'l primer!

ROCH

Oy que no!

GUILLEM

Jo'l primer, xímple.
Veus com tot no ho sabías? Jo, á la feyna;

cop al timó y enrera, cap á Espanya
ja tornem: mes de prompte com á furias
d'aquí surtiren los piratas: véurels,
y embestirlos rabent y destrossarlos,
tot fou hu: com á ratas los seguirem
d'assí d'allá. Y á l'aygua los que queyan.
Jo'l primer vaig matar.

ROCH

En Ferrán.

GUILLEM, *negantho.*

Calla.

ROCH

Jo'n ferí un.

GUILLEM

Jo set. Y l teu vuyt.

ROCH

Doncas...
jo no he fet res?

GUILLEM

Jo vuyt.

ROCH

Mes no ho vull creure!

GUILLEM, *alsantse.*

Si jo no hagués sigut!...

ROCH, *rihent.*

Tú!

BLANCA, *sobressaltada. Aixecantse y tornant á seure.*

Ah! No.'M dormía;

se'm tancavan los ulls!... Aquí, desperta:
y'm punxaré si cal per deixondarme.

ROCH

Qué diu?

GUILLEM

Cal Vetlla'l camarot. Hi ha dintre
l'arraix. No'l poden pendre perque'l guarda
la filla de don Carles.

ROCH

Que'l defensi
ja es ben estrany.

GUILLEM

Com qu'está boja.

ROCH

Boja!
Ay, ay!

GUILLEM

O endemoniada. Ves, esplícaho;
ella casi una monja!

ROCH

Sí?

GUILLEM

La duyan
á profesar á Barcelona; y ara
veyésses com defensa aquella porta!
Quan baixárem aquí tots á la una,
mes jo'l primer, á cassa nos llensárem
de Said, y, figúrat la sorpresa
quan la veyém á n'ella defensantlo.
Tots quedarem parats. Filla, ma filla,

son pare li va dir, cal que aquest home
mori al instant: apártat. Si? Donchs ella,
muda y altiva, defensantlo y fora.

ROCH

Aqqí hi balla'l dimoni.

GUILLEM

Y té; tossuda
ni dorm ni's mou; com si ella fos de pedra.

ROCH, *cremat*

Y perque no la treuhen: jo, son pare,
l'agafo per un bras y á la filosa!
Las donas ab rigor...

GUILLEM

Sí: quan arriban
treu un punyal y'signa'l pit serena.

ROCH

Ay, ay!

GUILLEM

Y'ns han manat que no li diga
ningú ni un mot.

ROCH

Sortim d'aquí! Jo't juro
que aixó acabará mal.

GUILLEM

Mírala.

ROCH, *senyantse.*

Anémsen.
Jesús!

GUILLEM, *tot anansen*

Y donchs, ja ho veus. Te creus encara
que'm farán capitá?

ROCH

Guillem, me temo
que deixarém dintre del mar los ossos.

(Per un moviment de Blanca.)

Mira: es art del dimoni. Jesús!

(Desapareixen tots dos.)

ESCENA II

BLANCA, somniant.

Pare!
Oh, no; no! Enrera! Tots enrera!... Afora!
No, vils! Oh, no'l toquéu!

(Despertant.)

Ah, quina angunia!

(Mirant per tot.)

Res. Donchs me creya que altre cop venian.
Sola estich. Quin repós! Y cóm no tornan!
Perqu'ells volen sa vida. Mes jo, dona,
son cos defensaré mentres respiri!

(En veu baixa.)

Que jo no vull que mori, qu'en ell trobo
quelcóm que no hi ha en lloch, y á n'ell me llensa
no sé pas qué!... Dins mon cervell, perdudas,
rebrotan, al mirarlo, de las nínas.

lo grat recort, los besos de la mare,
los ulls de Deu amorosits!... Y aluna
lo desitj d'abrassarlo m'esperona
y de darli la vida unint los llabis!...
Qu'ell per mí s'ha perdut!...

(Horroritzada de sí mateixa.)

Mes estich folla!
Ni per Deu en lo claustre'm consumia
aquest afany que'm crema. Quí! Quí baixa!

ESCENA III

BLANCA, JOANOT

JOANOT

Senyora!

BLANCA

Ah! Vénen!

JOANOT

Jo li duch, senyora,
la salvació á Said.

BLANCA

Traidor, anéusen:
no us vull veure devant.

JOANOT

Jo us ho demano...

BLANCA

No us acostéu; fator de traidoría
hi ha en vos!

JOANOT

Mes escoltéume!...

BLANCA

Vos venguéreu
á Deu nostre senyor; y ara, suara,
á vostr'amo heu venut per redimirvos.
No'n teniu prou, villá, perque us perdoni
Deu la culpa primera? Voleu darli
de vostr'amo la sanch?

JOANOT

Calleu!

BLANCA

Vil, Judas!

JOANOT, *ab vehemencia.*

Jo'l salvaré. Vull véurel!...

BLANCA

No: us envía
mon pare. Anéu!

JOANOT

Oh! Jo us juro! Ho juro!...
Donchs diguéume, senyora, qué!... Volíau
véurem fidel al crim? A aquestas horas
lo vostre cos ja fora al mar, despulla
dels jochs dels miserables; vostre pare,
vostre cosí, tots morts. Y si aquest home
hagués vensut á aquellas feras, dintre
d'Alger ja fórau tots, y vos... serventa
d'un prímpcep embrutit.

BLANCA

No'n feu memoria.
Ah, calléu!

JOANOT

Y jo boig que fantasiava
redimintvos á tots fervos ditxosos,
y guanyarme'l perdó de vostres llabis
devant de Deu! Jo deya, ella quan torni
al claustre que li obro, en tant que visca
pregará al bon Jesús perque perdoni
á aquest trist renegat! Y com m'ho creya!...

BLANCA

(Oh! Que hi ha dintre mí que sas paraulas
me fan avergonyir!)

JOANOT

Y aixó us enutja?
Jo que us salvava y'm salvava alhora!

BLANCA

Ah, no, no seguiu pas; que dintre l'ánima
se'm clavan vostres mots! Que sé jo, trista,
lo que vull y'l que dich!...

JOANOT

Donchs escoltéume.
Quan siga fosch jo vinch; á vostre pare
aquí escrich una carta; en ella conto
que á Said jo l'he mort, qu'en ell me venjo,
y'm llenso al mar afatigat de viure.
Mes jo no ho faré pas: las vestiduras
cambiaré ab en Said, y assobre'l rostre
un tir m'aviaré que m'estrefassi,
y ell estará salvat. Llavors, quí'l cerca!
Creurán tenir son cos, y mon cadavre

jayent al fons del mar. En tant en l'ombra
ell viurá en eixa cambra: al ser en terra
que fugi!...

BLANCA

Si us sentían!... Mes confosa
estich al escoltarvos!...

JOANOT

Es que estimo
á aquest home, senyora, com á un pare,
es que baix d'eixa crosta de feresa
hi ha un ánima qu'es d'or!

BLANCA

Quín goig sentirvos!

JOANOT

Senyora, venen.

ESCENA IV

BLANCA, JOANOT, FERRÁN

FERRÁN

Blanca.

BLANCA, *corrent devant de la porta.*

(Ay d'ell si prova!...)

FERRÁN, *ab serenitat.*

Vos! Qué feu vos aquí?

JOANOT

Senyor, tractava
de convéncela...

FERRÁN

Aneu. Molt agrahida
nostra ánima us está per lo que féreu;
lo demés... sols á un pare li pertoca.

JOANOT

Be está. (Jo tornaré que'm val la vida!)

ESCENA V

BLANCA, FERRÁN. Ella vora la porta de Said.

FERRÁN

(Cóm faré per convéncela?) Cosina.
(Blanca no fa cap moviment fins que sent lo nom de son pare.)
Blanca. Blanca. No'm sents? Un'altra volta
va á venir lo teu pare.

BLANCA

Oh, no: no! Prégal,
Ferrán, que no s'acosti, que no vinga!
Jo aquí he jurat morir: per esta porta
sols Deu hi passará mentres jo aleni.

FERRÁN

Mes escolta...

BLANCA

No. Deu...

FERRÁN

Jo t'ho demano
per ta ditxa no més.

BLANCA

En vá!

FERRÁN

Estás certa
de que fas lo que deus? Si fos un rapte
no més de bojería ta conducta...

BLANCA

Ah, no, Ferrán: jo estimo á Deu com sempre;
mes per çó que l'estimo, vull á est home
arrencar de las urpas del diable.

(Ab emoció intensa.)

FERRÁN

Donchs y'ls altres que han mort? Ves com s'esplica
ta humanitat no més per un.

BLANCA

Ma honra,
ma vida... tot li dech.

FERRÁN

Mes tu no'l matas:
l'has defensat quant has pogut...

BLANCA

Oh,'t prego
que li digas al pare que no vinga!
Si, Ferrán, per pietat, qu'ell no s'acosti:
que'm deixi aquí morir: jo t'ho demano!

FERRAN, *mirantla ab tristesa:*

Qui t'hagués aixó dit un mes enrera!
Un temps té de venir que tú, la monja,
la monja, si, puig sols avuy te manca
pendre'l vel del Senyor, y aprop hi eras:
un temps vindrá que oferirás la vida,
per contas de Jesús, á un de Mahoma!
Oh! Y aquesta ets be tú! Si ara't vegessin!
Si't vegessin las monjas mallorquinas
de germana tornera d'un pirata!

BLANCA, *cubrintse'l rostre y plorant.*

Ferrán, Ferrán, es cert! Mes com te gosas
en matarme cent cops: no tens entranyas;
sino'm compadirías?

FERRÁN

Blanca, 't juro
que'm fas pietat!

BLANCA, *plorant.*

Deu meu!

FERRÁN

Ets á un abisme
y potser tu mateixa, tu; ay, ignoras
la fondária!...

BLANCA, *ab desesperació.*

M'ofego, y no desitjo
sortir del fons!

FERRÁN

(L'estima. Oh, desgraciada!
Mes qui ho desfá?)

ESCENA VI

BLANCA, CARLES, FERRÁN, ROCH. Roch ajuda á baixar á Carles alguns grahons y s'entorna.

ROCH

Senyor per aquí.

CARLES, *molt abatut.*

Vésten:

aia ja puch.

(Carles baixa sol lentament.)

FERRÁN, *á Blanca.*

Ton pare, Blanca, míral.

BLANCA, *á Ferrán.*

Deixéume!

FERRÁN, *á Blanca.*

No pot ser!...

BLANCA

Oh!

CARLES, *agafantse d'un bras á Ferrán.*

Ferrán!...

FERRÁN, *á Carles ab afecte y en veu baixa.*

Calma!

CARLES

Ferrán... hont es... ma filla?

FERRÁN

Asserenéuvos
de primer, oncle.

(Ferran lo te abrassat.)

BLANCA, *enternida al veure son pare.*

(Y m'aborreix! Oh forsas!
Donéume forsas, Deu! Si jo podía...)

(Vacilant d'anar ab son pare.)

(Ah, sí:'l convenceré...) Pare!

CARLES, *abrassantla.*

Oh, ma Blanca!

BLANCA

Pare, pare!...

CARLES

Ma filla!

FERRÁN

(Sí: que plorin.
Diantre de dona!)

CARLES

Aixís, aixís: que't veja
sobre mon cor... Me deyan que aborrías
á ton pare...

BLANCA

Oh, no!...

CARLES

'M deyan que tú l'ánima
havías dat á Llucifer!...

BLANCA, *ab horror.*

No!...

CARLES

'M deyan
que tu, la esposa de Jesús volguda,
defensavas la vida á un miserable,
del mal lladre rebrot!

(Blanca amaga'l cap en lo pit de son pare.)

FERRÁN

Deu!

CARLES

Pobre filla!
No saben qu'ets del cel: que vols que morin
sos enemichs. Sens remisió!

(Blanca s'aparta, resolta, de son pare.)

FERRÁN

(No'ls deixo!)

CARLES, *sever.*

Blanca!

BLANCA, *sens plorar.*

Vull qu'ell se salvi.

FERRAN, *contenint sa explosió d'ira.*

Per Deu, oncle!

CARLES, *á Ferrán.*

Es ella qui ha parlat? Era ma filla?

BLANCA

Deu meu, Deu meu!

FERRAN, *volentlos calmar.*

Escolta, Blanca; oncle...

CARLES,

Ferrán, tú ho has sentit?

BLANCA, *cayent á sos peus.*

Perdó, mon pare.
perdó per ell!...

CARLES

Oh, apártat: de vergonya
ni sé hont clavar los ulls. No ets filla meva.

BLANCA, *suplicant.*

Ah, pare!

FERRÁN, *volent aturarlo per lo que va á dir.*

Oncle: no!

CARLES

Mes te valdría
que no haguesses nascut: que la foguera
t'hagués rebut, al naixer de ta mare!

BLANCA

Ah!

FERRAN

No es aixís!

CARLES, *imperatiu.*

Ferrán, aquesta dona
apártala á un costat, y obre eixa cambra.

BLANCA, *corrent á la porta á mitja veu.*

Oh, no; no passarán!

CARLES, *imperatiu.*

Fésho!

FERRAN, *á Carles.*

Escoltéume.
Mes, oncle, assereneuvos!

CARLES, *decidit.*

Ferrán!

BLANCA, *á Ferrán.*

Oume.
tu per pietat: ell m'ha salvat la vida!...

FERRAN

Si, pero...

BLANCA, *per son cor; á Ferrán.*

Y aquí dintre, aquí'm demanan
que no crega á mon pare. A cau d'orella.
(Suplicant, pero resolta.)
Ferrán: no vull morir, mes si á ell lo matan,
jo'm mataré!

FERRAN, *horroritsat.*

No! Calla!

CARLES, *després de moures ab desesperació per la escena s'acosta á la escala.*

Aquí, mos homes!

FERRÁN

(Si no ha nascut per monja: si jo ho deya!
L'han oprimit y esclata.)

ESCENA VII

BLANCA, FERRAN, CARLES, GUILLEM y dos SOLDATS

GUILLEM

Se'ns demana?

CARLES

Sí.

BLANCA, *aterrada.*

Oh!

FERRAN, *á Guillem y als soldats sens que ho senti Carles*

Espereu.

(Los soldats se quedan en los últims grahons de la escala.)

CARLES

(Que tot acabi.)

FERRAN, *á Carles.*

Oncle
manéulos avansar, y á vostra filla
la veuréu caure morta: l'ordre esperan.

CARLES

Oh, fins tú contra mí! Tots corrompuda
teníu l'ánima donch! Jo que á ma imatge
he enmotllat lo seu cor!... Jo que la he treta
del fanch del mon sens que taqués sas alas!...
Deu meu, donchs qué t'he fet? Per qué'm castigas?

FERRÁN

Oncle, miréula: la heu cregut ben vostra
perque á un claustre la heu dut!... Quánta follía!
L'aygua li heu pres, mes no la set: sos llabis
senten la font y s'obren. Si es la vida.

CARLES

Qué! Qué dius! No't comprench.

FERRAN

Que no va náixer
esta ánima pel claustre.

CARLES

Oh!

FERRAN

No: y vé un día
que la poncella es flor, y reb sa aroma
la llum primera que ha tocat sas fullas.
(Per Blanca.)
Si en tot ho diu: no ho coneixéu encara?
(Per son cor sens que Blanca'l senti.)
Jo ho veig y ab estos ulls que no menteixen:
per Said sent amor la vostra filla!

CARLES

Deu! Oh, Deu!

(Carles corre á Blanca agafantla pel bras y la porta al mitj.)

BLANCA

Ah!

CARLES, *ab feresa, fentla caure de genolls.*

Agenóllat! Júram, júram
que no estimas á eix home! Júraho! parla!

BLANCA

Ah, jo no sé res, pare; no.

FERRAN

(La pobre!)

BLANCA

Perdó!

CARLES, *sacudintla pel bras.*

Júraho.

BLANCA

Perdó!... Qué sé jo, trista,
lo que passa en mon cor? Veig que s'allunya
devant mos ulls la celda: jo combato
per desitjar tornarhi, y no ho desstjo.
Se tancan los meus ulls, y veig á est home;
los obro, y penso en ell!... Y ay, no m'espanta!

(S'ha aixecat exaltada. Son pare ha fugit á un costat per no sentirla.)

Es un pecat, me dich; tu ho saps; y á dintre
de mon ser hi ha una veu que tot, tot omple
pera cridar: aixó es pecat, mes vúlgaho.
Y ni al infern tinch por, que fantasiejo,
quan per mí s'obri'l cel, durli en mos brassos,
son cap entre mos hábits de clausura,
cridant perdó per tot, fins á las plantas
de Deu nostre Senyor: y si li nega,
entornarme jo ab ell, pregant sentada
á la porta del cel, fins que'l perdoni!
Mes, ah, que'l voldrá Deu, que á tots es pare!

FERRÁN, *espantat de lo que ha dit.*

Blanca, prou!

CARLES

Qu'he sentit! Ah! Sacrilegi!
l'ha embruixada aquest vil: l'encant que's rompi
Oh, Deu, fes tu justicia; Deu, castiga
tu per tas mans!

FERRAN

Qué aneu á fer? No oncle!

CARLES

Soldats, aquí: jo en nom de Deu vos mano
que obriu aquella porta.

(Los soldats vacilan á una indicació de Ferrán.)

BLANCA

Ah!

CARLES, *á Blanca.*

'T maleheixo
si mous ni un pas. Só'l rey: só'l Deu: só'l pare!
Avant, soldats!

BLANCA, *corrents, y estenentse de brassos devant de la porta.*

No: may!

CARLES

Avant!

(Los soldats avansan.)

BLANCA

Feríume!

(Al acte d'avansar los soldats ja un xiscle Blanca y s'obre la porta del camarot.)

ESCENA VIII

SAID, BLANCA, CARLES, FERRÁN, GUILLEM y SOLDATS. Said seré. Guillem y'ls soldats instats per Ferrán y veyent que Said se presenta retrocedeixen tranquilament. Ferrán vigila á Guillem y als soldats.

SAID

No: aturéuvos.

BLANCA

Ah!

CARLES, *mirant al cel.*

Gracias.

FERRÁN, *á Guillem.*

A mí créume,
y serás capitá!

GUILLEM, *á Ferrán.*

Oh sí!

FERRÁN, *indicantli la escala.*

Allá: y no't mogas
fins á tant que jo ho diga.

(Guillem ab los soldats se retira hont li ha indicat Ferrán.)

SAID, *ha anat treyentse las armas y llensantlas.)*

També est'arma:
totas! Prenéume.

BLANCA

Ah!

CARLES, *al soldats.*

Lliguéulo.

(Los soldats miran ab Ferrán y no's mohuen.)

FERRAN

Oncle,
prudencia ja qu'es nostre. Vostra filla
té un punyal...

CARLES

Ferrán, prenli!

FERRAN

(Qui ho acaba
aixó?)

SAID, *ab tristesa.*

Y donchs, qu'esperéu? No hi ha una fulla
d'acer sobre mon cos. Ben sol me trobo...

CARLES

Ferrán...

(Pregantli que fassa donar lo punyal á Blanca.)

FERRAN

Oh, Blanca, vina ab mí: s'entrega...

BLANCA, *mostrant lo punyal.*

Prenéulo donchs.

SAID

No'm coneixéu? Jo era
l'arraix d'aquest vaixell. Jo la he enfonsada
la vostra nau. Aquí en ma vestidura

hi ha sanch dels mariners que la guarnían.
Per qué, donchs, no veniu si jo m'entrego?
Teniu mos punys: lliguéulos. Eixa turba
qu'espera aquí? Feu via á vostra Espanya
y jo, jo encara aleno! Aixó es vergonya!
Quartejeu lo meu cos, y allá en la punta
del pal major claveu mon cap; qúe miri
ab estos ulls mateixos, com s'emportan,
perseguintse'ls taurons, las filagarsas
de ma carn aborrida; y que jo us veja
entrar á Barcelona, desplegadas
las velas al oreig y tots de joya
malehint al arraix; que jo seguintvos

(Se senten los gemechs de Blanca.)

aniré ab lo mirar fins que la vista
me la arrenquin los corps. Veniu: prenéume!...
(Per qué hauré conegut á aquesta dona!)

CARLES, *va á embestir á Said y's conté: vol manar que l'agafin y s'atura ab rábia mirant á Blanca.*

Deu poderós!... Si n'ets de miserable,
hipócrita y ruhí! Dius que t'entregas
y te'n rius de nosaltres! Cobart! Trobas

(Per lo punyal de Blanca.)

allá un fré que'ns atura!... Vil!... é hi jugas!

SAID, *trasmudant la serenitat en rabia.*

Ira d'Alá! S'abrasan mas entranyas!
Encara tinch las unglas! Ans que mori
encara puch matar com una fera!

(Ensopega ab la mirada de Blanca y cambia de cop amorosit.)

No: calma. No! Prenéume aquesta vida!

BLANCA

(Com tremolo!)

SAID, *ab vehemencia*

Oh, patró!...

(A Carles.)

Vos hi va l'ánima:

jo sols vull que'm matéu!

CARLES

Deu te confonga!

SAID, *ab desesperació.*

No'm creuhen!

BLANCA

Oh!

CARLES

Dom l'arma de ma filla,

botxi!

SAID, *comprenent perque no l'agafan*

Ah... Ja ho veig tot! Senyora, Blanca!

(Ab estrema dolsura.)

BLANCA

Que!... No!

SAID

Sóc sols un pobre que la destra
vos estch suplicant. Daume en almoyna
vostre punyal.

BLANCA

No: may!

SAID

Tot ho sentía
d'allá, senyora: mes ja es tart. Deixéume
morir per vos!

BLANCA

Los vils! Los monstres! Parla,
lo senten, y son cor com una roca
ni's mou ni vacila.

CARLES, *á Ferrán.*

Y ho ha dit ella!
Caldrá que á Deu també la sacrifiqui?...

(Horroritzat de sas propias paraulas.)

SAID, *rihent pera ferse aburrir de Blanca; pero s'ha de descubrir sa pena creixent entre las riallas nerviosas, plorant després de las últimas paraulas.*

Deixéume ab mon destí! Ves qui defensa
á un capitá de lladres que'ls hi enfonsa
la nau al mar: que'ls roba; que'ls portava
á vendre á Alger! Lo criminal!... Per ferse
ab qr! Y vos, senyora, vostra vida
per ell voleu donar? Quan allá á Espanya
sabrán aixó, oh, senyora! Ell que renega
fins de vostre Jesús. Cóm á aquest monstre,
cóm tenirli pietat! Ni una mirada
meresch de compassió. Jo só una vibra:
jo us aborresch á tots; jo á vos, senyora,
vos vendría al basar si fósseu meva:

FERRAN *á Carles no podent contenir sa admiració.*

Te'l cor gran!

CARLES

Tu també!

BLANCA

Oh, pare, pare,
miréusel; no'l veyéu? Plorant!

SAID, *aixugantse'ls ulls d'una revolada, sabentli greu sa propia debilitat.*

Traidoras!

BLANCA, *ab energía.*

No us trenca'l cor?
(Per Said.)
No, no amaguéu la cara;
vull ablanir á aqueixos homes! Miral,
Ferrán; miréulo tots. Passá la lluyta;
ab los cayguts s'esbravan sols las feras!
Qué! Hi ha tigres aquí?...

FERRAN, *contenintlo.*

Oncle!

CARLES, *com boig.*

Justicia
sobre dels dos soldats!

BLANCA, *al grit de l'ánima.*

Ah!

FERRAN

Axo es desvari.
(Als soldats.)
Quet tothom!

CARLES

Que!...

FERRAN

A aquest home 'el defenso.

Ja no puch més: té l'ánima més noble
aquí que tots!

CARLES

Jo ho vull: jo! Soldats l'arma
tota en son pit. Donchs jo mateix!... Ah!

(Al acte d'avansar ell mateix pera ferir á Said te un desvaneixement y cau en brassos de Ferrán. Guillem corre á sostenirlo.)

FERRAN

Oncle!

BLANCA

Ah, pare!

SAID

Hont soch!

FERRÁN, *á Blanca.*

Res. La emoció. Que rebi
un xich d'ayre. No es res. Tothom que surti.

(Se l'emportan á cuberta mitj sostingut per Ferrán y Guillem. Los soldats los segueixen.)

Blanca, á tu que no't veja... Ja's retorna.

ESCENA IX

BLANCA, SAID

BLANCA

(Ah! No puch més!)

SAID

(Alá, jo te'l demano!
dónam un mon per entregarlo á n'ella.)

BLANCA

(Oh quin penar! Això es morir cent voltas.)

SAID

(Sí, si, jo tot vull dirli avans que arribin)
Senyora!... Blanca!... Perdonéume: us miro
per sobre d'aquest mon. Vos en la terra
no heu nascut, no, com han nascut los homes.
Vos sou d'altres espays: d'hont s'engendravan
lo somnis endolsits de ma infantesa.
Al véureus, al sentirvos!... Sols ab l'ayre
que moveu al passar, tota ma vida
tot lo meu ser, cos y ánima's desperta,
y sent, vibrant, que mor y viu alhora!
Y ab goig y penas, y ab desitjs y angunias
l'alé qu'heu respirat cerco y aspiro,
y en ell m'ofego y m'hi revolco l'ánima!
Y una onada potent, com la que arrenca
del fons del mar las rocas per llensarlas
contra del sol, la lluna y las estrellas,
una onada de sanch sospirs y besos,
y bramuls de salvatje y clams de joya,
y llágrimas y queixas y armonías,
esqueixantme al pujar trossos d'entranyas,
á mos llabis acut, y en ells reventa
pera dirvos, oh Blanca, que us estimo,
més que s'estima vostre Deu als ángels,
més que s'estima á sas huris Mahoma,
més que s'estiman tots los sers qu'alenan,
que tots los que han viscut, y'ls que han de viure,
esperits y mortals en cels y terras!

BLANCA *cubrintse'l rostre avergonyida.*

Oh, Deu!

SAID

La he ofés! Qu'has dit llengua traidora!

BLANCA

Ah, no!... que vull sentirvos! Vull sentirvos!
Mes deixéume amagar aixís lo rostre.

(Cubrintli la cara ab las mans.)

SAID

Y'm perdonéu? A mí!

BLANCA, *creyent haver sentit soroll.*

Son ells!

SAID

No encara:
no vé la mort!

BLANCA

La mort! Oh, que s'acosta!
Veniu, que jo us vull veure. No m'espanta
la claror, no! Quí sou? Deixeu que us miri
fins l'ánima pels ulls! Quí sou? Quín día
m'heu vist y us he vist jo? Quan me diguéreu
tot lo qu'ara m'heu dit, que un altra volta
jo ho havía escoltat de vostres llabis!
Ans de naixer potser, ans d'esta vida,
amorós com avuy vos me parlávau.
No, no aparteu'ls ulls: ara us vull veure
pel temps que no us he vist. Jo sens saberho
vos anyorava, y érau en mos somnis
de claustre y soletat. Jo no sabía
com érau vos llavors, y érau com ara!
Mes no vull que moriu, que á vostra vida

la meva s'ha arrelat! Qué hi fa que'ns voltin
en lloch de flors serpents, si ellas nos lligan?
Pobre! Del mon odiat! Sobre la terra
quant y quant heu patit! Quanta amargura
haurá begut vostra ánima reclosa
sempre en lo fons del pit sentint las ánsias
de volar com la meva, y entre reixas
pegant d'alas, glatint y fentse trossos!
Quant sufrir! Desdixat! Infelís! Pobre!

SAID

Y que tart heu vingut! Jo sol la marxa
d'aquesta vida he fet y avuy al terme
vos trobo del camí, vora'l sepulcre!

BLANCA, *ab energía y desesperació.*

Ah, no, Said! Ah, no! Que no vé l'hora
de morir, no! Deu meu, sento la vida
per tot mon ser brotar! Vull viure! Sálvans!

SAID

Ira d'Alá! Que tornin! Jo'ls espero:
jo esqueixaré son pit: jo sas entranyas
estampiré pels murs. Tigres, y resan
ells ab lo cor plé d'odi! Oh, tots que vingan!
Ja prou humilitat: la sanch m'ofega!
Jo vull morir matant!

BLANCA, *esglayada de la ráhia de Said.*

Said!

SAID, *cambiant sa desesperació en tendresa.*

Ah, Blanca,
si soch l'esclau, humil com la coloma!
Voleu que besi'ls peus de vostre pare,
y que besi la terra que trepitja!

BLANCA

Mes jo'l vull, oh mon Deu!... jo'l vull; salvéulo!

SAID

Tot es en vá: vos sou'l cel, jo l'aygua;
may s'ajuntan assí: mireu, s'ajuntan
no més en l'horitzó! Es en vá!

BLANCA

Ja venen!
Ah!

ESCENA X

BLANCA, SAID, FERRÁN

FERRÁN, *baixant ràpidament.*

Soch jo!

BLANCA, *volentlo fer retrocedir.*

No!

FERRÁN

Cosina, Blanca, escólta:
y vos. Jo us vull salvar!

SAID

Salveu á n'ella:
á mí... qué'm fa morir! Per qué la vida?

BLANCA

Ferrán...:

FERRÁN

No parlis, que ho sé tot. Per sobre
d'est amor d'infantesa hi ha, ma Blanca,
no més que ta ventura.
(Emportántsela á un costat perque no ho senti Said.)
Tú... l'estimas
á aquest home: ell es bó y's regenera
sobre ton cor. Donchs be, jo'm sacrifico
gustós per tú!... Y res més: que vull salvarlo,
ma cosina.

BLANCA

Oh! Ferrán, gracias!

FERRÁN

Espérat,
que ton pare com sempre vol sa vida!

BLANCA

Ah!

FERRÁN

Mes tot está á punt. Said, encara
tinch gent que'm creu: d'aquesta nau á popa
una barca hem baixat. Es nit; los núvols
cubreixen tot lo cel. De dalt vigilo
jo al oncle que no torni, y vos depressa
per aquí us arrieu.
(Per la finestra.)
Entreu en l'aygua;
á la barca ja sou! desfeu la corda;
moveu los rems... y á Alger avans de día!
Jo us guardaré de dalt. Blanca, depressa!
(A Blanca.)
Ell que t'estima tornará á trobarte.

BLANCA

Mes...

FERRAN

Qu'están per venir! Va, donchs. Tú, prega
que no surti la lluna.

(A Said.)

Sort!

SAID, *conmogut per la magnanimitat de Ferrán.*

Ah!'Ls brassos!

No me'ls negueu!

FERRAN, *abrassantlo.*

Said! Ab tota l'ánima!

BLANCA

Deu meu!

SAID

Gracias!

FERRAN

Depressa!
(Al pujar la escala.)
(Si fins ploro.)

ESCENA XI

BLANCA, SAID. Fins acabar l'obra ab rapidés.

BLANCA

Said, fugiu!

SAID

Fugir!

BLANCA

Eixa finestra
dona á la vida. Esteu salvat.

SAID

Ah, Blanca,
deixéume aquí morir: deixeu que besi
al cloure'ls ulls un fil de vostra roba!

BLANCA

No, Said, no; que vull la vostra vida,
qu'espero en vos; sentiu? Que á totas horas
viuré esperantvos.

(Creu haver sentit soroll.)

Oh! Fugiu!

SAID

Vos, Blanca,
m'ho maneu?...

BLANCA

Sí.

(Sempre ab por de que baxin los enemichs.)

Ah! Que tornan!

SAID

A reveure.
Jo us aniré á cercar al cor d'Espanya,
de genolls si això cal, pera ser vostre,
de tot creyentvos com un nen la mare!

BLANCA, *rompent en plor*

Anéu per caritat!

SAID

Vaixell que fores
mon orgull de tants jorns, gávia de fera
hont mon ser embrutit se corsecava,
sigas avuy lo temple d'esta dona!

BLANCA

Deu meu! Me fa morir!

SAID

Va donchs!

BLANCA

Ah!

SAID

Blanca...
la vostra má!...

BLANCA

Said!...

SAID, *besantla.*

La que volía
matarme y m'ha salvat!

BLANCA

Es vostre, vostre!

SAID

Llenseu al mar aqueix punyal: m'esglaya
tenintlo vos.

BLANCA, *lo llensa per la finestra.*

Ja está. Fugiu!

SAID

M'arrenca
la vida!

BLANCA

Tornaréu?...

SAID

Sí: jo us ho juro!
Fins vindrá si morís lo meu cadávre!

BLANCA

Adeu!

SAID

Ja prou!

BLANCA

Cridéume de la terra,
del mar, del paradís ó del abisme,
jo us respondré seguintvos, que so vostra!

(Se sent lleuger remor dalt de la escala. Al sentir lo soroll s'han separat depressa.)

SAID, *desde la finestra en veu baixa.*

A demá!

BLANCA, *tambe molt baix.*

Adeu!

SAID

Blanca!

(Said torna ràpidament al costat de Blanca y la besa en la boca.)

BLANCA

Said!

SAID

Ah, Blanca!

(Said va altre cop á la finestra.)

ESCENA XII

BLANCA, SAID, CARLES, després FERRAN, JOANOT, GUILLEM, ROCH, SOLDATS y MARINERS, Said ha agafat la corda, y's troba de part de fora. Carles, ha baixat un grahó y s'atura.

CARLES

Hont es lo vil!

BLANCA, *á Said.*

Ja tornan! Ah! depressa!

CARLES

Morirá!

(Ix la lluna que ilumina de plé á Said, qui ha baixat fins á genolls.)

BLANCA

'L pare!

CARLES

Ah! Fuig!

(Carles baixa altre grahó y dispara sobre Said al moment en que Blanca, coneixent la intenció de son pare, d'un salt se posa al devant de Said, per resguardarlo ab son cos, rebent la bala y vacilant ferida.)

Jo't mato!

BLANCA

Ah!

SAID, *ha tornat á pujar y la reb en sos brassos, privantla de caure á terra, no deixantla ja fins que abrassats desapareixen.*

L'heu ferida á n'ella!

BLANCA

Pare!

CARLES

Filla!

FERRAN, *apareixent dalt de la escala, seguit de Joanot, Guillem, Roch, mariners y soldats.*

Qué heu fet!...

SAID, *ab desesperació.*

L'abandoneu? La prench! Es meva!
Morím plegats, ma esposa! Abrássam!

CARLES, *arribant al mitj de la escena seguit de tothom.*

Filla!

SAID

Al mar!

BLANCA

Al cel!

(Se llensan al mar abrassats. Carles, ha caygut al mitj de la escena de genolls.)

CARLES

Oh, Deu!

FERRANT, *corrent per la finestra.*

A fons!

(Tornant al mitj de la escena.)

Ni rastre!

TELÓ RAPIT

Obras dramáticas del mateix autor

	Pessetas.
GALA PLACIDIA (2.ª edició) tragedia en tres actes.	2
JUDIT DE WELP tragedia en tres actes.	2
LO FILL DEL REY » » »	2
MAR Y CEL (5.ª edició) tragedia en tres actes. . .	2
REY Y MONJO tragedia en tres actes.	2
LA BOJA » » »	2
L' ÁNIMA MORTA » » »	2
EN PÓLVORA drama » »	2
JESÚS DE NAZARETH tragedia en cinch actes. . .	2
MARÍA ROSA drama en tres actes.	2
LAS MONJAS DE S. AYMAN drama en quatre actes.	2
LA FESTA DEL BLAT drama en tres actes. . . .	2
TERRA BAIXA drama en tres actes..	2
MOSSEN JANOT » » »	2
LA FARSA comedia en tres actes.	2
LA FILLA DEL MAR drama en tres actes. . . .	2
ARRÁN DE TERRA » » »	2
LA PECADORA » » »	2
AYGUA QUE CORRE » » »	2
LA SALA D' ESPERA comedia en un acte. . . .	1
LA BALDIRONA » » »	1
MESTRÈ OLAGUER monólech.	0'50
MORT D' EN JAUME D' URGELL monólech. . .	0'50

Aquestas obras se venen á las principals llibrerías de Barcelona.

Obras dramáticas del mateix autor

	Pessetas.
GALA PLACIDIA (2.ª edició) tragedia en tres actes.	2
JUDIT DE WELP tragedia en tres actes.	2
LO FILL DEL REY » » »	2
MAR Y CEL (5.ª edició) tragedia en tres actes. . .	2
REY Y MONJO tragedia en tres actes.	2
LA BOJA » » »	2
L' ÁNIMA MORTA » » »	2
EN PÓLVORA drama » »	2
JESÚS DE NAZARETH tragedia en cinch actes. . .	2
MARÍA ROSA drama en tres actes.	2
LAS MONJAS DE S. AYMAN drama en quatre actes. .	2
LA FESTA DEL BLAT drama en tres actes.	2
TERRA BAIXA drama en tres actes..	2
MOSSEN JANOT » » »	2
LA FARSA comedia en tres actes.	2
LA FILLA DEL MAR drama en tres actes. . . .	2
ARRÁN DE TERRA » » »	2
LA PECADORA » » »	2
AYGUA QUE CORRE » » »	2
LA SALA D' ESPERA comedia en un acte. . .	1
LA BALDIRONA » » »	1
MESTRE OLAGUER monólech.	0'50
MORT D'EN JAUME D'URGELL monólech. . .	0'50

Aquestas obras se venen á las principals llibrerías de Barcelona.

POESÍAS D'ANGEL GUIMERÁ

AB UN PRÓLECH DE

JOSEPH YXART

y profusió de dibuixos en varietat de tintas

PER

J. LL. PELLICER Y A. FABRÉS

Punts de venda: Administració de Joan Almirall, Princesa, 16, y en las principals llibrerías.

RETURN TO → **CIRCULATION DEPARTMENT**
202 Main Library

LOAN PERIOD 1 **HOME USE**	2	3
4	5	6

ALL BOOKS MAY BE RECALLED AFTER 7 DAYS

RENEWALS AND RECHARGES MAY BE MADE 4 DAYS PRIOR TO DUE DATE
LOAN PERIODS ARE 1-MONTH, 3-MONTHS, AND 1-YEAR
RENEWALS: CALL (415) 642-3405

DUE AS STAMPED BELOW

JAN 14 1991

UNIVERSITY OF CALIFORNIA, BERKELEY
FORM NO. DD6, 60m, 1/83 BERKELEY, CA 94720

U.C. BERKELEY LIBRARIES
C003254247
YB 53222

Guimera

158692